

ıra No. 20

XI. GENEL KURUL FAALİYET RAPORU

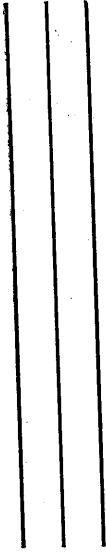
Günü ve yeri: 25 - 26 Şubat, 1965

Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Konferans Salonu

2310085208

T. M. M. O. B.
Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları

XI. GENEL KURUL
FAALİYET RAPORU

25 - 26 Şubat, 1965
Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi
Konferans Salonu

1965 NO 3810

(D M 33.6.65)

Ziraat Mühendisleri Odası Yayınları

Sıra No.	Yayının adı	Fiatı
1	Toprak Reformu (1960)	—
2	Ziraî Davalarımız (1) (Toprak Reformu) 1961 (Mevcudu kalmamıştır.)	20
3	Ziraî Davalarımız (2) (Türkiye Ziraatı hakkında görüşler) 1962	20
4	Çeltik Ziraatı ve Pirinç Fiatları, 1962	—
5	Ziraî Davalarımız (3) (Türkiye Ziraatı hakkında görüşler) 1962	20
6	Hububat Fiatları, 1962	—
7	Toprak Mahsulleri Ofisi Reorganizasyonu, 1963	—
8	Hububat Fiatları, 1963	—
9	Türkiye'nin Ziraî Bölgeleri, 1964	20
10	Ziraî Davalarımız (4) (Türkiye Ziraatına ait görüşler) 1964	20
11	Toprak Reformu Semineri, 1964	5
12	Türkiye Hayvancılığı Problemleri, 1964	5
13	Türkiye'de Ziraî Kredi ve Problemleri, 1964	5
14	Mer'a Vejetasyonunun Teşekkülü, Kompozisyonu ve Bozulması	3
15	Dünya Turunçgil Ziraatında Türkiye'nin Yeri ve Üzerinde Öncelikle Durulması Gereken Başlıca Problemlerimiz	3
16	Türkiyede Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Problemleri	
17	Dünya ve Türkiye'de Antep Fıstığı Yetiştiriciliği ve Problemleri	3
18	Türkiyede Ortakçılık ve Kiracılık	5
19	Ziraî Davalarımız (5) (Türkiye Ziraatına Ait Görüşler)	10

Sayın Üyemiz,

Odamızın XI. Genel Kurul toplantısı 25 - 26 Şubat 1965 Perşembe ve Cuma günleri Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Konferans Salonunda yapılacaktır. Toplantılara saat 10 da başlanacaktır.

Teşriflerinizi rica ederiz.

Saygılarımızla
Yönetim Kurulu

G Ü N D E M

A ç ı l ı ş :

- 1 — Başkanlık Divanı Seçimi (1 Başkan, 2 Başkan Yardımcısı, 4 Sekreter)
- 2 — Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu raporlarının okunması,
- 3 — Komisyonlar Seçimi (3 er kişi)
 - a) Oda Talimatnamesi Tadili, Genel Sekreterlik Yönetmeliği, Haysiyet Divanı Yönetmeliği, Yardımcı Organlar Yönetmeliği,
 - b) Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği,
 - c) Personel Yönetmeliği, Neşriyat Yönetmeliği, Ölüm Yardım Fonu Yönetmeliği.
- 4 — Yönetim Kurulu ve Denetleme Kurulu Raporlarının müzakeresi ve Yönetim Kurulunun ibrası,
- 5 — Dilek ve Temenniler
- 6 — Komisyon raporlarının müzakeresi ve yönetmeliklerin kabulü,
- 7 — 1965 yılı bütçe tasarının müzakere ve kabulü,
- 8 — Seçimler
 - a) Seçim tasnif heyeti (6 kişi)
 - b) Oda Yönetim Kurulu (7 asil ve 7 yedek)
 - c) Oda Denetleme Kurulu (3 asil ve 3 yedek)
 - d) Oda Danışma Konseyi (30 üye)
 - d) T.M.M.O. Birliğine girecek Oda Temsilcisi adayları (3 kişi)
 - f) T.M.M.O. Birliği Denetleme Kuruluna girecek Oda namzeti (2 kişi)
 - g) T.M.M.O. Birliği Yüksek Haysiyet Divanı için Oda namzeti (1 kişi)
 - h) T.M.M.O. Birliği Genel Kurul için Oda delegelerinin tesbiti (100 asil, 100 yedek)
- 9 — K a p a n ı ş .

NOT: Öğle için soğuk büfe hazırlanmıştır.

**BU YIL ARAMIZDAN EBEDİYEN AYRILAN
MESLEKTAŞLARIMIZ**

ALİ RIZA ERTEM

BEHRAM ÖCAL

İSMET BELEN

NURİ ÇELİKBAŞ

HALİL TURAN

CEMAL POLAT

FUAT TOHUMCU

HATIRALARINI SAYGI İLE ANARIZ.

T.M.M.O.B.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI ORGANLARI

HAYSIYET DİVANI

Prof. Dr. Sait Tahsin TEKELİ
Prof. Dr. Tefvik EŞBERK
Doç. Dr. Remzi AKYILDIZ
Ülkü EGE
Ülkü DEĞERLİ

DENETLEME KURULU

Burhanettin DORUK
Ragıp MUTLU
Turan ÜNAL

*T.M.M.O. BİRLİĞİ DENETLEME
KURULU ODAMIZ TEMSİLCİSİ*

Asım ALP

*T.M.M.O.B. HAYSIYET DİVANI
ODAMIZ TEMSİLCİSİ*

Haydar OKANER

*T.M.M.O. YÖNETİM KURULU
ODAMIZ TEMSİLCİSİ*

Murat ZAFER

ODA YÖNETİM KURULU

Başkan : Prof. Dr. Orhan DÜZGÜNEŞ
Başkan Vekili: Sabri MALKOÇ
Sekreter Üye: Doç. Dr. Mithat ÖZSAN
Muhasip Üye : Doç. Dr. Turan GÜNEŞ
Üye : Doç. Dr. Ali BALABAN
Üye : Ali BAYAZIT
Üye : Ayhan ANTEPLİOĞLU

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
Çalışma Raporu	9
Kat'i Mizan Cedveli	30
Gelir - Gider Tablosu	31
Bilânço Cedveli	32
1965 Yılı Bütçesi	35
Denetleme Raporu	40
Köy İşleri Bakanlığı Hizmetleri ve Kuruluşu Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının görüşleri (Ek: 1)	46
Köy İşleri Bakanlığı'nın Teşkilât Şeması Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşü (Ek: 2)	53
Yevmiyeli Teknik Personel İstihdamında Gözönünde Tutulacak Prensipler (Ek: 3)	55
Ziraat Mühendisleri Odasının Ziraat Yüksek Mühendisliği Öğretimi Hakkında Görüşü (Ek: 4)	59
Birinci Beş Yıllık Kalkınma Plânının 1965 ve Müteakip Yıllarında Takibedilmesi Gerekli Tarım Politikası ve Tedbirleri Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşleri (Ek: 5)	61
1964 Yılı Hububat Fıatları Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşleri (Ek: 6)	67
Fındık Dikim Sahalarının Tahdit Edilmesini Öngören Fındık Ziraatı Hakkında Kanun Tasarısı Üzerinde Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşü (Ek: 7)	78
Toprak Reformu Kanun Tasarısı Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşü (Ek: 8)	97
Siğirlarda Suni Tohumlama Tatbikatında Görülen Aksaklıklar ve Giderme Çareleri Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşü (Ek: 9)	103
Tohumluk Yetiştirilmesi ve Dağıtımı Konusundaki Tatbikatı Hakkında Ziraat Mühendisleri Odasının Görüşü (Ek: 10)	108

T.M.M.,O.
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODAS I 1964 YILI
YÖNETİM KURULU ÇALIŞMA RAPORU

1 — Giriş :

Onuncu Genel Kurulumuzun yüksek teveccühleri ile görev alan Yönetim Kurulumuz bu dönemde yaptığı işleri yüksek tasviplerinize sunar-ken, XI. Genel Kurulumuzun memleketimiz ve mesleğimiz için hayırlı ve başarılı olmasını diler, toplantımızı şerefliendiren Sayın hükümet üyelerine, senatör ve millet vekillerine, basın mensuplarına ve diğer misafirlerimize teşekkür eder, Genel Kurulumuzun muhterem üyelerini saygı ile selâmlar.

İlk toplantısını 2.3.1964 tarihinde yapan Yönetim Kurulumuz aşağıda-ki şekilde görev taksimi ile çalışmalarına başlamıştır.

<i>Başkan</i>	: Adnan AKER
<i>Başkan Vekili</i>	: Ekrem KANGAL
<i>Sekreter Üye</i>	: Doç. Dr. Mithat ÖZSAN
<i>Muhasip Üye</i>	: Doç. Dr. Turan GÜNEŞ
<i>Üye</i>	: Doç. Dr. Ali BALABAN
<i>Üye</i>	: Ali BAYAZİT
<i>Üye</i>	: Sabri MALKOÇ

6.4.1964 tarihinde Adnan Aker, yeni atandığı görevin ağırlığı sebebiyle Yönetim Kurulundan ayrılmış, yerine ilk yedek Porf. Dr. Orhan Düzgüneş vazifeye çağırılmış ve başkanlığa seçilmiştir. Ekrem Kangal'ın 8.7.1964 ta-rihinde resmî işleri ve özel mazeretlerinden dolayı ayrılmasıyla yedek üye Ayhan Antepioğlu göreve başlamıştır. Ekrem Kangal'dan açılan Başkan Vekilliğine Sabri Malkoç seçilmiştir.

Devre sonuna kadar bu tertip değişmemiştir.

6235 - 7303 sayılı kanunlara istinat eden Oda Talimnatnamesinde sayılan görevlerin ve geçen yılki Genel Kurulda belirtilen direktif ve te-

mennilerin mümkün olduğu kadar çoğunu başarı ile sonuçlandırmağa bütün gücümüzle ve imkânlarımızla çalıştığımızı, ancak mevcut şartlar altında bu çabalarımızın bir kısmında olumlu sonuçlar elde edemediğimizi önceden samimiyetle belirtmek isteriz.

Çalışmalarımızın ağırlık merkezini Odamız mensupları olan Ziraat Yüksek Mühendislerinin memleketimiz ziraatını geliştirme yönündeki çabalarının verimliliğini arttırmak, mesleğimiz ile ilgili aktüel konularda ilmi raporlar hazırlayıp ilgili makamlara ve kamu oyuna sunmak, hükümetçe istenen işleri yapmak; meslek şeref ve haysiyetini korumak gibi kanunî görevler üzerinde topladık. Ayrıca Odamızın yönetiminde kolaylık ve verimlilik sağlayıcı bir düzen geliştirmeğe de çalıştık.

Üyelerimizin görevlerinde başarılı olabilmeleri, her şeyden önce, uygun bir ortam içinde çalışmalarına bağlıdır. Bundan başka, fakültelerimizde uygulanan öğretim sisteminin ihtiyaçlara uygunluğu da Ziraat Yüksek Mühendislerinin başarılı olmalarına büyük bir amildir.

Aktüel konular üzerinde yaptığımız çalışmalardan bir kısmı devlet dairelerince istenmiştir. Taleplerin sayısı arttıkça, Odamızın kuruluş gayelerine yaklaştığını, devlet idaresinde ilmi görüşlere itibarın arttığını müşahade ederek bundan büyük memnunluk duyduk. Bunda, ilgili devlet daireleri ile devamlı temaslarda bulunmanın ve hazırlanacak raporların kuvvetli dayanaklara sahip, dolayısıyla itimada şayan olmalarının büyük rol oynadıklarına inanarak çalıştık. Devlet dairelerine karşı değil, bilâkis ona en yakın bir yardımcı olduğumuzu fiilen göstermeyi de meslek ve memleket vazifesi saydık.

Çalışmalarımızda güttüğümüz prensipleri böylece belirttikten sonra, aşağıdaki bölümlerde çeşitli konular üzerindeki faaliyetlerimizi mümkün olduğu kadar kısa olarak açıklamaa ve daha geniş bilgiyi raporumuzun ekleri olarak sunmayı faydalı gördük.

II — Çalışma Ortamını Geliştirici Hizmetlerimiz.

1 — Organizasyon :

Ziraat Yüksek Mühendislerinin memleket hizmetindeki başarılarını arttırmada onların vazife ve selâhiyetleri belirtilmiş verimli bir organizasyon içinde çalışmalarının önemi büyüktür. Tarım Bakanlığında görev almış üyelerimiz uzun zamandır böyle bir imkândan mahrum bulunmaktadırlar. Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından da bu gerçek belirtilmiş ve ilk beş yıllık kalkınma plânında bu bakanlığın yeniden organize edilmesi şart ko-

şulmuştur. Bakanlar Kurulu da buna uyarak, konu üzerinde çalışmak üzere Tarım Bakanlığına yetki vermiştir.

Göreve başladığımız zaman bu çalışmalar son safhalarına yaklaşmakta idiler. Konu üzerinde bir fikre sahip olabilmek üzere biz de bir komisyon kurup mümkün olan en kısa zamanda Tarım Bakanlığının yeniden düzenlenmesi göz önünde tutulması gerekli prensipleri tesbit ettik ve yazılı bir metin meydana getirdik. Fakat Tarım Bakanlığındaki çalışmalarda güdülen prensipler bizimkilere hemen tamamen uyduğundan, hazırladığımız metni resmen hiç bir makama yollamadık. Bu sebeple ve aynı zamanda çok uzun olduğundan bunu, raporumuza ek olarak şunmayı da faydalı görmedik.

Gerçekten, Tarım Bakanlığınca Odamıza da bir sureti yollanan 25.11.1964 gün ve 936 sayılı genelgede belirtilen *fonksiyonel* teşkilâtlanmayı, hizmetlerin çiftçilere daha çabuk ve daha verimli olarak iletilmesi bakımından çok uygun bulduk. Tarım Bakanı Sayın Turan Şahin ile yaptığımız hemen bütün görüşmelerde Bakanlığın bu esaslar dahilinde organize edilmesindeki faydaları açıkladık ve biran evvel uygulamaya geçilmesi lüzumunu ısrarla belirttik. Aynı zamanda, bununla ilgili olarak Bakanlıkça yapılan işlemleri yakından izledik. Öğrenildiğine göre, rapor Devlet Plânlama Teşkilâtında devlet dairelerinin ve hizmetlerinin organizasyonu üzerinde çalışmak üzere kurulan yüksek komisyonda reorganizasyon raporunu genel hatları ile kabul ve uygulanması için gerekli faaliyetlere başlanmasını tavsiye etmiştir. Bu başarılı çalışmalar meslektaşlarımız tarafından organize edilmiş ve yöneltmiştir. Kendilerine huzurunuzda tebriklerimizi ve Yönetim Kurulumuzu zaman zaman tenvir etmelerinden dolayı da teşekkürlerimizi bildirmeyi vazife sayarız.

Halen uygulanabilecek bir safhaya gelmiş bulunan bu önemli işi kösteklemek veya engellemek üzere sarfedilen gayretlerin yakından izlenmesi gerekmektedir. Kendi meslektaşlarımızın bu gayretlere katılmıyacaklarına, bilâkis işgal etmekte oldukları mevkiller ne olursa olsun, Bakanlığın, reorganizasyon raporundaki esaslara göre yeniden organize edilmesi için bütün güçleri ile çalışacaklarına güveniyoruz. Bunu, en büyük meslek hizmetlerinden biri olarak görüyoruz.

Türk Yüksek Ziraat Mühendisleri Birliği ve Türkiye Ziraatçılar Cemiyeti Yönetim Kurulları ile yaptığımız toplantılarda onların da yeni organizasyonu ana hatları ile destekliyeceklerini memnurlukla tesbit etmiş bulunuyoruz.

Organizasyonla ilgili bir çalışma da Köy İşleri Bakanlığı için yapılmıştır. Yönetim Kurulumuz göreve başladığı zaman Köy İşleri Bakanı Sayın Lebit Yurdoğlu, Odamız hariç, çeşitli teşekküllerden aldığı raporlara, kendi görüşlerine ve yardımcılarının fikirlerine göre Bakanlığın yapması gereken hizmetlere dair bir rapor hazırlatarak Başbakanlığa sunmuş bulunuyordu. Sonradan yayınlanan bu raporda bir çok önemli Tarım hizmetlerinin sınırsız bir şekilde bu Bakanlığa verilmesi öngörülmekteydi. Odamızın görüşüne müracaat edilmemiş olmasına rağmen, Tarım hizmetlerinin ik ibakanlık arasında mesnetsiz ve dengesiz bir şekilde taksim edilmesini, Ziraat Mühendisliği hizmetleri için kötü bir ortam yaratabileceği ve başarısızlığa sebep olabileceği düşüncesiyle, doğru bulmadık ve genişçe bir komisyon kurarak bu Bakanlığa verilebilecek tarım hizmetlerinin tesbitine çalıştık. Bir yandan Tarım Bakanlığında Bakanlar Kurulunun tasvibi ile çalışmakta olan bir grup bütün tarım hizmetlerini mümkün olduğu kadar bir araya toplamağa çalışırken MEHTAP raporunda da, bu lüzum belirtilmiş iken, halen Tarım Bakanlığı tarafından yapılmakta olan hizmetlerin bile büyük bir kısmı itibariyle yeni kurulan Bakanlığa devredilmesinde önemli sakıncalar bulduk. Ancak kurulmuş bulunan ve Tarım işletmelerinin yerleşim yeri olan köyün kalkındırılması ile meşgul olması gereken bu Bakanlıkta meslekdaşlarımızın görev almalarını da zarurî bulduk. Bu düşünce altında, Köy kalkınması konusu ile en yakın ilgisi olan ve Tarım Bakanlığından ayrılmasında en az sakınca bulunan TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün Köy İşleri Bakanlığına geçmesini mümkün gördük. Toprak - İskân Genel Müdürlüğünün Köy kalkınması ile ilgili bir Bakanlık bünyesine alınmasını da normal karşıladık. Böylece, bu Genel Müdürlük, kısmen de olsa tekrar ziraat camiasına katılmış olacaktı. Bu arada TOPRAKSU'nun Tarım Bakanlığından ayrılması ile doğacak sakıncaların giderilme yollarını da düşündük ve bütün bu görüşlerimizi raporumuzun 1 No. lu ekindeki gibi toplayarak Başbakanlığa, Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarına sunduk. Maalesef bu arada, görüşlerimizin aksine olarak, Tarımsal Yayımın bölünmez bir unsuru olmasına rağmen, Ev Ekonomisi birimi de Tarım Bakanlığından alınarak Köy İşleri Bakanlığına bağlanmıştır.

Bakanlar Kurulu kararı ile bu Bakanlığa bağlanan Devlet dairelerinin nasıl bir düzen içinde çalışmaları gerektiği (Yâni Bakanlığın kuruluş düzeni) üzerinde de, Yönetim Kurulumuz bir çalışma yapmış ve 2 No. lu ekte arzedilen görüşü ilgililere duyurmuştur. Bununla TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün başka hizmetleri de içine almak suretiyle asıl fonksiyonu olan Toprak Muhafaza ve Ziraî Sulama hizmetlerini aksatmasını önlemeye ve köylerde yerleşimle ilgili konuların tüm olarak Toprak - İskân Genel

Müdürlüğü tarafından ele alınmasını temine çalıştık. Bu görüşümüzü T.M.M.O.B. inde kurulan özel bir komisyonda da başarı ile savunduk. Memnulukla haber aldığımıza göre, TOPRAKSU Genel Müdürlüğü de aynı görüşü benimsemiş ve Bakan nezdinde bunu savunmuştur. Bu görüş kabul edildiği takdirde, bu Bakanlıkta Ziraat Mühendisliği hizmetleri için kuruluş bakımından verimli bir ortamın sağlanmış olacağı kanısındayız.

Toprak Mahsulleri Ofisinin, MEHTAP raporuna, Tarım Bakanlığı Reorganizasyon raporuna ve Odamız çalışmalarına uyularak, Toprak Mahsullerini değerlendiren ve pazarlıyan bir İktisadî Devlet Teşekkülü halinde Tarım Bakanlığına bağlanması, Tarım hizmetlerinin ve bunu yapanların verimliliğinde daha fazla bir artış meydana getirecektir. Bu teşekkülün 440 sayılı kanun göre hazırlanıp Türkiye Büyük Millet Meclisine verildiğini öğrendiğimiz yeni teşkilât kanunu tasarısında bu husus, maalesef, benimsenmemiştir. Tasarının görüşülmesi sırasında bu yönde bir faaliyet göstermek gerekecektir. İlk teşebbüs tarafımızdan yapılmıştır.

2. Ücret Sistemi :

Ücret sistemindeki düzensizlik bilhassa Tarım Bakanlığında görevli meslektaşlarımız için çalışma hevesini kırııcı bir etki yapmaktadır. Uzun yıllar mesleğe hizmet etmiş ve tecrübe kazanmış meslektaşlarımızın, yalarında çalışan genç meslekdaşlarından daha az ücret almaları, tabii olarak, bazı hoşnutsuzluklara sebep olmaktadır. Bu durumun telâfisi için ilgili Genel Müdürlüklerin mevcut imkânlarından azami derecede faydalandıkları ve yeni imkânlar elde etmeğe de çalıştıkları, gerek makamlarında ve gerek Odamızda yaptığımız temaslarda ifade edilmiştir. Ek görev olarak verilen yüksek kadroların bunlara ihtiyaçları olan küçük kadrodan yüksek maaş alanlara verilmesi hakkında bazı meslektaşlarımızın ikazları üzerine yaptığımız müracaatta müsbet karşılanmış ve böyle durumların bulunup düzeltileceği bildirilmiştir. Bunların bir an önce gerçekleştirileceğine inanıyoruz.

Teknik personel için yeteri kadar yevmiye kadrosu alamıyan genel müdürlüklerde kadroların kullanılmasında belirli prensiplere uyulması gerekli idi. Yönetim Kurulumuz 3 No. lu ekte sunduğumuz prensipleri tesbit ederek ilgili bakanlıklara yollamış ve devamlı temaslar neticesinde, Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarında ayrı ayrı olmak üzere, tatmin edici prensipler ihtiva eden yönetmeliklerin hazırlanmasını sağlamıştır. Bunların her meslektaşına aynen uygulanması ile huzur ve itimadın, dolayısıyla iş veriminin artacağı şüphesizdir.

Türkiye Şeker Fabrikaları A. Ş. de temin ettiği yevmiye kadrosu ile ortaya çıkan zorlukları giderme yolunda başarılı şekilde çalışmaktadır.

Toprak Mahsulleri Ofisinde yevmiye bareminin Ziraat Yüksek Mühendislerine uygulanmaması sebebiyle bu müessesedeki meslektaşlarımızın sayısı gittikçe azalmakta, kalanlar ise tatmin edilmemiş durumda çalışmalarına devam etmektedirler. Bu hususlar, Genel Müdür'e açıklanmış ve büyük bir ilgi ile karşılanmıştır. Özellikle, bu müessesenin yeni hazırlanan Kanun tasarısı kabul edildiğinde daha fazla artacak olan ziraî hizmetlerinin eksiksiz yapılabilmesi için, şimdikinden daha fazla Ziraat Yüksek Mühendisi kullanması gerekecektir. Bu ise, bu elemanlara en az öteki müesseselerdeki kadar ücret verilebilmesine bağlıdır. Durumun Sayın Genel Müdür tarafından takdir edildiğini müşahade ettiğimizden bu bütçe yılında yevmiye sisteminin bu kurumda da uygulanacağını kuvvetle umuyoruz.

Teknik yevmiye baremini uygulayan Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarında askerlikte geçen müddetin kıdeme sayılmamasının dayanakları, gerek geçen yılın genel kurulunda ve gerek meslektaşlarımızla görüşmelerde sorulmuş ve konu il ilgilenmemiz istenmişti. Teknik yevmiye baremi ile ilgili yönetmeliğe göre, askerlikte mesleklerini icraya devam edenlerin bu hizmet süreleri kıdemlerine sayılabilmektedir. Ancak buna dair bir belge ibrazı gerekmektedir. Buna lüzum görmeyen daireler varsa, bunların, yönetmeliği tam olarak uygulayan dairelere misal teşkil etmelerini isteyemeyiz.

Devlet memurlarının ücret sistemini düzenliyen Personel Kanunu Tasarısı, malûmunuz olduğu üzere, son şeklini almıştır. Bu tasarı ile, tüm olarak bütün mühendisleri ilgilendirdiği için, T.M.M.O.B. nin meşgul olması bizden evvel kararlaştırılmıştır. T.M.M.O. Birliğin bu maksatla kurduğu komisyondaki Odamız temsilcisi Sayın Asım Alp, bizleri her gelişmeden haberdar etmiştir. Halen devlet memurlarının sınıflandırılmalarını büyük ölçüde tüzüklere bırakan bu tasarıda bütün mühendisler aynı kategori içerisinde dirler. Bazı mühendis odalarının kendileri için ayrı bir kategori tesis edilmesi yolunda el'an çalışmakta oldukları öğrenilmiştir. Gerek Kanunun T.B.M.M. indeki müzakeresi ve gerek tüzük hazırlanması sırasında Odamızın gereken hassasiyeti göstereceği muhakkaktır.

3. Tâyin ve Nakiller :

Meslektaşlarımızın çalışma ortamını bozduğu ve iş randımanını azalttığı için Yönetim Kurulumuzun meşgul olduğu bir konu da bu yıl Tarım Baaknlığında oldukça geniş çapta yapılan nakil ve tâyinlerdir. Sayın Bakanla yaptığımız temaslarda bu gibi tâyinlerin ve nakillerin belirli prensiplere dayanması ve bu muamelelere maruz kalan meslektaşlara mucip sebebin bildirilmesi gerektiği üzerinde anlayış birliğine vardığımız halde, bunun gerçekleştirildiğine şahit olamadık. Bilâkis, bundan hemen sonra yeni bir genel müdür, eski bir âdete uyarak, (devamlı ikazlarımıza rağmen) henüz kendileri ile hiç bir iş münasebeti olmadan yardımcılarını, kısa bir süre sonra da bazı şube müdürlerini değiştirmiştir. Bunların sebepleri de açıklanmamıştır.

Ziraat Müdürü meslektaşlarımız arasında yapılan nakillerde de Bakanlıkça gözönünde tutulduğu bildirilen esaslara uymıyanlar mevcuttur. Bilhassa kış mevsimi başında, okullar açıldıktan sonra yapılan bu nakillerin yarattığı zorluklar ve huzursuzluklar büyük olmuştur.

Bir Bakanlıkta memurlar arasında elbette nakiller ve tâyinler olacaktır. Bir işi daha iyi yapabileceklere verme imkânlarını sağlamanın başka yolu yoktur. Ancak, eğer varsa, kusur ve eksiklikleri giderme yolunda hiçbir çaba sarfetmeden yapılan nakil ve tâyinlerin çalışma emniyetini sarsacağını, o müessesenin tüm olarak verimini azaltacağını hesaba katmak lâzımdır. Bu tutumla, aynı zamanda, henüz teknik sahada çalışabilecek durumdaki meslektaşlar daha pasif hizmetlere intikal ettirilmektedirler ki, bu da meslek için kazançlı olmamaktadır.

Bu görüşlerimizi mes'ul makamlardaki meslektaşlarımıza bir defa da Genel Kurulumuzun huzurunda duyurmayı faydalı buluyoruz.

4. Meslekte Tesanüt :

Yönetim Kurulumuz göreve başladığı günden itibaren bütün meslektaşların işlerinde daha başarılı olmaları için birbirlerine her bakımdan yardımcı olmaları gerektiğini benimsetmeğe çalışmıştır. Bu maksatla Ankara toplantı için gelen meslektaşlarımız gruplar halinde Oda'ya davet edilerek faydalı görüşmeler yapılmıştır. Bu toplantıları tertipleyen Genel Müdürlüklere bunlardan Odamızı haberdar etmeleri için her fırsatta rica ettiğimiz halde, malesef bazı grupların Ankaraya geliş ve gidişlerinden haberdar olmadığımızı da belirtmek isteriz.

Aynı gaye ile Sayın Gümrük ve Tekel ve Tarım Bakanları, Tarım Bakanlığı Müsteşarı, genel müdürler ve Ziraat Fakültesi Öğretim üyeleri ile de toplantılar yapılmıştır. Bu toplantılarda daha sıkı bir kitle teşkil etmenin lüzumu samimiyetle belirtilmiştir. Bu yöndeki çalışmalara aralıksız devam etmekle başarıya ulaşılacağına inanmış bulunuyoruz. Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği ile bu konuda işbirliği yapmanın faydalar sağladığını belirtmek isteriz.

5. Diğer meslek teşekkülleri

Meslektaşlarımızı başarılı kılacak ortamlardan biri de bulundukları yerlerdeki çiftçi teşekkülleridir. Memlekette, bölgede, il veya ilçede tarımsal üretimi arttırıcı fikir ve çabalar çiftçi dernekleri veya Ziraat Odaları kanalı ile daha kolay gerçekleştirilebilir. Yönetim Kurulumuzun bu teşekküllerin merkezleri ile geliştirdiği iyi münasebetlerin meslektaşlarımız tarafından ile ve ilçelerde de kurulup geliştirilmesini faydalı buluruz.

Bölge Ziraat Okulları ve Ziraat Liseleri mezunları ile meslektaşlarımız arasında zaman zaman veya yer yer çıkan anlaşmazlıklar çalışma ortamını bozmaktadır. Biz bu konuyu, şimdilik Türkiye Ziraatçiler Cemiyeti Yönetim Kurulu ile yapacağımız temaslara olumlu bir safhaya eristirebileceğimizi düşündük. Gerçekten karşılıklı görüşmeler sonucunda, şikâyetlerin bir takım ön hükümlerden, tahriklerden, alınganlıklardan ve eleman kifayetsizliği sebebiye iyi bir iş bölümü yapılamamasından doğduğu anlaşılmış ve birbirimize her zaman ihtiyaç duyacağımız gerektiği belirtilmiştir. Meslektaşlarımızın mevcut şartlar muvacehesinde konuyu anlayışla karşılayacaklarını umarız.

III — ZİRAAT YÜKSEK MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİ :

Ziraat Yüksek Mühendisliği öğretimi konusunda Odamızın yaptığı çalışmalar malûmunuzdur.

Fakültelerimizde uygulanan öğretim arasında bazı hususlarda büyük farkların bulunması ve genellikle öğretim programlarında yeniden beliren ihtiyaçların nazarı itibare alınmaması karşısında, Yönetim Kurulumuz bir komisyon kurarak memleketimizin imkân ve şartları muvacehesinde en uygun Ziraat Yüksek Mühendisliği öğretimi sistemini araştırmıştır. Böylece, fakültelerin kendi şartlarına göre yapabilecekleri tadillere de geniş imkân sağlayan bir sistem meydana getirilmiş (Ek No. 4) ve fakülterimizin dikkat nazarına arz edilmiştir. Bu sistemde normal olarak 11 sö-

mestrede bitirilebilecek bir öğrenim, 8 sömestreye sıkıştırılmış olacaktır ki memleket ihtiyaçları bunu gerekli kılmaktadır.

Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinde esasen başlamış bulunan yeni yönetmelik hazırlama faaliyetlerinde bu görüşümüz de nazarı itibare alınmıştır. Ancak 1964 ilk bahar sömestresinde genel kurullarınca kabul edilen prensiplere göre yaz boyunca hazırlanan tasarı, son baharda her nedense büyük itirazlarla karşılanmıştır. Yönetim Kurulumuz çalışmaların tekrar olumlu bir safhaya girmesi için konu üzerinde Oda binasında ve meslektaşlar arasında bir açık oturum tertiplemiştir. Burada tebellür eden fikirler tekrar fakültelerimize bildirilmiştir.

Ankara, Ege ve Atatürk Üniversiteleri Ziraat Fakülteleri öğretim üyelerinin bu açık oturuma katılmış olmalarını, konuya verdikleri önemin belirtisi saymış ve takdirle karşılamış bulunuyoruz. Bu suretle fakültelerimizle Odamız arasındaki münasebetler de geliştirilmiştir ki bundan ayrıca büyük bir kıvanç duymaktayız.

IV — Aktüel ziraî konular üzerindeki çalışmalarımız :

Yönetim Kurulumuz bir yandan kendi görüşüne göre aktüel saydığı, bir yandan da çeşitli devlet dairelerinden gelen Ziraî konular üzerinde özel komisyonlar kurarak ilmi raporlar hazırlatmış, bunları müzakere ederek benimsedikten sonra ilgililere sunmuş ve yayınlamıştır. Göreve başladıktan kısa bir zaman sonra bütün bakanlıklara birer yazı yazılarak kanunî bir teşekkül olan Odamızdan her zaman faydalanabilecekleri hatırlatılmıştır. Buna rağmen Odamızdan bu yıl istenen görüşlerin geçen yıllardakine nazaran sayıca daha fazla oluşunu tamamen bu teşebbüsümüzle ilgilendirememekteyiz. Aktüel konular üzerindeki diğer çalışmalarımız kongre, seminer ve diğer meslekî toplantılara katılmak, meslekle ilgili kanun tasarıları hakkında mütalâa hazırlamak ve basın toplantıları yapmak şeklinde olmuştur. Bütün bu faaliyetlerimiz aşağıda sıra ile açıklanmıştır.

1. Kalkınmada İzlenecek Tarım Politikası

Devlet Plânlama Teşkilâtı tarafından "Birinci beş yıllık kalkınma plânının 1965 ve müteakip yıllarda takip edilmesi gerekli tarım politikası ve tedbirleri" hakkında Odamızdan istenen mütalâa, verilen mühlet içerisinde hazırlanmış ve yollanmıştır. Sonradan Ziraat Dergisinin 243 (Ağustos 1964) nüshasında yayınlanan bu mütalâa çalışma raporumuzun 5 No. lu eki olarak tasvibinize sunulmuştur. Konu, pazarlama, fiat,

kredi maliyetin düşürülmesi, ziraat işletmelerinde bünye islâhı, ziraat işletmelerinde sistem değişmesi, tarım ürünlerinde zararların önlenmesi ve nihayet teşkilât olarak 8 kısma ayrılarak işlenmiştir. Bu mütalâanın vakit azlığından özel olarak verildiği, arzulandığı takdirde her kısmın hakkında daha geniş bilgilerin verilebileceği ayrıca bildirilmiştir.

2. Hububat Fiaatları

Toprak Mahsulleri Ofisince 1964 yılında yapılacak mübayaalar için hükümetçe ilân edilmesi gereken fiatların tesbitinde faydalanılmak üzere talep edilen görüşümüz de zamanında hazırlanarak yollanmıştır. 6 No. lu ek olarak sunduğumuz bu görüş basına da sözlü ve yazılı olarak açıklanmıştır. Bu basın toplantısında bilhassa baş fiat olarak verilen fiatın nazarî olduğu, bu fiatın takdir edileceği nitelikte hububat istihsal etmenin imkânsız olduğu, ilân edilecek fiatlarda realist olmanın gerektiği, kalite özelliklerine ait sınırların gerçeklere uygun olarak tesbit edilmesi lüzumu açıklanmıştır. Bu görüş ayrıca Ziraat Dergisinin 243. (Ağustos 1964) sayısında yayınlanmıştır.

3. Fındık sahalarının tahdidî

Fındık sahalarının tahdidini öngören kanun tasarılarını incelemek üzere Tarım Bakanlığında kurulan bir özel komisyonun çalışmalarına davet edildik. Anvak davete toplantı tarihinden pek kısa bir zaman evvel muttali olduğumuzdan bu komisyonda mümessilimiz, talimatımıza uygun olarak, bu konu üzerinde Odamızın görüşüne gerçekten ihtiyaç duyuluyorsa, mühlet verilmesini talep etmiştir. Bunun üzerine bir komisyon kurularak 7 No. lu ek olarak sunduğumuz, ayrıca iZiraat Dergisinin 247 (Aralık 1964) sayısında yayınladığımız araştırma yaptırılmış ve Odamızın görüşü olarak Tarım Bakanlığına, tasarıyı hazırlayan komisyonca dikkate alınmak üzere, yollanmıştır. Ayrıca T.B.M.M. indeki üyelerimize de durum duyurulmuştur.

Yapılan incelemelere göre, fındık dikim sahalarının tahdidini gerektiren ekonomik bir zorunluk olmadığı ve ilerde böyle bir tahdit gerekirse bunu ekonomik tedbirlerle sağlamanın mümkün ve daha doğru olduğu anlaşılmaktadır.

4. Toprak Reformu

Toprak Reformu konusu üzerindeki çalışmalar üç safhada olmuştur. Göreve başladığımız günlerde, hükümetçe tekrar ve nihai olmak üzere ele

alınan Toprak Reformu üzerinde, bizden önceki Yönetim Kurulunca geçen yıl Genel Kurula açıklanan ve Ziraat Dergisinde yayınlanan görüşü de ele alarak, geniş bir çalışma yapmağa karar verdik. Toprak Reformu Kanununun ilkelerini tesbit etmek maksadı ile Tarım Bakanlığı tarafından tertiplenen 16 soru Odamıza da gelince, kurduğumuz komisyonun çalışmalarını bunları cevaplandırmağa yönelttik. Bu çalışma ile Odamızın Toprak Reformunun ana ilkeleri hakkındaki görüşü de tebellür etmiştir.

Tarım Bakanlığınca hazırlanan tasarı, son şeklini alıp T.B.M.M.'ine verilince bu sefer Toprak Reformundan beklediklerimizin bu tasarı ile gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini inceledik. 8 No. lu ek ile bu incelemenin sonuçlarını Gnel Kurulumuza arz etmekteyiz. Tetkikinden anlaşılacağı üzere, tasarının bazı hükümleri bakımından farklı görüşlere sahibiz.

5. Yerli traktör imali

Ankara Üniversitesi Ziraat Kuvvet Makinaları Kürsüsünde geliştirilen prototip traktörün memleketimizin hangi ziraî şartlarında ne miktarda kullanılabileceğini, yabancı tiplerden teknik ve maliyet bakımlarından üstünlüğünü tesbit etmek ve bu suretle pek aktüel olan bu başa-rının memleket ziraati ve ekonomisi bakımından da değerini belirtmek, hem de bunun imaline geçecek teşekküllere bir ön hazırlık yapmak istedik. Kurduğumuz komisyon, içinde traktörü geliştiren meslektaşlarımızdan biri de bulunduğu halde, çalışmalarına devam edememiştir.

6. Mer'alarımız

Mer'alarımızın gittikçe artan bir hızla tahrip edilip kayalık veya çöl haline getirilmekte olması karşısında Yönetim Kurulumuz, bir komisyon kurarak durumu inceletmiş ve bir rapor meydana getirmiştir. O zamanlar Tarım Bakanlığında, Toprak Reformu Kanunu ile ilgisi dolayısıyla, acele olarak bir mer'a kanunu tasarısı da hazırlanmakta idi. Odamızdan herhangi bir mütalâa istenmemiş olmasına rağmen, raporumuz Bakanlığa gönderilmiştir. Konu, Başkanımız tarafından Türkiye Çiftçi Teşekkülleri Federasyonu Genel Kurulunda da kısaca açıklanmış ve özellikle bazı milletvekilleri tarafından ilgi çekici bulunmuştur. Yönetim Kurulumuz bu raporun yayınlanmasına ve meslektaşlarla ilgililere yollanmasına karar vermiştir.

Bu raporda bilhassa, mer'aların da, hazineye ait bir ziraat arazisi olarak Toprak Reformu kapsamı içine alınmaları ve böylece mer'a olarak özel

mülkiyete intikal ettirilmeleri, fakat Toprak Reformu bütün yurttta uygulanıncaya kadar, mer'alarımızı korumak üzere özel bir kanun çıkarılması lüzumu belirtilmiştir.

7. *Sun'i Tohumlama*

Sığırlarda uygulanan sun'i tohumlama tatbikatında görülen aksaklıklar ve giderme çareleri üzerindeki görüşümüz 9 No. lu ek olarak sunulmuştur. Memleketteki yerli sığırların ıslâhında kullanılmakta olan bu faydalı tekniğin arzulanan derecede verimli olmaması ve dolayısıyla le tarı misletmelerinde bazı zararlar tevhit etmesi karşısında Yönetim Kurulumuz bunun sebeplerini ve çarelerini tesbit ederek Tarım Bakanlığına yollamış ve aynı zamanda Ziraat Dergisinin 247 (Aralık 1964) sayısında yayınlarak meslektaşlarımızın ve toplumun bilgisine sunmuştur.

Bu çalışmalarımızda, Teknik Ziraat teşkilâtının hiçbir zorlama yapmadan bitkisel damızlıkları, hem de parası ile yayabildiği halde, Sun'i tohumlama teşkilâtının parasız olarak yaptığı hizmette başarılı olamadığı, zorlama metodunun bunda amil olduğu, başarı için bu teşkilâtın Teknik ziraat teşkilâtı ile işbirliği yapması gerektiği açıklanmıştır.

8. *Ziraî Vergi*

Ziraî Vergi konusu 1964 yılında hem hükümet, hem de çeşitli meslek teşekkülleri tarafından önemle ele alınmıştır. Çiftçi ile devamlı temas halinde bulunan meslektaşlarımız da uygulanmakta olan Ziraî Vergi Kanununun aksaklıklarına ve tarımsal üretimi teşvik edici nitelikten geniş ölçüde mahrum bulunduğuna şahit olmuşlardır. Bu durumda Odamızın konu üzerinde bir görüşe sahip olması gerekmiş ve yetkili meslektaşlarımızdan bir komisyon kurulmuştur. Bu komisyonun çalışmaları yakın zamana kadar devam ettiğinden neticeleri bu raporumuza ekleme imkânını bulamadık. Ayrı olarak yayımlanmak üzere matbaaya verilen bu çalışma da memleketimizde ziratin hem global bir gelir vergisi hem de sermaye kıymetine dayanan arazi vergisi ile vergilendirilmesi uygun görülmektedir.

9. *Tarım İşçiliği :*

Bilindiği üzere, Tarım İşçiliğinin bir takım özellikleri vardır. Bu özelliklerin tesbiti ile gerekli tedbirlerin alınması lüzumludur. Bu sebeple Odamız Tarım işçiliğinin özelliklerini ve tarım işçileri ile işverenlerin münase-

betlerini incelemek üzere özel bir komisyon kurmuştur. Bu komisyon el'ân çalışmalarına devam etmektedir.

10. Tohumluk Hıububat

Kalkınma plânımızda yer alan ve üretim hızının artmasında büyük bir önem taşıyan tohumluk konusunda Tarım Bakanlığında yapılmakta olan çalışmalar memnunluk verici olmakla beraber, bunlarda başarıyı aksatan bazı hususların sür'atle ele alınmasına ihtiyaç vardır. Yönetim Kurulumuz bu hususları Tarım Bakanlığının dikkat nazarına arz etmeyi vazife bilmiştir. 10 numaralı ek olarak Genel Kurulumuza da sunduğumuz bu muhtıranın Ocak ayı sonunda toplanan Millî Tohumluk İstisare Kurulunda müzakere konusu olduğunu memnunlukla öğrenmiş bulunuyoruz. Bunun içcaî organlar tarafından da önemle ele alınması gerektiğini bir defa daha belirtmek isteriz.

11. Bahçe Mimarisi Birimleri

Bahçe Mimarisi birim fiatlarının tesbit edilmesi lüzumu bazı meslektaşlarımız tarafından Yönetim Kurulumuza aksettirilmiştir. Bu maksatla kurduğumuz komisyon çalışmalarına devam etmektedir.

12. Milli Parklar

Milli parklar mesleğimizle de yakından ilgili olduğu halde, Tarım Bakanlığınca konu üzerinde bir kanun tasarısı hazırlanırken veya hazırlandıktan sonra Odamızın mütalâasına lüzum görülmemiş ve tasarı Büyük Millet Meclisine sunulmuştur. Ancak Odamız konu üzerinde gerekli incelemeleri yapmak üzere bir komisyon kurmuştur. Komisyon, diğer memleketlerdeki milli parkların statülerini de gözden geçirerek, konunun bir tek mesleğe mal edilemeyecek derecede geniş olduğunu, bir çok mesleklere mensup elemanlara ihtiyaç bulunduğunu tesbit etmiştir. Bu husus ilgililere duyurulmuştur.

13. Diğer konular

a. Büyük Millet Meclisi Tarım Komisyonundaki *orman kanunlarının* müzakeresine davet edilen Odamız, Dr. A. Sami Yen ve Ziya Çekel tarafından temsil edilmişlerdir. Son toplantıda Dr. Ali Sami Yen, Odamızın görüşüne uygun olarak, orman içindeki deliceliklerden faydalanmak, imkânı olan yerlere orman ağacı yerine daha verimli olan meyve ağaçları dikmek

lüzumunu belirtmiş ve buna Anayasamızın engel sayılamıyacağını açıklamıştır. 6269 sayılı kanun gereğince hazırlanan Kimya Mühendisleri Mes'ul Müdürlük Yönetmeliği üzerindeki Odamız görüşleri de Prof. Dr. Sait Tahsin Tekeli tarafından savunulmuştur.

b. Bu devre içinde Odamız iki *ilmî kongreye* iki seminere, iki meslekî toplantıya, üç meslekî teşekkül kongresine katılmış ve buralarda meslektaşlarımız tarafından Odamız adına beş ilmî ve meslekî tebliğ verilmiştir. Bu tebliğlere ve genel görüşmeler sırasında Odamız temsilcilerinin mütalâalarına, daha çok özel yetiştiriciler ve milletvekilleri büyük bir ilgi duymuşlardır.

c. En aktüel ziraî konuları *millî bir kongrede* tartışarak Türk toplumu-na ve devletin mes'ul kişilerine daha müessir bir şekilde anlatmanın lüzumuna inanan Yönetim Kurulumuz hazırlayıcı çalışmalara girişmiştir. Bu maksatla Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği, Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Ziraatçılar Cemiyeti, Ankara Ziraat Fakültesi ve Tarım Bakanlığı mümessilleri ile Odamızın iki temsilcisinden müteşekkil bir yürütme komitesi kurulmuştur. Komite kongrenin meşgul olacağı konular, bu konuların kongreye nasıl arzedileceği, ihtisas komisyonları ve çalışma şekli, kongre tebliğlerinin neleri ihtiva edeceği ve kaç nüsha olarak basılacağı hakkında esaslar tesbit etmiştir. Ancak 200 bin liralık bir finansmana ihtiyaç duyulduğundan, bu paranın iştirâkçi kurullar tarafından ne derecelerde karşılanacağını bilmek gerekmiş ve bu hususun temini için adı geçen iştirâkçi kurumlara başvurulmuştur. Yönetim Kurulumuz, diğer teşekküller katılmaka dahi bu teşebbüsün, Odamız tarafından gerçekleştirilebileceği kanısına varmış ve 1965 bütçe tasarısına ayrı bir tahsisat teklif etmiştir.

d. *Yem Sanayi A. Ş.* nin 440 sayılı Kanun muvacehesindeki durumunu tetkik eden Devlet İktisadî Teşekküllerini inceleme komisyonuna, bu Anonim şirketin bağımsız bir İktisadî Devlet Teşekkülü olması gerektiğine dair, dökümanlara dayanan bir rapor sunulmuş, aynı görüşün Tarım Bakanlığı tarafından da savunulması için teşebbüste bulunulmuştur. Halen bu kurumun aynı statü ile faaliyetine devam etmesine karar verilmiş bulunmaktadır.

e. Memleket ziraatinin her yıl artan *sun'î gübre* ihtiyacının karşılanmasındaki güçlükler ve bunların giderilme çareleri üzerindeki Odamız görüşü, bir basın toplantısında açıklanmış ve basında geniş ölçüde ilgi görmüştür... Bu vesile ile Ziraî konulara her zaman büyük bir ilgi gösteren değerli Türk Basınına teşekkürlerimizi sunarız. Bu konu üzerindeki görüşü-

müzin esası, yerli gübre sanayiimizin en kısa zamanda geliştirilmesi ve çiftçiye gübrenin zamanında, ucuz olarak ve kredi ile intikal ettirilmesidir.

f. Senelerden beri Odamızı ve bütün mühendisler caimasını meşgul eden 6235 ve 7303 sayılı kanunları tadil eden ve T.M.M.O. Birliğinin dağılmasını hedef tutan kanun tasarısı üzerinde Yönetim Kurulumuz hassasiyetle durmuştur. Geçen yılki Birlik Genel Kurulunda konunun müzakeresi sırasında Odamızın görüşünü şu şekilde açıkladık: "Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri olarak öteki Odaların Birliği dağıtmadan her hangi bir endişe duymamaktayız. Duyduğumuz endişe memleketin biz mühendislerden beklediği vazifeleri müstakil odalar olarak yerine getiremeyeceğimizden doğmaktadır. Odamız Birliğin dağılmasına taraftar değilse bu, her hangi bir meslek kaygusundan değil, memleket hizmetinde daha başarılı olmak arzusundandır."

Bununla beraber Odamız bir komisyon teşkil ederek kanunun gelişme safhalarını devamlı izlemiştir. Bahis konusu tasarı 1964 yılında da B. M. Meclisi Komisyonlarından geçmemiştir.

V — Oda Yönetimi ile ilgili çalışmalarımız

1. Yönetmelikler

Yönetim Kurulumuz göreve başladığı zaman Oda iç hizmetlerinin nasıl yürütüleceklerine dair belirli prensiplerin tesbit edilmesi lüzumunu duymuş ve bu maksatla Başkan Vekilimiz Sabri Malkoç tarafından hazırlanan yedi yönetmelik tasarısını müzakere ve kabul ederek Genel Kurulumuzun tasvibine sunmuştur.

Faaliyet raporumuzdan ayrı olarak tetkik ve tasviplerinize sunduğumuz bu Yönetmelikler sırasile Personel, Haysiyet Divanı, Bütçe - Muhasebe, Yardımcı Organlar, Yayın, Ölüm Yardım Fonu ve Genel Sekreterlik Yönetmelikleridir. Ayrıca bu Yönetmelikler sebebile Oda Talimatname-mizde de bazı değişiklikler teklif etmiş bulunuyoruz. Yüksek tasviplerinize mazhar olacağına inandığımız bu Yönetmeliklerle Odamızın ileriki yıllarda daha sistemli ve kolay bir çalışma yapacağı şüphesizdir.

2. Komisyon çalışmaları

Odamızı ilgilendiren çeşitli konuları incelemek üzere kurduğumuz komisyonların çalışmalarını kolaylaştırmak ve hızlandırmak üzere hemen her komisyon için Yönetim Kurulumuzdan bir üye görevlendirilmiştir. Ge-

nellikle komisyon çalışmalarımızdan memnurluk verici neticeler alınmıştır. Bunda komisyonlarda çalışan meslektaşlarımızın yakın ilgileri büyük rol oynamıştır. Bu yıl Oda Komisyonlarında çalışan meslektaşlarımızın isimleri raporumuzda açıklanmamıştır. Bu meslektaşlarımıza huzurunuzda en samimi teşekkürlerimizi sunmayı vazife sayarız.

3. İstanbul Şubesinin kurulması

Geçen yılki Genel Kurul tarafından verilen karara uyularak İstanbul Şubesinin açılması işlemi tamamlanmıştır.

Aynı şekilde şube açmak üzere Malatyadan yazılı, diğer illerden şifahî olarak da Yönetim Kurulumuza müracaatta bulunulmuştur. Ancak gerekçe olarak bildirilen hususlar bir Oda Şubesi açmak için uygun görülmemiştir. Bu vesile ile Genel Kurul aarz etmek isteriz ki, Odamız sosyal faaliyet gayesi ile kurulmamıştır. Her ne kadar Yönetim Kurulumuz bu tip faaliyetin de meslek için lüzumlu olduğuna kani bulunuyor ise de, bunlar, anlaşmamız gereğince Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği tarafından organize edilmekte ve yürütülmekte, Odamız da bu faaliyeti malî bakımdan desteklemektedir. Bu sistemin aynen devam ettirilmesinde mesleğimizin gelişmesi ve görüşlerde tahaddüs edebilecek tedahüllerin önlenmesi bakımından büyük faydalar görmekteyiz.

4. Yayın çalışmalarımız

Odamızın özel bir yayım organı yoktur. Bu sebeple Birliğimiz tarafından yayınlanan Ziraat Dergisinden faydalanarak görüşlerimizi zamanında meslektaşlara ve kamu oyuna duyurulmağa çalışılmıştır. Bunun için her nüshada Birliğe 500 lîra ödemekteyiz. Böylece aynı zamanda Derginin meslek problemlerini yayan bir organ haline gelmesine yardım edilmiştir.

Daha evvelki Oda yayınları üyelerimize, yarı fiata da olsa, satılmakta idi. Bir meslekî teşekkül olan yayınlarımızın üyelerimize parasız olarak yollanması gerektiğine inandığımızdan bu yolda aldığımız kararı uygulamaya başladık. Bütçedeki yayın gelirini ise bu yayınlara koyduğumuz ilânlarla karşılamaya çalıştık. İleri memleketlerde ve bizde her türlü yayına ilân koymak adet olmuştur.

Bundan başka, yayınlarımıza devam eden bir sıra numarası verilmiştir. Bu suretle muhtelif seriler halindeki yayınlarımız bir seri halinde toplanmıştır. Bununla beraber "Ziraî Davalarımız" başlığı altındaki Odamız yayını devam ettirilmiştir.

Ziraat Dergisindeki yayınlarımızdan başka (ki bunlardan raporumuzun öteki kısımlarında bahsedilmiştir) Odamızca bu dönemde yayınlanan eserler şunlardır:

- 1) Türkiye Hayvancılığı ve Problemleri,
- 2) Türkiyede Ziraî Kredi ve Ziraat Bankasının Reorganizasyonu,
- 3) Türkiye'de Kiracılık ve Ortakçılık Şartlarının Düzenlenmesi,
- 4) Mer'a Vegetasyonunun Teşekkülü, Kompozisyonu ve Bozulması,
- 5) Türkiye Su Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Problemleri,
- 6) Dünya Turuncgil Ziraatında Türkiyenin Yeri ve Üzerinde Öncelikle Durulması Gereken Başlıca Problemlerimiz,
- 7) Dünyada ve Türkiyede Antep Fıstığı Yetiştiriciliği ve Problemleri.

"Ziraî Davalarımız" isimli yayınıımızda Arazi Toplulaştırılması ve Türkiyede Tatbikatı, Ziraî Kooperatifçiliğimiz ve İstikbali Hakkında Düşündüklerimiz, Yeraltı sularımızın Hukukî Durumu ve Türkiye Sulu Ziraatında Tuzluluk konuları bulunmaktadır.

Bilirkişi olarak vazifeye çağrılan meslektaşlarımıza yardımcı olmak üzere 'Bilirkişi Rehberi" adı ile bir kitap hazırlamak üzere iki meslektaşımızı görevlendirmiş bulunuyoruz. Bu kitabın mesleğimizde büyük bir boşluğu dolduracağı kanısındayız.

Bütün yayınlarımız meslektaşlarımızdan başka, problemlerimizin tanınmasına yardım edecek müessese ve şahıslara da yollanmıştır.

5. Kitaplık

Odamızda Kadaster Salonundaki kitaplığımız modern usullere göre tanzim ettirilmiştir. Meslektaşlarımızın özellikle başka memleketlerin ve memleketimizin Ziraî problemleri ve bunların çözüm yolları üzerindeki literatüre olan ihtiyaçlarını karşılamak ve aynı zamanda bir okuma ve seminer salonuna sahip olmak maksadı ile Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği binasının birinci katındaki salon için 10 bin lira harcamaya karar verilmiştir. Bu salon Birlik Yönetim Kurulu ile müştereken tesbit ettiğimiz protokol esaslarına Odamız sorumluluğu ve yönetimi altında bütün meslektaşlarımızın istifadelerine arzedilmiştir.

6. Bilirkişi Listelerinin hazırlanması

6830 sayılı kanuna göre her yıl Odamızca illere gönderilen bilirkişi listelerinin hazırlanmasında bazı prensiplerin gözönünde tutulması gerekli görülmüştür. Bu meyanda 15 den fazla Ziraat Yüksek Mühendisi bulunan illerde, eskidenberi bilirkişi listelerinde bulunan üyelerimizden yarısının değiştirilmesi, Odamıza bir yıldan fazla borçlu olanların listelerden çıkarılması ve her müesseseye mensupları nisbetinde kontenjan tanınması kabul edilmiştir. Bu esaslara göre özel bir komisyonun yardımı ile hazırlanan listeler zamanında illere yollanmıştır.

7. Büro İşleri

Bu devre içinde üyelerimizi adreslerini ve Odamızla ilgili diğer durumlarını kolaylıkla takip etmeyi mümkün kılacak bir sistem kurmak üzere geniş bir çalışma yapılmıştır. Üyelerimizden gelen her türlü yazıların gecikmeden cevaplandırılmasına özel bir itina gösterilmiştir. Genel mahiyetindeki yazılar aynı numara ile kaydedilmek üzere, Odamızdan 1964 yılında 1064 evrak çıkmıştır. Gelen evrak sayısı ise 1244 tür. Bu yıl Odamıza yeniden 362 üye kaydolmuştur. Odamıza kaydolma çeşitli devlet dairelerinde ve özel kurumlarda vazife almış Ziraat Yüksek Mühendislerinin mevcut bulunduğu tesbit edilerek ilgililer nezdinde gerekli teşebbüslerde bulunulmuş ve bunların büyük bir kısmının Odaya kaydolmaları sağlanmıştır.

Çalışma devremiz içinde Yönetim Kurulumuzca Haysiyet Divanına iki konu intikal ettirilmiş ve bunlar Divanca neticelendirilmiştir.

VI. Bütçe Uygulaması

Kati mizan, gelir - gider tablosu, bilânço ve 1965 yılı bütçe tasarısını vermeden önce 1964 bütçesinin uygulanması ile ilgili faaliyetlerimizi de ana hatları ile Genel Kurulumuza arz etmeyi vazife sayıyoruz.

1. Odamın personel istihdamı

Yönetim Kurulumuz, Odamızın büro ve muhasebe işlerinin devamlı ve aksaksız yürütülmesini temin için, büroda çalışan personelin günün bütün iş saatlerinde çalışması prensibini benimsemiştir. Bu sebeble büronun işlemesinde bu şekilde faaliyette bulunacak personel istihdamına gidilmiştir. yırca Odamın gece devam eden mesailerinin de aksamaması için yeter derecede muvakkat personel bulundurulması uygun görülmüştür. Kendile-

rinden hizmet beklenen personelin maddi ve manevi emniyetini temin prensibi de benimsenerek kadrolarından daha aşağı ücret alan personelin ücretleri, başarılarına göre bütçede gösterilen kadrolarına yükseltilmiştir.

2. Üyelerimizin Odaya karşı vecibeleri

7303 sayılı kanun ile muaddel 6235 sayılı kanuna göre kurulmuş bir teşekkül olan Odamız, Yönetim Kurullarına bu kanunun ve talimatnamenin tatbiki görevini yüklemiştir.

7303 sayılı kanunun 33 üncü maddesi ve Ziraat Mühendisleri Odası Talimatnamesinin 3 ve 72 nci maddeleri Ziraat Yüksek Mühendisi diploması ve ruhsatını alan her şahsın Odaya kayıt olmaya ve hüviyet cüzdanı almaya, Odaya kayıtlı olduğu müddetçe de mükellefiyetlerini yerine getirmeye mecbut tutmaktadır. Yönetim Kurulumuz, Kanun ve Talimatnamenin bu açık hükümlerini bütün üyelerimize eşitlikle tatbik etmek üzere, bütün meslektaşların Odaya kayıtlarını temin için teşebbüse geçmiştir. Odaya kayıtlı oldukları halde mükellefiyetlerini yerine getirmiyen üyelerimizden, Temmuz sonu itibariyle borç bakiyeleri de açıklanarak, çalıştıkları dairede kuracakları mutemetlik müesseseleri ile borçlu durumlarını düzeltmeleri istenmiştir. Bilhassa Ankara dışındaki muhtelif ziraatı teşkilâtında çalışan üyelerimizin düzenlenen bu mutemetlik müessesesine büyük ilgi görtdüklerini ve borçlarını da ödemeye başladıklarını memnuniyetle belirtmek isteriz. Ancak mükellefiyetlerini yerine getirmiyen üyelerimiz hakkında icra yolu ile tahsile gidilmek üzere tebligat yapmak zorunda kaldığımızı da üzölerek belirtiriz.

31.12.1964 günü itibariyle tahsilâtımız yekûnu 216.278,44 liradır. Bu tahsilât geçen devre yapılan 152.421,31 liralık tahsilâtтан 63.857,13 lira fazla bulunmaktadır.

Bütün bu gayretlerimize rağmen 31.12.1964 tarihi itibariyle ödenmeyen aidat miktarları, maalesef,

1961 yılından	26.702,54	lira
1962 yılından	35.454,56	„
1963 yılından	75.432,63	„
1964 yılından	195.699,62	„
Yekûn	333.289,35	lirayı bulmaktadır.

1964 yılına ait üye borçlarının yüksek görünmesi, yapılan tahsilâtтан büyük bir kısmının üyelerin eski yıllara ait borçlarına mahsup edilmiş ol-

masındandır. Bu suretle 5 yıllık müruru zaman önlenmeğe çalışılmıştır. Üyelerimizin aidat ödeme hususunda bundan sonra, daha hassas davranmaları gerektiğini belirtmek isteriz.

Yönetim Kurulumuz para biriktirme yerine, toplanan paraların artan Oda hizmetlerini daha iyi görmek ve bu maksatla daha geniş ölçüde neşriyat ve komisyon çalışmaları yapmak, meslek tesianüdünün sağlanması için gerekli hizmetlerde bulunmak ve mesleğimizin yükselmesine çalışan kardeş teşekküllere yardım etmek için harcanılması prensibi benimsemiş ve bu yolda hareket etmiştir. Bu faaliyetimiz için harcanmış olan paralar gelir-gider tablolarında açık olarak gösterilmiş bulunmaktadır.

3. Ölüm yardım fonu

Gegen yılki Yönetim Kurulu, Genel Kurula üye aidatlarının ayda 6 liradan 8 liraya çıkartılmasını teklif etmiş, Genel Kurulumuz da arttırılan iki liranın yeni teşkil edilecek ölüm-yardım fonunda toplanmasını kararlaştırmıştır. Genel Kurulun bu kararına uyularak 3.1.1964 den itibaren üye aidatları 8 liradan tahsile başlanmış ve bunun içinden iki lirası ölüm yardım fonu altında bir fonda toplanmıştır. 1.1.1964 den 31.12.1964 tarihine kadar, 1964 yılı aidatları olarak tahsil edilmiş bulunan 122.244,24 liranın 2/8'i olan 30.560 lira ölüm yardım fonu hesabına alınmıştır. Bu fonun kullanılmasına dair bir Yönetmelik bulunmadığından devremiz içinde ebdiyete intikal eden meslektaşlarımızdan üçünün geride kalanlarına bu fondan Yönetim Kurulu kararları ile ancak 4500 lira yardım yapılabilmektedir. Tasviplerinize sunulan Ölüm Yardım Fonu Yönetmeliğinin ileriki yıllarda tatbiki ile camiamızın lüzum duyduğu önemli bir müessesenin de büyük gelişmeler göstereceğine inanıyoruz.

4. T.M.M.O. Birliğine plan mükellefiyetlerimiz

Bağlı bulunduğumuz T.M.M.O. Birliğine üye mevcudu nisbetinde ödemek zorunda olduğumuz borçlarımızı, diğer odaların ödeme şekillerini göz önünde tutarak, ödemeyi prensip olarak kabul etmiş bulunuyoruz. Ancak Birliğe bağlı odalardan bazıları borçlarını ödemediklerinden Odamız da, Birlik merkezinde yapılmış olan bir protokola uyarak her ay belirli miktarlarda ödemeler yapmayı kabul etmiştir. T.M.M.O. Birliğinin borçlarını ödemiyen odalardan bu kanunî alacaklarını tahsil etmesini de istemiş bulunuyoruz.

31.12.1964 tarihi itibariyle katı mizan, bilânço, gelir - gider tablosu ayrı ayrı cetveller halinde verilmiştir. Bunlar şekil bakımından geçen yıllar-

dakilerden biraz farklı görülmektedir. Bunun sebebi, Odamızda tatbik edilen yeni muhasebe sistemimizde, masraf ve gelir unsurlarını daha teferruatlı aksettiren desimal sistemine 31.6.1964 den itibaren geçilmiş olmasıdır. Bu artışla Türkiye'nin payına %7ü,5 den aşağı bir nisbet düşmemektedir.

Genel Kurulun değerli üyeleri

Yukarda açıkladığımız çalışmalarımızı ve gerek okunan, gerekse ekte sunulan meslekî görüşlerimizi yüksek takdir ve tasviplerinize arzeder Odamızın gelecek yıllarda daha başarılı olmasını dileriz.

**ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

Sekreter Üye
Doç. Dr. Mithat Özsan

Başkan Vekili
Sabri Malkoç

Başkan
Prof. Dr. Orhan Düzgüneş

Üye
Ali Bayazit

Üye
Doç. Dr. Ali Balaban

Muhasip Üye
Doç. Dr. Turan Güneş

Üye
Ahyan Anteplioglu

T.M.M.O.B.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ 31/12/1964 TARİHİ İTİBARIYLA

K A T ' İ M İ Z A N I

	<i>Zimmet</i>	<i>Matlup</i>	<i>Bakiyeler</i>	
			<i>Zimmet</i>	<i>Matlup</i>
K a s a	194.281,66	191.530,12	2.751,54	—,—
B a n k a l a r	164.569,78	128.316,54	36.253,24	—,—
A v a n s l a r	1.673,00	1.573,00	100,00	—,—
Demirbaş Eşyalar	120.568,10	60.284,05	60.284,05	—,—
Muvakkat Borçlular	6.061,16	5.995,74	65,42	—,—
D. Baş Kitaplar-Dergiler	55,00	55,00	—,—	—,—
Menkuller	49.984,05	49.984,05	—,—	—,—
Kanunî Giderler	39.277,68	39.277,68	—,—	—,—
Umumî Giderler	205.008,80	205.008,80	—,—	—,—
Neşriyat	35.962,37	35.962,37	—,—	—,—
Yapılan Yardımlar	8.932,50	8.932,50	—,—	—,—
Gelecek Yıllar Giderleri	21.096,50	10.548,25	10.548,25	—,—
Kanunî Gelirler	207.512,58	207.512,58	—,—	—,—
Umumî Gelirler	25.395,78	25.395,78	—,—	—,—
Müteferrik Gelirler	559,79	559,79	—,—	—,—
Muvakkat Alacaklılar	77.015,87	77.081,87	—,—	66,00
Ölüm Yardım Fonu	30.560,00	61.120,00	—,—	30.560,00
Ölüm Yardımları	4.500,00	—,—	4.500,00	—,—
Tevkif Olunan Vergiler	6.269,09	8.405,93	—,—	2.136,84
Tasarruf Bono Bedelleri	810,00	940,00	—,—	130,00
Emanet Paralar	10.276,80	20.535,60	—,—	10.258,80
D. Baş Amortisman				
Karşılığı	9.523,35	15.893,99	—,—	6.370,64
Odalar Birliği	50.943,90	83.718,90	—,—	32.775,00
Arttırmalar	42.968,81	75.174,03	—,—	32.205,22
Özvarlık	295.012,47	295.012,47	—,—	—,—
Y E K Ü N	1.608.819,04	1.608.819,04	114.502,50	114.502,50

T.M.M.O.B.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN 1964 TAKVİM YILI GELİR — GİDER TABLOSU

G İ D E R L E R

G E L İ R L E R

Kanunî Giderler	39.277,68	Kanunî Gelirler	160.331,35
Odalar Birliği Hissesi	36.000,00	Umumî Gelirler	25.387,09
Sivil Savunma Fonu Ödemesi	2.923,73	Üye Kaydiyeleri	3.750,00
Damga Pulu Giderleri	182,25	Hüviyet C. Bedel.	1.133,50
Noter, Mahkeme, İcra Harçları	171,70	Nesriyat Satışı	19.479,92
Umumî Giderler	149.525,45	Banka Faizleri	3.059,86
Personel Giderleri	42.493,17	Sair Gelirler	6.063,81
Yönetim Ku. Huzur Hak.	11.250,00	Ölüm Yardım Fonu	30.560,00
Denetleme Ku. Huzur Hak.	750,00	D. Baş Eşya Bedeli Karşılığı	10.000,00
Haysiyet Divanı Huzur Hak.	2.050,00	Borç Tasfiyesi Hesabından	17.060,00
Komisyonlar	11.975,00	1963 Yılı Gelir Bakiyesi	36.010,66
Bina İdaresine İştirâk	20.000,00		
Kırtasiye ve Büro Gideri	5.398,00		
Nesriyat	26.100,75		
Aidat Tahsiliyesi	3.617,90		
Yolluklar	327,90		
Temsil	3.510,70		
Onarım - Temizlik	637,30		
Genel Kurul	7.349,30		
P. T. T.	3.838,26		
Aboneler	136,00		
D. Baş Amortismanları	3.152,71		
Sair Giderler	6.938,46		
Ölüm Yardımı Giderleri	4.500,00		
Diğer Yardım ve Teberrular	6.932,50		
Demirbaş Eşya Giderleri	10.300,00		
Gelecek Yıllar Giderleri	10.548,25		
1965 yılına devreden Ölüm Y. F. Bakiyesi	26.060,00		
1965 Yılına Devreden Gelir Bakiyesi	32.205,22		
T o p l a m	279.349,10	T o p l a m	279.349,10

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1964 TAKVİM YILI BİLANÇOSU

A K T i F

P A S I F

Hesap İsimleri	Lira K.	Hesap İsimleri	Lira K.
K a s a	2.751,54	Muvakkat Alacaklılar	66,00
B a n k a l a r	36.253,24	Odalar Birliği Hissesi	32.775,00
Ziraat Yenışehir	35.493,16	Tevkif Olunan Vergiler	2.136,84
İş Dışkapı	<u>760,08</u>	Tevkif Olunan Vergiler	2.136,84
A v a n s l a r	100,00	Tasarruf Bono Bedelleri	130,00
Muvakkat Borçlular	65,42	Emanet Paralar	10.258,80
Demirbaş Eşyalar	60.284,05	D. B. Amortisman Karşılığı	6.370,64
Ölüm Yardımları	4.500,00	Ölüm Yardım Fonu	30.560,00
Gelecek Yıllar Giderleri	10.548,25	Arttırmalar	32.205,22
	<u>114.502,50</u>		<u>114.502,50</u>

1965 YILI BÜTÇE GEREKÇESİ

Odamız mensubu Ziraat Yüksek Mühendislerinin sayıları her yıl artmaktadır. 31.12.1964 günü itibariyle Odamıza kayıtlı Ziraat Yüksek Mühendisleri adedi 3600'e ulaşmıştır. Ziraat Yüksek Mühendisleri adetlerinin bu artışları, Oda ile olan muameleleri daha çok genişletmektedir. Kalkınma plânımızın memleketin ziraî kalkınmasına verdiği ehemmiyet ve Ortak Pazara da girmekle ziraatimizi daha çok geliştirme zarureti çeşitli meslek meseleleri hakkındaki görüşlerimizi tesbit etmemizi ve bunlar üzerinde daha fazla çalışmamızı icap ettirmektedir. Hem artan meslektaş hizmetleri ile ve hemde daha fazla genişliyen ziraî faaliyetlerde icracı müesseselere daha aktif olacak yardım yapabilmek için, Odamızın işleyiş mekanizmasını buna uydurmak zarureti doğmaktadır.

Bu genişliyen oda hizmetlerinin daha iyi yapılabilmesinde uygun görülen en önemli değişiklik oda da bir genel sekreterlik müessesesinin ihdasıdır. Ayrıca Odamızın mevcut daimi ihtisas komiteleri ve Oda muvakkat komitelerinin yanında bir de Oda danışma konseyi kurulması uygun görülmüş ve yüksek heyetinize böyle bir teklif ile gelmiş bulunuyoruz. Bu tekliflerimize göre 1965 yılı bütçe tasarısı gelir ve gider bölümleri muhtelif unsurları ile teferruatlı olarak hazırlanmıştır ve Bütçe tasarısında bu teferruatları ile gösterilmiştir. Burada önce gelir ve gider bütçeleri ana hatları ile belirtilecektir.

1. Gelir Bütçesi

1965 yılı gelir bütçesi Odamızın bu yıl içinde 4000 üyeye çıkacağı tahmin edilerek yıllık aidat tutarı 8 liradan (bunun iki lirası Oda Ölüm Yardım Fonudur) yılda 384.000 lira olarak hesap edilmektedir. Diğer yıllardan da üyelerimizin 333.289,35 lira borçlu olduğuna göre bu da gelir bütçesinin önemli bir kısmını teşkil etmektedir.

2. Gider Bütçesi

Gider bütçesi Odanın yeni çalışma şekline göre personel masraflarını ihtiva etmektedir. Personel masraflarında genel sekretar masrafı yeni bir gider olarak belirtilmektedir. Buna karşılık sekreter üye ve muhasip üye ücretleri kaldırılmıştır.

Odanın çalıştırdığı diğer personel adetleri ve kadroları yeni çalışma şekline göre tanzim edilmiştir. Gider bütçesinde önemli bir hususta mesleki kongre masrafları için 40 bin liralık bir tahsisat konulmuş olmasıdır. Gidelerle ait teferruat tabloda görülmektedir.

BÜTÇE TALİMATNAMESİ :

Madde 1 — Odanın 1 Ocak 1965 tarihinden 31 Aralık 1965 tarihine kadar geliri 786.965,55 lira olarak tahmin edilmiştir.

Madde 2 — Odanın 1 Ocak 1965 tarihinden 31 Aralık 1965 tarihine gideri 786.965,55 lira olarak kabul edilmiştir.

Madde 3 — Gereken hallerde bütçenin bölüm ve maddeleri arasında Yönetim Kurulu kararıyla gerekli aktarmalar yapılır.

Madde 4 — Sarfiyat için Oda Talimatnamesinin 31 ve 33. maddelerine göre hareket olunur.

Madde 5 — Fevkalâde haller hariç Yönetim Kurulu Aralık 1965 sonundan itibaren yeni Yönetim Kurulunun işe başlamasına kadar ayda geçmiş yılın bir aylık vasatı masrafı kadar harcamaya selâhiyetli ve gelirleri normal surette tahsil ile görevlidir.

Madde 6 — Ücret kadrolarında aylıklar azami ve bürüt olarak gösterilmiştir. Oda Yönetim Kurulu uygun göreceği şekilde daha az aylıkla memur çalıştırabilir.

Madde 7 — Bu bütçe Genel Kurulun tasdikiyle 1.1.1965 tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

Madde 8 — Bu bütçeyi yürütmeye Yönetim Kurulu yetkilidir.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

1965 YILI BÜTÇE TASARISI

GELİRLER :

Bölüm Madde

I. GEÇEN FAALİYET DEVRESİNDEN DEVREDEN

		Lira Kr.	Lira Kr.
1.	Kasa	2751 54	
2.	Bankalar		
	a. T.C. Zirat Bankası	9433 16	
	b. İş Bankası	760 08	
3.	Avanslar	100 00	
4.	Ölüm Yardım Fonundan		
	Devreden	26060 00	
5.	Muhtelif Borçlular		
	a. Üye Borçları		
	1961 den	26702 54	
	1962 den	35454 56	
	1963 den	75432 63	
	1964 den	195699 62	
	b. Sair borçlular	65 42	
	I. Bölüm Toplamı		372460 55

II. ODA GELİRLERİ

Bölüm Madde

1.	Üye Kayıt Ücretleri	3000 00
2.	Üye Yıllık Aidatları	288000 00
3.	Hizmet Karşılığı Alınan	1 00
4.	Hüviyet Cüzdanı Bedelleri	500 00

		Lira Kr.	Lira Kr.
5.	Nesriyat Gelirleri	20000 00	
6.	Bağış ve Yardımlar	1 00	
7.	Para Cezaları	1 00	
8.	Bilirkişi Ücretleri %5 hissesi	500 00	
9.	İştirâk Gelirleri	1 00	
10.	Banka Faizleri	400 00	
11.	Tahvil Tasarruf Bonosu		
	İkramiye ve Faizleri	100 000	
12.	Amortismanlar	3000 00	
13.	Sair Gelirler	3000 00	
	<i>II. Bölüm Toplamı</i>		318504 00

III. ÖLÜM YARDIM FONU GELİRLERİ

Bölüm Madde

1.	Üye Aidatları	96000 00
2.	Sair Gelirler	1 00

III. Bölüm Toplamı 96001 00

GELİRLER TOPLAMI

I. Bölüm Gelirleri	372.460,55
II. „ „	318.504,00
II. „ „	318.504,00
III. „ „	96.001,00

Gelirler Toplamı 786.965,55

GİDERLER

1. YATIRIM GİDERLERİ

Bölüm Madde

1.	Demirbaş	15000 00
----	----------	----------

I. Bölüm Toplamı 15000 00

II.

BORÇ ÖDEMELERİ

Bölüm Madde

1. Muhtelif Alacaklılar
2. Sair Ödemeler

Lira Kr.

100 00

1 00

Lira Kr.

101 00

II. Bölüm Toplamı

III.

GİDERLER

Bölüm Madde

A. Malzeme Giderleri

1. Büro Malzemesi ve Kırtasiye 7000 00
2. Basılı Kâğıt 2000 00
3. Sair Malzeme 100 00

Malzeme Giderleri Toplamı

9100 00

B. Personel Masrafları

1. Personel Ücretleri 78600 00
2. Yevmiyeli Personel 5000 00
3. Fazla Mesai 2000 00
4. Yıllık İkramiyeler 6550 00
5. Personel Yollukları 2000 00
6. Sigorta Primi İşveren Hissesi 9360 00
7. Aidat tahsil eden mutemet
yüzdeleri 8000 00

Personel Masrafları Toplamı

111510 00

C. Hariçten Temin Edilen Hizmetler

1. Tamir ve Bakım Giderleri 1000 00
2. Sair Hizmetler 100 00

Hariçten Temin Edilen Hizmet Toplamı

1100 00

D. Muhtelif Giderler

1. Yönetim Kurulu Huzur
Hakları $25 \times 7 \times 80 = 14000$ 00

	<i>Lira Kr.</i>	<i>Lira Kr.</i>
2. Denetleme Kurulu Huzur Hakları	$50 \times 3 \times 5 =$	750 00
3. Haysiyet Divanı Huzur Hakları	$50 \times 5 \times 8 =$	2000 00
4. Yardımcı Organlar Huzur Hakları		
a. Danışma Konseyi	$25 \times 30 \times 3 =$	2250 00
b. Daimi Komisyonlar	$25 \times 2 \times 12 \times 3 =$	1800 00
c. Muvakkat Komisyon	$25 \times 10 \times 5 \times 6 =$	7500 00
5. Kiralar		20000 00
6. Vergiler ve Resimler		
a. Belediye Resmi ve Harç		500 00
b. Sivil Savunma Fonu		1000 00
7. Genel Kurul Giderleri		10000 00
8. Mesleki Kongre Giderleri		40000 00
9. Isıtma ve Aydınlatma, Su		100 00
10. P.T.T. Masrafları		5000 00
11. Damga Pulu		2000 00
12. Neşriyat Giderleri		40000 00
13. Mahkeme, İcra, Noter Giderleri		3000 00
14. Amortismanlar		3000 00
15. Yardım ve Teberrular		10000 00
16. Temsil Giderleri		10000 00
17. Demirbaş Masrafları		500 00
18. Sair Giderler		5000 00
<i>Muhtelif Giderler Toplamı</i>		<i>178400 00</i>

IV. ÖLÜM YARDIM FONU

Bölüm Madde

1. Ölüm Halinde Yapılacak Yardım	90000 00	
2. Fon ile İlgili Sair Masraf	6000 00	
<i>IV. Bölüm Toplamı</i>		<i>96000 00</i>

V. ODALAR BİRLİĞİ

Bölüm Madde

		Lira Kr.	Lira Kr.
1.	T.M.M.D. Birliği Aidatı	40000 00	
	V. Bölüm Toplamı		40000 00

VI. DEVREDİLECEK GELİR FAZLASI

Bölüm Madde

1.	1966 Yılına Devredilecek Gelir Fazlası	335754 00	
	VI. Bölüm Toplamı		335754 00

GİDER BÖLÜMLERİ TOPLAMI

I.	Bölüm Toplamı	15000 00
II.	" "	101 00
III.	" "	300110 00
IV.	" "	96000 00
V.	" "	40000 00
VI.	" "	335754 55
VI.	" "	335754 55
	Genel Toplam	786965 00

PERSONEL KADRO CETVELLERİ

<u>KADRO UNVANLARI</u>	<u>KODRO MAAŞI</u>	<u>HALEN ALDIĞI</u>	<u>YENİ KADROSU</u>
1. Genel Sekreter	—	—	2500.00
1. Büro Şefi ve Muhasebeci	700.00	1000.00	1000.00
1. Sicil ve Muamele Memuru	600.00	—	750.00
1. Kayıt ve Dosya Memuru	600.00	600.00	600.00
1. Daktilo	—	—	550.00
1. Büro Memuru	500.00	500.00	600.00
1. Müstahdem	550.00	550.00	550.00

T.M.M.O.B.
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI 1964 TAKVİM YILI FAALİYET
VE MUHASEBESİ DENETLEME RAPORUDUR

Genel Kurul Divanı Başkanlığına;

Oda Talimatnamesinin 41 inci maddesindeki hükümler gereğince Oda Muhasebesinin 1964 yılı 1/1/1964 - 25/2/1964 arası ilk Denetlemesi, 1963 yılında seçilmiş bulunan eski Denetleme Kurulunca yapılmış ve sonucu 1964 yılı Şubat ayında yapılan Umumî Heyet Toplantısına arzedilmiş bulunmaktadır.

Umumî Heyet Toplantısından sonra, tahsile devam edeceğini ileri sürerek istifasının kabulünü yeni Yönetim Kurulundan istiyen Muhasebeci Ergün Şubasının 27/3/1964 tarihinde görevinden ayrılmış olduğu anlaşılmıştır. Muhasebecinin bu ayrılışından Denetleme Kurulumuza haber verilmemiş olduğundan, usulen yapılması gereken zamanı, idare hesabı denetlemesi zamanında yapılamamıştır.

Ergün Şubası'nın yerine alının Muhasebecinin ise, muhasege defter ve kayıtlarına el sürmeden geçen 15 günlük bir tereddüt devresinden sonra istifasını vererek ayrılmış olduğu anlaşılmıştır.

Halen Oda Muhasebesini, Büro Şefliği de uhtesinde olarak tedvir etmekte bulunan Muhiddin Özmen'in işe başladığı 5/Mayıs/1964 tarihine kadar muhasebe defter ve kayıtlarının, muhasebecilerin bu ayrılışları yüzünden, işlenemediği anlaşılmıştır.

Cevabı verilmesi gereken ve üye hesaplariyle ilgili olan yüze yakın evrakı da, işe başlamasından iki gün sonra istifa eden muamelât memurundan devralığı anlaşılan yeni Muhasebecinin, bir taraftan bunların incelemeleri ve cevaplanmalarıyla meşgul olduğu, bir taraftan Ziraat Bankası Yenışehir Şubesinde -yeni hesap makinalarının montajı dolayısıyla- vukua gelmiş olan gecikmelerin arkasının alınmasına çalıştığı, diğer taraftan da muhasebe kayıtlarını, 30/6/1964 tarihi itibariyle tamamladığı, Haziran sonu muhasebe muvakkat mizanını çıkardıktan sonra, Yönetim Kurulunun da muvafakatını alarak, muhasebeyi desimal sistem üzerinden plânladığı, gereken mahsup işlemlerini yaptıktan sonra, 1/7/1964 tarihin-

den itibaren bu sistemin tatbikatına geçtiği anlaşılmış ve görülmüştür. Tatbik edilmekte olan bu muhasebe plânı gelir ve giderleri ve yılsonu bakiyelerini vuzuhla göstermesi bakımından Kurulumuzca da uygun mütalâa edilmiştir.

Denetlemeler :

Oda Muhasebesi, 30/6/1964, 31/10/1964 ve 31/12/1964 tarihleri itibarıyla denetlemeye tâbi tutulmuştur.

Birinci ve ikinci denetlemelerde Denetleme Kurulunda değişiklik olmamış, yıl sonu denetlemesinde ise, arkadaşımız Ragıp Mutlu'nun Amerika'ya gitmiş olması hesabıyla yerine birinci yedek Denetçi Faik Çolpan iştirâk etmiştir.

Denetleme Sonuçları :

- 1 — İta emirlerinin (tediye fişlerinin) Başkan (veya Başkan namına Sekreter Üye) ve Muhasip Üye taraflarından zamanında imzalanmış olduğu,
- 2 — Yönetmeliğin 35 inci maddesi hükmü gereğince Muhasip Üyenin, Muhasebecinin bütün muamelâtını kontrol etmesi lâzım gelirken bu lâzimenin yapılmadığı,
- 3 — Evrakı matbua siparişi veya sair büyük çapta sarfiyatı mucip hallerde teklif alma usulüne gidilmiyerek muayyen firmalara bağlanıldığı,
- 4 — Bina idaresine iştirâk gideri bütçede 15.000 lira olduğu halde, bütçe harici 5000 lira ilâve tediye kadar alındığı ve tatbik olunduğu,
- 5 — Karar defterinde bazı imzaların atılmamış bulunduğu,
- 6 — Alınan kararlarda muhalif kalan üye veya üyelerin muhalefet sebebinin kararlar altında veya içinde zikredimediği,
- 7 — Yapılan sosyal yardımların muayyen prensibe bağlanmadan yapıldığı,
- 8 — Tarsusta açılan lisan kursuna 1000 lira gönderilmiş olduğu halde mesnetsiz olarak 680 lira daha para gönderildiği,
- 9 — 17.9.1964 tarih ve 253 numaralı muhasebe maddesinde kayıtlı 55/79 sayılı makbuzdaki 10 lira giriş aidatı ile 3 lira hüviyet cüz-

danı bedelinin umumî gelirlere alınması icap ederken kanunî gelirlere alınmış olduğu görülmüş ve noksanlıkların ikmalî için bu durumlar Yönetim Kuruluna aynı zamanda rapor edilmiştir.

Son Denetlemede İse :

- 1 — Oda ihtiyacından kullanılmak üzere birlik binasının okuma ve seminer salonunun tefrişi için 30.12.1964 tarihinde 10.000 liralık bir sarf kararı alındığı anlaşılmış bu sarfın bütçedeki aynı bölüm yetkununun geçmediği görülmüştür.
- 2 — 5.11.1964 tarih ve 5/227 sayılı 96,— liralık makbuzun zuhulen ve rakam benzeyişi olarak 91,— lira üzerinden kanunî gelirlere intikal ettirildiği görülmüş, bu noksanlık 6.2.1964 tarih ve 23/1129 sayılı vezne makbuzu kestirilmek suretiyle ikmal ve tahsil ettirilmiştir.

Bilânçonun Tahlili :

1 — Gelirler :

Gelir ve Gider tablosunun incelenmesinden de anlaşılaçağı üzere 1964 yılında cem'an 216.278,44 lira tahsilat yapılmış, bu miktarın 1964 yılı için tahsil edilen üye aidatı kısmından, sekizde iki itibariyle, 30.560,00 lirası ölüm yardımı fonu olarak ayrılmıştır.

1964 yılı bütçesinde gelir olarak tahakkuk etmesi gereken miktar 316.300,00 lira olarak gösterilmiş idi. Aradaki umumî fark 100.021,56 liradır. Bununla beraber eski yıllara nazaran tahsilâtın tezyidi için hayli gayret sarfedilmiş olduğu görülmüştür. Zira 1963 yılı tahsilâtı 152.421,31 lirada kalmış bulunuyordu. Bu rakkamla 1964 senesi tahsilâtı arasında kıyas yapıldığı takdirde 1964 yılının tahsilâtında 63.857,13 liralık bir artış vuku bulmuştur.

Tahsilsiz Kalan Aidatlar :

Muhasebece çıkarılmış bulunan listeye göre tahsil olunmamış bulunan üye aidatları: 26.702,54 lirası 1961 yılı ve daha evvelki yıllara, 34.454,56 lirası 1962 yılına, 75.432,63 lirası 1963 yılına ve 195.699,62 lirası da 1964 yılına ait olmak üzere cem'an 333.289,25 lira gibi büyük bir miktarı ifade etmektedir. 1964 yılı alacağının kabarık görülmesi, bu yıl içinde tahsil olunan paranın büyük bir kısmının eski yıllar borçlarına mahsup edilmiş olmasından ileri geldiği görülmüştür.

Bu itibarla Yönetim Kurulunun, Odalar Kanununun 30 ncu maddesi ve Yönetmeliğin 38 nci maddesi hükümlerine istinaden icra yoluyla tahsilâtın sağlanmasına baş vurma ve bu işin ilk hazırlığını, yani tebligatını yapmağa başlaması yerinde bir davranış olmuştur.

Gelir tablosunda görülen ve "hesap tasfiyesinden" kaydı konulan 17.060,— lira, vaktiyle bütçe dışı olarak, Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği adına mesnetsiz bir şekilde tahakkuk ettirilmiş olan alacak tasfiyesidir.

Diğer kalemdaki 10.000,00 lira ise, yukarıda zikretmiş olduğumuz birlik binasındaki okuma ve seminer salonu tefrişi için sarfı takarrur ettirilen ve sarf evrakı müsbitesi alınmamış olan paranın mahsuben masraf kaydedilmiş olmasından dolayı 1965 yılında ödenmesini teminen ayrılmış bulunan karşılığı ifade etmektedir.

2 — Giderler :

Odanın sarfiyatı, Gelir - Gider tablosunda müfredatı ile gösterilmiş bulunmaktadır. Geçen yıl bütçesinde gider tahakkuku 352.310,66 lira olarak tesbit edilmiş ise de bu yılın sarfiyatı yekûnu 229,441,17 liradır.

3 — Para Durumu :

31.12.1964 tarihi itibariyle kasa mevcudu 2.751,54 liradır. Bankalar mevcudu ise 36.253,24 liradır. Bankalar mevcudunun 35.493,16 lirası T.C. Ziraat Bankası Ankara - Yenışehir Şubesindeki 63 sayılı hesapta bulunmakta olup Banka ekistreleri bakiyeleri muhasebemiz kayıtlarına uygundur.

Banka mevcudundan, Ölüm Yardımı Fonu bakiyesi olan 26.060,— liranın aynı bankada açılacak ayrı bir hesaba intikal ettirilmesi ve ölüm vukuunda yapılacak yardımın bu hesap üzerinden yapılması, üyelere ait bulunan ve emanet mahiyetini taşıyan bir paranın Oda masrafları için sarfına gidilmemesi bakımından, çok isabetli olur.

4 — Odanın Alacakları :

Bilânçonun aktifinde "muvaakkat borçlular" isimli hesapta görülen 65,42 lira, Oda telefonundan yapılmış olan şehirler arası konuşmalar ile telefondan yazdırılan iki adet fono telgraf ücretine ait bulunmakta olup, konuşucu ve yazdırıcılarının tesbitine çalışılması uygun olur.

5 — *Gelecek Yıllara Sirayet Eden Giderler :*

“Gelecek yıllar giderleri” isimli hesapta bulunan 10.548,25 lira ise 1965 yılından itibaren kullanılacak makbuz, defter ve diğer basılı kâğıtlar bedeli olup sarf edilmiş miktarlarına göre ilgili yıllarda mahsupları yapılmak üzere aktifleştirilen bir hesaptır.

6 — *Ölüm Yardım Fonu :*

Odamız üyeleri için yeni bir sosyal tesis olan bu fon hesabının gelir ve giderlerinin başlangıçtan, yani 1964 yılından itibaren devamlı olarak ayrı ayrı müstakil hesaplarda gösterilmiş olması yerinde bir uygulama şekli olarak görülmüştür. Bu fondan 1964 yılı içinde 3 üyemizin mirasçılarına 4.500,— lira yardım yapılmıştır.

7 — *Diğer Yardımlar :*

1964 yılı içinde yapılmış bulunan diğer yardım ve teberruların miktarı 6.952,50 lira tutmaktadır.

8 — *Odanın Borçları :*

Bilânçonun pasifinde görüldüğü üzere vergi, tasarruf bonusu bedelin-den gayri Odanın başlıca borcu Odalar Birliğine olan 32.775,— liradır. Geçen yıldan devreden 8.943,90 lira Birlik hissesi borcuna bu yılın aidatı ola 36.000,— lira inzımam ederek yıl içinde Birlik borcu miktarı 44.943,90 liraya yükselmiş, ve yine yıl içinde bunun 12.168,90 lirası ödenmiştir.

9 — Emanet paralar hesabındaki 10.258,80 liranın 258,80 lirası bazı üyeler tarafından 1965 yılına ait aidatları için gönderilmiş bulunan paralar ve 10.000,— lirası ise okuma ve seminer salonu teftişine sarfedilmek üzere ayrılmış bulunan paradır.

10 — *Bütçe Hakkındaki Görüşümüz :*

Oda Yönetim Kurulunca hazırlanmış bulunan 1965 yılı bütçesi Gelir ve Gider tablolarında gösterilen rakamların, geçmiş yılların tahsilâtı göz-önünde tutulduğu taktirde gerçekleşeceğini mümkün görmemekteyiz.

Bu itibarla bütçenin müzakeresi esnasında bu hususların nazarı dikkate alınmasını uygun mütalâa etmekteyiz. Yeni seçilecek yönetim kurulunun yapacakları masrafları gelir durumumuza göre ayarlamaları ve Oda varlığının artmasına imkân sağlamaları tavsiyeye şayandır.

Ş o n u ç :

Netice itibariyle Oda, Yönetim Kurulunun işe başlamasından bu yana, memleket çapında mevzular ve problemler üzerinde çeşitli faaliyetlere, Oda hizmetlerinin başarı ile görülmesine sahne olmuş, tahsilâta önem verilmiş, sarfiyatın da mahalline masruf olmasına dikkat edildiği görülmüştür.

Yönetim Kurulunun ayrıca yönetmelik tasarıları hazırlamış ve hazırlanmış olmasının, Odamız daha sistemli, daha faydalı hizmet görmesine saik olacağını tabii görmekteyiz.

1.Ocak ile 25.Şubat.1965 arası hesapları üzerinde yapılacak müteakip denetleme neticesi Umumî Hey'et toplantısına ayrıca arzedecektir.

Bu denetleme raporumuzu yüksek bilgilerinize saygı ile arzeder, Umumî Heyet toplantısının başarılı geçmesini dileriz. 8.Şubat.1965

Denetçi
Burhanettin Doruk

Denetçi
Turan Ünel

Denetçi
Faik Çolpan

KÖY İŞLERİ BAKANLIĞI HİZMETLERİ VE KURULUŞU HAKKINDA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ GÖRÜŞLERİ

I — GİRİŞ :

Konu ile ilgili olarak 12.6.1964 tarihinde Başbakanlık ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlıklarına ve Devlet Plânlama Teşkilâtı Müsteşarlığına sunduğumuz muhtıradan, Köy İşleri Bakanlığının tarımla ilgili olarak yapacağı hizmetleri tâyin ederken, herhangi bir hataya düşmemek için Bakanlar Kurulunun 18.9.1963 tarih ve 6/2223 sayılı kararı ile kurulmuş bulunan Tarım Bakanlığı Teşkilât Proje Grubunun Temmuz ayı ortasında sonuçlanması beklenen çalışmalarından faydalanmanın lüzumu ve Odamızın da konu üzerinde önemle durduğu belirtilmişti.

Tarım Bakanlığındaki çalışmalara paralel olarak, Odamızca da, bütün tarım hizmetlerinin özellikleri, öteki memleketlerde hangi organizasyonlar tarafından nasıl yapıldıkları, bunlar için memleketimiz şartlarında kabul edilmesi gereken ilkeler ve bu ilkelere dayanan organizasyonlar ana hatları ile incelenmiştir. Bu incelemelere ve Tarım Bakanlığında sona ermek üzere bulunan çalışmaların genel sonuçlarına dayanarak, Odamız, Köy İşleri Bakanlığına devredilebilecek tarım hizmetleri hakkında aşağıdaki hususları tesbit etmiş bulunmaktadır.

II — TARIMSAL HİZMETLERİN SINIFLANDIRILMALARI :

Devletçe yapılan tarımsal hizmetlerin esası, bütün dünyada çiftçilerin tarımsal üretimlerini nicelik ve nitelik bakımlarından arttırma ve yaşama standartlarını yükseltme çabalarına yardım etmektir. Bu yardımlar veya hizmetler, şekil ve hacim bakımlarından her memlekette, kendi şartlarına bağlı olarak değişiktirler. Bununla beraber daima iki grupta toplanabilirler:

- 1) Tarım işletmelerinin kendilerine yönelen hizmetler,
- 2) Tarım işletmelerinin içinde bulundukları ortama yönelen hizmetler.

Tarım işletmelerinin kendilerine yönelen devlet hizmetleri, her memlekette Tarım Bakanlığınca yapılmaktadır. Bizde de böyledir ve böyle ol-

ması tabii ve zaruridir. Tarım işletmelerinin artmalarını geliştirmek amacını güden hizmetlerin de çoğu, tarımı gelişmiş bir çok memleketlerde Tarım Bakanlığının kontrolü altındadır. Bizde durum maalesef böyle değildir. Çeşitli Bakanlıklar ve İktisadi Devlet Teşekkülleri, aralarında bir bağlantı olmadan, ayrı ayrı konularda ortamı geliştirmeye çalışmaktadırlar ki tarımsal üretim seviyemizdeki düşüklüğün önemli sebeplerinden biri budur. O halde bu grup hizmetlerin de organize edilmeleri gereklidir.

Bu işin verimli bir şekilde yapılabilmesi, her şeyden evvel, söz konusu hizmetleri bilmeğe ve genel karakterlerine göre sınıflandırabilmeğe bağlıdır.

Genel olarak bu :

- a) Sosyal ortalama ile ilgili hizmetler,
- b) Ekonomik ortalama ile ilgili hizmetler,
- c) Teknik ortalama ile ilgili hizmetler.

şeklinde yapılmaktadır. Görülüyor ki bu hizmet grupları aynı çatı altına alınamıyacak derecede farklı özelliklere sahiptirler. Buna rağmen, ilerlemiş memleketlerin hemen hepsinde, bu hizmetlerin çoğu Tarım Bakanlığı çatısı altında birleştirilebilmiş, birleştirilemeyenler için de tarım teşkilâtının, özellikle Tarımsal Yayım Teşkilâtının yardımı ile işbirliği sağlanmıştır. Bunun dayandığı prensip şudur: Ortam, tarım işletmesi için hazırlanmaktadır. Tarım işletmesini tanımadan, onun imkânlarını, temayüllerini ve ihtiyaçlarını bilmeden ona, uygun bir ortam hazırlamağa imkân yoktur. Mademki tarım işletmeleri Tarım Bakanlığının konusudur, o halde onun çevresini hazırlama hizmetleri de en iyi olarak Tarım Bakanlığınca yapılır.

Memleketimiz için de bu prensibe uymada büyük faydalar, hattâ tarımsal kalkınmamız bakımından zorunluk vardır. İlk beş yıllık kalkınma plânında öngörülen reorganizasyonda, hattâ yeni kanun ve kararlarda bu prensip mündemiçtir. Türkiye Süt Endüstri Kurumunun, Yem Sanayii A. Ş. nin, Türkiye Yapağı ve Tiftik A. Ş. nin, Tarım Bakanlığı kontrolü altına verilmeleri, T. C. Ziraat Bankası, Et ve Balık Kurumu ve Toprak Mahsulleri Ofisinin aynı karakterde olduklarına dair çalışmalar, Tarım Bakanlığında Ekonomik Plânlama ve Pazarlama Gurubunun, TOPRAKSU ve Ziraî Mücadele ve Karantina Genel Müdürlüklerinin kurulmaları ve Toprak Reformu tasarısının Tarım Bakanlığına hazırlanması gibi tutumlar, hep yukardaki prensibin bizde de gerçekten benimsenmiş ve uygulanmış olduğuna delildirler.

Köy İşleri Bakanlığı kurulunca, köy kalkınması, toplum kalkınması gibi geniş anlamalı devlet hizmetlerini bu Bakanlığın gerçekleştireceği belirtildi. Bu hizmetler aslında (ilmî anlamda) tarım işletmelerine uygun bir ortamın geliştirilmesi hizmetleri idiler. Bu sebeple odamız, konu ile ilgilen-di ve Tarım Bakanlığının yeniden organizasyonu ile ilgili çalışmalarında, hangi tarım hizmetlerinin en az sakınca ile Tarım Bakanlığı yerine Köy İş-leri Bakanlığınca yapılabileceğini ve bu sakıncanın nasıl giderilebileceğini inceledi. Bu arada, Köy İşleri Bakanlığının Başbakanlığa sunduğu raporda (ki sonradan yayınlanmıştır) kendisine bağlanmasını istediği tarımsal hiz-metler üzerinde de durdu.

III — KÖY İŞLERİ BAKANLIĞINA VERİLEBİLECEK HİZMETLER:

Tarım hizmetlerine uygun bir ortamın hazırlanması ile ilgili teknik hiz-metlerden bazıları, bir kısım plâncılar tarafından Alt Yapı Hizmetleri ola-rak birleştirilmektedirler. Bunlar :

- 1 — Arazi sağlama ile ilgili teknik hizmetler,
- 2 — Toprak ve Su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesi ile ilgili teknik hizmetler,
- 3 — Köy ve köy bölgelerinin fiziksel kuruluşuna ait teknik hizmetler,
- 4 — Köyde yol, içme suyu, elektrifikasyon ve sosyal tesisler ile ilgili teknik hizmetler,

diye sayılmaktadırlar. Bu hizmetler, hem tarım işletmelerinin fiziksel orta-mını geliştirici, hem de bir organizasyon irinde toplanabilecek kadar bir-birine yakın özelliktedirler.

Odamızın yaptığı incelemelere göre, aşağıda açıklanacak koordinas-yon şekli mevzuatla da tesbit edilmek kaydı ile, yukarıda sayılan hizmetler Köy İşleri Bakanlığında, tarım hizmetlerinin verimliliğini aksatmadan bir-leştirilebilirler. Zira :

a — Böylece Odamızın daima üzerinde durduğu 1,2 ve 3. maddeler-deki hizmetlerin bir arada yürütülmesi hususu bu münasebetle gerçekle-şmiş olacaktır.

b — Tarım Bakanlığının yeniden organizasyonunda, bütün tarımsal yayım hizmetlerinin bağımsız bir birim altında toplanması gerekmektedir. Bu gerçekleştiğinde (ki zaruridir), başka hiçbir Genel Müdürlük tarımsal yayım yapmıyacak, bunların tarım işletmeleri ile olan ilgileri, Tarımsal Ya-

yım Teşkilâtı aracılığı ile kurulacaktır. O halde Toprak ve Su kaynaklarının muhafazası ve geliştirilmesi ile görevli TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün şimdi mevcut yayım fonksiyonu artık kalmıyacaktır. Aynı şekilde, Tarım Bakanlığındaki bütün tarımsal araştırmalar da (reorganizasyon çalışmalarının verimli bir sonucu olarak) bağımsız bir birim içinde toplanacağından, TOPRAKSU Genel Müdürlüğü şimdiki araştırma fonksiyonunu da artık yapmıyacaktır. O halde TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün Tarım Bakanlığında yapacağı görev, hemen sadece Toprak ve Su kaynaklarının korunması ve geliştirilmesidir, ki bu da tarım işletmelerinin kendilerine değil, bulundukları ortama aittir.

Sakıncalar ve giderilme yolları: TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün Tarım Bakanlığından ayrılması ile, bu Bakanlığın hizmetlerinde meydana gelecek aksamalar ve bunlara karşı alınacak tedbirler aşağıda verilmişlerdir:

a) Tarımsal Yayım Teşkilâtı, Tarım işletmelerinin kendi arazilerinde verimliliği koruma ve arttırma çabalarına yardım edecek yeterlikte (Sayı ve bilgi bakımından) yayımcı mütehassıs eleman bulamıyacaktır. Bu aksamada iki yoldan giderilebilir: aa) TOPRAKSU Genel Müdürlüğü elemanlarından bir kısmı, aynı çalışma şartları sağlandığında, Tarımsal Yayım Teşkilâtına geçebilirler. bb) Fakültelerimizin ilgili bölümlerinden yeni mezun olacaklar, öteki konular için de uygulanacak yollarla yetiştirilebilirler.

b) Tarımsal Araştırma Birimi, Sulu ziraat ve toprak ıslahı konularında araştırma yapan enstitü ve istasyonlardan mahrum kalacaktır. Bu noksanlık üç yoldan giderilebilir: aa) TOPRAKSU Genel Müdürlüğüne bağlı bulunan araştırma kurumlarından çalışma konusu ve kuruluş yeri bakımından en lüzumluları Tarım Bakanlığında bırakılabilir. bb) Tarımsal Araştırma birimi yeniden kurma durumunda bulunduğu bölge araştırma merkezlerinde sulu ziraat ve toprak ıslahı konularında çalışacak enstitüler de kurabilir ve araştırma elemanları yetiştirebilir. cc) Tarımsal araştırmanın ilk fonksiyonu Tarımsal Yayım Teşkilâtı tarafından çiftçiye götürülecek bilgileri hazırlamak, çiftçiden getirilen problemleri çözmektir. Mevcut TOPRAKSU Araştırma Kurumları Tarım Bakanlığından ayrılrsa bile Yayım Teşkilâtı bu kurumların araştırmalarından faydalanabilir. Bu teşkilât yalnız yurt içindeki değil, yurt dışındaki araştırmalardan bile faydalanmak durumundadır. Diğer taraftan, Tarım Bakanlığı Araştırma Birimi ile TOPRAKSU Araştırma kurumları arasında bir işbirliği de kurulabilir. Bu, en iyisi, Araştırma Birimi elemanlarına TOPRAKSU kurumlarında araştırma imkânı vermek suretiyle gerçekleştirilebilir.

TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün toprak ve su kaynaklarını koruma ve geliştirme hizmetlerinin de araştırma sonuçlarına dayanması gerekir. Buna karşılık, Tarım Bakanlığı Tarımsal Yayım Teşkilâtı nasıl olsa bölge araştırma merkezleri kuracaktır. TOPRAKSU Genel Müdürlüğüne bağlı araştırma kurumlarının yerleri bölgelere uymayabilir. Üçüncü yoldan faydalanmak mümkündür, ve bu sistemin memlekette yerleşmesi arzulanır.

c) Tarımsal Yayım Teşkilâtının faaliyeti ile özel tarım işletmelerinde toprak muhafaza ve sulama ile ilgili tesislerin yapılmasına ihtiyaç duyulduğunda, gerekli proje ve plânların yapılması ve uygulanmaları, TOPRAKSU'nun başka bir Bakanlık emrinde olmasından dolayı zorluk doğuracaktır. Keza Tarımsal Yayım Teşkilâtının bazı öğretim programlarının TOPRAKSU tesislerinde uygulanması da zor olacaktır. Bu zorluklar da ancak gerekli olan işbirliğini mevzuatla tesbit etmekle giderilebilir.

Görülüyor ki, belirli bir ihtiyacı karşılamak üzere bir Bakanlığın bünyesinde kurulmuş ve o bünyeye karışmış bulunan birbirinin, o bünyeden sökülmesi zordur. Ve bir çok problemlerin çözümlenmesini gerektirir.

Köy Mer'alarının ıslâhı: Toprak ve su kaynaklarını koruma ve geliştirme görevinden başka, Köy İşleri Bakanlığına devredilmesi mümkün, belki de faydalı olan bir görev de, köy orta malı ve belediye mer'alarının yayla ve otlaklarının ıslâhıdır. (x) Bunun dayandığı gerçekler aşağıdadır:

a) Köy orta malı mer'alar, yayla ve otlaklar özel tarım işletmelerine ait bulunmayıp, köyde oturan bütün çiftçilerin faydalandıkları araziler olduklarından, işletmeler için bir ortam karakterindedirler.

b) Tarım Bakanlığının yeniden organizasyonunda, hâlen bu konu ile görevli alt birim (Şube) için uygun hiç bir ana birim bulunmayacaktır. TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün Tarım Bakanlığında kalması halinde, söz konusu görevin ve şubenin ona bağlanması en uygun çözüm yolu olarak belirmektedir.

c) Gerçekte, bizde mer'a otlak ve yayla ıslahı, bir bakıma, toprak kaynaklarının korunması konuları arasındadır. Ziraî havza ıslâhına mer'alar da dahildir.

Öteki Tarım Hizmetleri: Köy İşleri Bakanlığının Başbakanlığa sunduğu raporda kendisine bağlanmasını istediği daha birçok tarım hizmetleri vardır. Bunlardan bazıları (Ziraî kredi, donatım, kooperatifler ve pazarlama v.s.) ekonomik ortamla ilgili olmakla beraber, mutlak surette, hâlen Tarım Bakanlığının bünyesinde bulunan Tarımsal Yayım Teşkilâtının, Eko-

nomik Plânlama ve Pazarlama Grubunun ve İktisadî Devlet Teşekkülleri- nin işbirliği ile uygulanmaları gerekmektedir. Bu sebeple, bu hizmetlerin Köy İşleri Bakanlığına devredilmeleri halinde, bu işi, ilgili bütün birimlere de teşmil etmek lâzımdır. Köy İşleri Bakanlığının bu maksatla istediği Toprak Mahsulleri Ofisi, bu hizmetler için yetmez. Et ve Balık Kurumu, Yapağı ve Tiftik A.Ş., Yem Sanayii A.Ş., T. Süt Endüstrisi Kurumu ve Ziraî Donatım Kurumunu da Köy İşleri Bakanlığına bağlamak gerekir.

Köy İşleri Bakanlığının istediği diğer tarımsal hizmetler ise doğrudan doğruya tarım işletmelerinin kendilerine yönelmiş hizmetlerdir. Çiftçi çocuklarının okul dışı eğitimi (4-K) ve çiftçi kadınlarının eğitimi (Ev Ekonomisi) hizmetleri bu meyandadırlar. Baş tarafta belirtildiği üzere Tarım işletmelerinin kendilerine yönelen hizmetler, daima Tarım Bakanlıklarında yapılmaktadır. Bunun dayandığı prensip şudur: Devlet hizmetleri, çiftçi ailesine tek kanaldan, bir teşkilât aracılığı ile iletilmelidir ve bu teşkilât, çiftçi ailesini her bakımdan en iyi tanıyan, onda her bakımdan güven yaratmış olan Tarımsal Yayım Teşkilâtıdır. Türkiye tarımının geriliğinde en büyük âmil olarak, modern anlamı ile bir Tarımsal Yayım Teşkilâtına sahip bulunmayışımız gösterilmektedir. İlk beş yıllık plânda da bu gerçek belirtilmiş, Tarım Bakanlığı yeniden organize edilirken, böyle bir teşkilâtın gerekliliği belirmiş ve kabul edilmiştir.

Amerika Birleşik Devletlerinde geliştirilen ve ikinci dünya savaşından sonra hemen bütün dünya memleketlerinde uygulanmağa başlanan modern Tarımsal Yayım Hizmetleri (Agricultural Extension Service) iki ana prensibe dayanır: 1) Tarım İşletmesi bir bütündür. Ve bütün üretim kolları arasında organik bir bağlantı vardır. Çeşitli teşekküllerden gelen hizmetler bu organik bütünlüğün bozulmasına, dolayısıyla işletmenin zarar etmesine sebep olabilir. 2) Çiftçi ailesi içindeki her yaş ve cinsiyette insanlar, Tarım işletmesinin gelirini arttıracak, bu artışı devamlı kılacak ve yaşama standardını yükseltecek şekilde yetiştirilmeli, geliştirilmelidir.

Bu prensiplerden ilki, tarım işletmelerine yönelen hizmetlerin evvelâ bir kanalda toplanıp, en uygun dozlarda ve zamanlarda işletmeye ulaştırılmasını gerektirir. Bu kanal, Tarımsal Yayım Teşkilâtıdır. İkinci prensibe göre de çiftçi ailesi içindeki çocuklar, ergin kadın ve erkekler, aynı gaye

için aynı prensiplerle ve bir teşkilât tarafından geliştirilmelidirler. Eğer Tarım Bakanlığında Modern anlamda bir Tarımsal Yayım Teşkilâtının kurulması gerçekten ve samimiyetle isteniyorsa, bunun dayandığı prensiplerin hiç bir şartta bozulmaması gerekir. Bu sebeple, Tarımsal Yayım hizmetlerinin ana unsurları olan 4-K ve Ev Ekonomisi hizmetlerini Tarımsal Yayımından ayırıp, Köy İşleri Bakanlığına bağlamak, temel prensiplere önem verilmediğinin açık bir delili olacaktır.

**ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

(x) Bu görev her nedense Köy İşleri Bakanlığının raporunda yer almamıştır.

KÖY İŞLERİ BAKANLIĞININ TEŞKİLÂT ŞEMASI HAKKINDA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ GÖRÜŞÜ

Köy İşleri Bakanlığı hizmetleri ve kuruluşu hakkında Odamız görüşü daha önce ilgililere ve yayınlanarak halk efkârına arz edilmişti.

Memleketimizin bugünkü gelişme seviyesinde köy kalkınması milli kalkınmamızın temel unsurudur. Mu bakımdan memleketimizde, kırsal sektörde yaşayan toplumun ekonomik ve sosyal problemlerinin çözülmesini mümkün kılacak bir köy kalkınması politikasının tesbiti ve geliştirilmesi önemlidir. Bu politikanın hedefi köy ve şehir toplumları arasındaki yaşama farkını mümkün mertebe azaltmak; sosyal eğitim, diğer hizmetler ve imkânlar yönünden bu iki toplum arasında fazla bir farklılaşmanın meydana gelmesini önlemek olmalıdır.

Köy İşleri Bakanlığına düşen başlıca görevler şöyle özetlenebilir:

1 — İlgili diğer bakanlıklarla işbirliği halinde milli bir köy politikası tesbit etmek, 2 — Bu politikanın ışığı altında bir millî plân hazırlamak, 3 — Millî plân çerçevesinde kırsal bölgelerin geliştirilmesi için fiziksel yerleşim plânı hazırlamak, 4 — Hazırlanan bu plânların tatbikatının köy toplumunca benimsenmesi için uygun ortamı yaratmak, 5 — Plânın uygulanmasında alt yapı ile ilgili hizmetleri toplum kalkınması prensibine göre köye götürmek, 6 — Köydeki ekonomik gelişmeyi diğer bakanlıklarla işbirliği halinde desteklemek.

Köy İşleri Bakanlığının zikredilen bu fonksiyonları yerine getirebilmesi için aşağıda belirtildiği şekilde teşkilâtlanmasında fayda mülâhaza edilmektedir.

1. Plânlama ve Koordinasyon Kurulu :

Bu Kurulun görevi Millî seviyede köy kalkınmasının hedef ve politikasını tesbit etmek ve bu politika ve hedefin ışığı altında memleket ve bölge seviyelerinde geliştirm plânları hazırlamak olmalıdır. Plânlama v koordinasyon kurulu bu fonksiyonu yerine getirirken, Devlet Plânlama Teşkilâtı ve kırsal alanlara hizmet götüren ilgili diğer bakanlıklarla yüksek seviyede ve sıkı bir koordinasyon halinde çalışmalıdır.

2. Toprak İskân Genel Müdürlüğü :

Bu ünitenin fonksiyonu fiziksel bölge plânlarının ışıǵı altında köy ve köy gruplarının arazi mülkiyetini düzenleyici teknik hizmetler de dahil, şumullü yerleşim plânlarını hazırlamak ve bu plânlar uygulanmaktadır. Bu Genel Müdürlüğün teşkilinde köycülük, köy yolları, köy içme suları, köy elektrifikasyonu, orman içi köylerini kalöındırma dairelerini aynı ünite altında toplanmaları göz önünde bulundurulmalıdır. Toprak İskân Genel Müdürlüğü, diğér alt yapı hizmetlerinin (Eğitim, sağıık v.s.) uygulanmasında ilgili diğér bakanlıklar ve teşekküllerle sık ibir koordinasyon sağlanmalıdır.

3. TOPRAKSU Genel Müdürlüğü :

TOPRAKSU Genel Müdürlüğünün fonksiyonları; tarımsal yerleşim alanlarındaki Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi, muhafazası, kullanılması ile ilgili teknik hizmetlerin plânlanması ve uygulanması olmalıdır.

Bu ünitenin faaliyetlerinin, halen marjinal sahalara kadar uzanmış bulunan sınırlı tarım arazimizde birim sahadan elde edilecek üretimin artırılmasındaki rolü aşıkârdır. Aslında bu hizmetler geniş bir faaliyet alanını kapsamaktadırlar. Bu bakımdan, bu Genel Müdürlüğün Köy İşleri Bakanlığı bünyesinde 7457 sayılı Kanunun verdiği yetkiler dahilinde statüsünü muhafaza etmesinde büyük faydalar mülahaza edilmektedir.

4. Toplum Kalkınması ve Halk Eğitimi eGnel Müdürlüğü :

Bu Genel Müdürlüğün vazifesi köy toplumunu kalkınma ile ilgili bütün uygulama tatbikatlarına hazırlamak, halkla . devletin işbirliğini sağlamak ve köy toplumunun okul dışı halk eğitime yardım etmektir.

5. Araştırma Ünitesi :

Bu ünitenin fonksiyonu, Köy İşleri Bakanlığının görev ve yetkisi dahilinde olan bütün konulardaki araştırmaları tek elden plânlamak ve uygulamaktır.

**ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

YEVMIYELİ TEKNİK PERSONEL İSTİHDAMINDA GÖZÖNÜNDE TUTULACAK PRENSİPLER

Kalkınma safhasında olan memleketlerde, teknik elemanın sayısı; kalitesi ve verimli olarak kullanılması kalkınmanın sermaye kadar önemli olan bir unsurdur. Hal böyle iken memleketimizde, sayı bakımından az olan teknik elemanın yerinde ve randımanlı bir şekilde kullanıldığı iddia edilemez. Şimdiye kadar, teknik elemanlarımız büyük bir kısmını kullanan resmi ve yarı resmi sektörün, teknik elemanın iş verimini arttırmak için baş vurduğu en belli başlı tedbir yevmiye baremini, özel sektörün dahi rekabet edemeyeceği bir seviyeye yükseltmek olmuştur. Bu durumun halen tatbikatta müşahade edilen en önemli karakteristiği, bilhassa devlet sektörünün ehliyet farkı göztilmeksizin yüksek tahsil yapmış her teknik eleman için, diğerlerine kıyasla iyi bir hayat sigortası olması keyfiyetidir. 1958 yılında yürürlüğe giren 10195 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi ve bunun müteakip yıllarındaki tadil edilmiş şekillerinin Resmî ve yarı resmî sektörde tefsiri ve tatbikatta çeşitli iş yerlerinde bir birlerinden farklı olmuştur. Fakat hepsindeki müşterek nokta, Teknik yeterliliği yüksek ve düşük veya çalışan ve çalışmayan eleman arasında, belirli ve önemli bir farklılığın yaratılmasındaki başarısızlıktır. Hatta bazı hallerde, sadece diploma ve diplomanın alındığı tarihin eski olmasının temin ettiği bir hak, belirli bir sahada uzun seneler kıymetli tecrübe kazanmış teknik elemanlarımızı, ihtisası dışında kalan hizmet sahalarına çekmiştir. Tatbikattaki bu tutum, "testiyi dolduran da, kıran da bir" misali teknik elemanlarımız arasındaki çalışma vehabetini ve netice olarak, çok fazla ihtiyaç duyulan iş verimliliğini özlenen seviyeye ulaştırıramamıştır.

Halen mevcut talimatnamelerin sınırlayıcı şartlar altındaki iş veren müesseselere tekni keleman alınmasının bazı adil ve objektif esaslara bağlanması ve bu esasların harfiyan tatbiki; mevcut iş için en uygun teknik elemanın seçimini ve halen mevcut olan çeşitli şikâyet ve huzursuzlukların önlenmesini mümkün kılacaktır.

İleri gitmiş bazı batı memleketlerinde Teknik elemanların işe alınması ve kullanılması ile ilgili prensipler ve tatbikatında inceleyen Odamız, Fakülteyi yeni bitirmiş Ziraat Yüksek Mühendislerinin işe alınması ve Ziraat

Mühendisi istihdamında aşağıda belirtilen prensiplerin tatbikatında fayda mülâhaza etmektedir.

I. Fakülteden yeni mezun olmuş Ziraat Yüksek Mühendislerinin işe alınması.

1) Ziraat Yüksek Mühendisleri ancak bitirdikleri lisans bölümü ile ilgili faaliyet sahalarında çalıştırılmalıdırlar.

2) Belirli bir hizmete müracaat eden Ziraat Yüksek Mühendislerinin sayısı talepten fazla olduğu takdirde eleman seçiminde aşağıdaki 2 esas müştereken göz önünde bulundurulmalıdır.

(a) Fakültede öğrenim esnasında, çalışacağı özel işle ilgili derslerden alınan sınıf geçme notları,

(b) İkisi teknik eleman olmak üzere 3 kişiden müteşekkil bir mülâhat komitesinin veya mezun olduğu Fakültedeki ilgili öğrenim üyelerinin kanaat ve refesansı.

3) Fakülte tahsilini belirli bir müessesese hesabına burslu olarak yapmış olmak, o müesseseye yevmiye statüsü ile eleman alınmasında 2 nci madde de belirtilen esaslar haricinde bir avantaj temin etmemelidir.

Yukarıda belirtilen esaslara riayet edilmesinin hayata yeni atılan bütün gençlerimizin çalışma azmi ve gayretine etkisi bir yük olacaktır. Batı memleketlerindeki yüksek öğretimin en önemli karakteristiği, öğrenim yıllarında bütün öğrenciler arasında mevcut olan şiddetli bir çalışma rekabetidir. Bu rekabetin en büyük sebebi, öğrenim esnasında kazanılan bilgi ve eleman notlarının alacakları müstakbel işe olan etkisidir. Bunun yanında öğrenci iyi iş alabilmek için şahsiyet ve dirayetini geliştirmek ve bazı faaliyetleri ile bunu öğrenim esnasında isbat etmek ister. Bütün bu gayretlerin meyvesi ise mezuniyeti müteakip iş temininde kendisini gösterir. Aynı prensiplerin memleketimizde de tatbikiyle yüksek tahsil gençleriimizin öğrenim yıllarındaki çalışma ve her türlü gelişme gayretleri de teşvik edilmiş olacaktır.

II. Ziraat Yüksek Mühendisi İstihdamında ilgili diğer prensipler

1. Bilhassa yevmiyeli eleman istihdamında, tesbit edilmiş bölgeler yerine ihtiyaç duyulan iş yerlerine öncelik verilmelidir.

Meselâ Tarım Bakanlığının son zamanlarda sadece doğu illerine yevmiye kadrosu tahsisi, bu illerdeki bazı teşekküllerde şişkinlikler yaratmış

buna mukabil batı illerinde bulunan bazı önemli istihsal merkezlerinde eleman yetersizliğine sebep olmuştur. Doğu illerindeki yevmiyeli kadroların çoğunu, zaten bu illerde doğup, büyümüş kimseler tarafından doldurulduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

2. Devlet ve iktisadî devlet teşekküllerinde hizmet gören Ziraat Yüksek Mühendislerinin çoğunluğu Ankara, İstanbul, İzmir v.s. gibi çok büyük şehirlerdeki iş yerlerinde toplanmıştır. Halen mevcut 4000 Ziraat Yüksek Mühendisinin takriben 1000 nin yalnız Ankarada bulunduğu göz önünde bulundurulursa bu hususun ehemmiyeti kendiliğinden ortaya çıkar.

Özlenen ziraî kalkınmada bu elemanların teknik gücünden daha randımanlı bir şekilde faydalanmada mevcut Ziraat Mühendislerinin bütün yurt sathına daha ahenkli bir şekilde dağılmasına lüzum vardır.

3. Devlet bareminde hizmet süresini tamamlayıp, emekliye ayrılan teknik elemanları ,nyevmiye kadrosunda daha yüksek ücretli işe alındıklarına sık sık rastlanmaktadır.

Faydalı hizmet yılını devlet hizmetinde doldurmuş ve emekliye ayrılmış teknik elemanlarını yüksek yevmiye kadrolarında ne dereceye kadar faydalı olacağı üzerinde durulacak bir husustur.

4. Mevcut teknik eleman sıkıntısına rağmen, teknik mesuliyet ve bilgiye ihtiyaç göstermeyen bazı idarî işlerde yevmiyeli teknik eleman kullanılmaktadır .Bu durumca bilhassa büyük şehirlerde yaygın bir şekilde rastlanmaktadır .Bu durumca bilhassa büyük şehirlerde yaygın bir şekilde rastlanmaktadır.

Bu gibi istihdamlar zaten 4/10195 sayılı kararnamenin ruhuna da aykırıdır.

5. Vazife ve mesuliyetini başarı ile yürütemiyen teknik elemanların işine son verilmeleri veya işten çıkarılmaları ile alâkalı mevzuat eksiktir. Resmî v yarı resmî teşekküllerde çalışan teknik elemanların başarısızlıktan dolayı işlerine son verilmesi tatbikatta görülmiyen bir keyfiyettir.

Bu durum, mevcut mevzuatın teknik elemandan faydalanma yönünden en zayıf noktalarından birisini teşkil etmektedir.

6. Teknik elemanların ücrete göre derecelendirilmelerinde teknik öğrenimini bitirdiği tarihin veya hizmet süresinin göz önünde bulundurulması, Teknik elemandan başarı ile faydalanmada büyük bir eksiklikler. Bu du-

rumu, kabiliyet ve iş yerine bakılmaksızın yüksek yevmiye kadrolarının ehliyetsiz kimseler tarafından şişirilmesine imkân vermektedir.

Teknik elemana yevmiye takdirinde her şeyden önce kapasite, iş verimi ve başarı derecesinin göz önünde bulundurulması üzerinde önemle durulacak bir konudur.

7. Resmî ve yarı resmî sektörde aynı işi gören elemanların farklı ücret sistemlerinin tatbiki (barem, barem içi ücret, yevmiye), çeşitli huzursuzluklara yol açmaktadır.

Bu farklılığın ortadan kaldırılması, teknik elemandan daha iyi faydalanmada önemli bir noktadır.

**ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

T. M. M. O. B.
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ ZİRAAT YÜKSEK
MÜHENDİSLİĞİ ÖĞRETİMİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞÜ

Memleketimizin büyük bir çoğunluğunu teşkil eden köylü nüfusumuzun ana ekonomik faaliyeti olan ziraî üretim faaliyetlerinin daha rantabl hale getirilmesi için gerekli bütün tedbirlerin alınması halen memleketimizin en aktüel konularındandır.

Dünyada ve memleketimizde tabii kaynakların sınırlı durumu daha hızla artan nüfusun bugünkü anlayış içerisinde ihtiyaçlarının karşılanması ve hayat seviyelerinin yükseltilmesinde kaynakların daha rasyonel kullanılmasını ve birim sahadan alınan ziraî istihsalin arttırılması gayretlerini her geçen yıl daha önemli kılmaktadır. Bu gayretler içinde arazi islahı, sulama faaliyetleri, toprak ve su muhafaza, gübreleme, nebat ve hayvan islahı, makinalaşma, bitki koruma v.s. gibi modern ziraat metod ve tatbikatların gerçekleştirilmesi önemli bir yer almaktadır.

Bu gerçekler halen mevcudu 3600 civarında bulunan Türk Ziraat Yüksek Mühendislerine, memlekete hizmet yolunda büyük imkânlar ve mesuliyetler yüklemekte, ziraat mühendisliği hizmetlerine olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

Memleketimiz Ziraat Yüksek Mühendislerinin yetkili temsilcisi olan Ziraat Mühendisleri Odası, Genel Kurulumuzun son normal toplantısında ele alınan meselelerin ışığı altında, memleketimizde ziraat mühendisliği eğitimi üzerinde hassasiyetle durmaktadır. Esasen dünyanın birçok memleketlerinde de kanunî meslek organları eğitim konusunda üniversitelerle sıkı bir işbirliği halinde çalışmaktadır. Odamız, dünyanın birçok memleketlerinde (A.B.D., Kanada, İngiltere, Hindistan, Pakistan, Güney Afrika, Japonya, İsrail, Fransa ve daha birçok memleketler) tatbik edilen Ziraat Mühendisliği eğitim formasyonunu tetkik etmiş ve memleketimiz şartları altında Ziraat Mühendisliği eğitimi konusundaki görüşlerini Ziraat Fakültelerimize arz etmeyi faydalı bulmuştur.

İlişikte sunulan programın tetkikinden anlaşılacağı üzere ziraat mühendisliği eğitimi asgari 220 sömestre saat olarak tesbit edilmiştir. Dersler

Matematik ve Fen, Temel Mühendislik, Ziraat Mühendisliği ve Ziraat Meslek Dersleri olmak üzere dört ana grup altında toplanmıştır. Bu grupların tedrisat programı içerisindeki sömestre saat miktarları ve genel program içerisindeki yüzdeleri şöyle bir durum arz etmektedir.

	Sömestre saat	Yüzde
I — Matematik ve Fen grubu (Matematik, İstatistik, Fizik, Kimya, Botanik, Ekonomi, Jeoloji, İklim Bilgisi, Zooloji, Genetik)	54	%25
II — Temel mühendislik grubu (Teknik Resim, Mühendislik Statiği, Mühendislik Dinamiği, Mukavemet, Malzeme Bilgisi, Termo Dinamik, Akışkanlar Mekaniği, Hidrolik, Konstrüksiyon Teorisi, Analiz ve Proje, Ölçme Bilgisi.)	41	%19
III — Ziraat Mühendisliği grubu (Toprak ve Su Muhafaza, Zirai İnşaat, Kuvvet Makinaları, Ziraat Alet ve Makinaları, Zirai Elekrifikasyon, Bahçe Mimarisi.)	31	%14
IV — Ziraat meslek dersleri grubu:	94	%42

Ziraat Yüksek Mühendisliği öğretiminde, dört yıllık devrede asgari 220 sömestre saatlık bir öğretimi dolduracak miktarda ziraat meslek dersleri grubu yer almalıdır. Bu grup derslerin tevzi'i fakültelerimizin kendi bünye özelliklerine göre ayarlanabilir.

NOT: Sömestre saat, bir sömestre içerisinde haftada bir saat olarak alınan ders ve iki saatlik tatbikat ve laboratuvara eş değer olarak kabul edilmiştir.

**ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU**

**BİRİNCİ BEŞ YILLIK KALKINMA PLÂNININ 1965 VE MÜTEAKİP
YILLARINDA TAKİBEDİLMESİ GEREKLİ TARIM POLİTİKASI VE
TEDBİRLERİ HAKKINDA "ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI" NİN
GÖRÜŞLERİ**

Memleketimizde tarımsal üretimin arttırılması ve tarım sektöründe çalışanların yaşama standartlarının yükseltilmesi problemleri, kalkınma plânında önemle ele alınmıştır. Ancak, bu problemlerin çözülmesinde, öngörülen hedeflere ulaşmada ve kalkınma devamlılığını sağlamada büyük çapta etkisi olacak bir tarım politikasının ve tedbirlerin benimsenip uygulanmasına mutlak zorunluluk vardır. Aşağıda bunların esasları genel konulara göre tasnif edilerek sıralanmıştır.

A — Pazarlama (Marketing) :

Tarımsal üretime çeşit, kalite ve kantite bakımlarından yön veren en önemli faktör pazarlamadır. Bunun uygun bir şekilde geliştirilmesinde aşağıdaki tedbirlere bilhassa ihtiyaç vardır:

1 — Memleket içindeki ve dışındaki pazarların çeşitli tarımsal ürünler için kalite ve kantite isteklerini, fiyat değişmelerini sürekli bir şekilde etüd ederek, ilgilerere intikal ettiren münferit organizasyonların bir araya getirilmesi ve yeniden düzenlenmesi lâzımdır. Önemli dış pazarlarda kurulması gereken Ziraat Ateşelikleri bu organizasyonun en lüzumlu organları olarak benimsenmelidir. Tarımsal ürünlerin kaliteleri ve maliyetleri üzerinde etüd yapabilecek nitelikte teknik elemanlar kullanmak, bu organizasyonun başarısı için şarttır.

2 — Çiftçileri, pazar değişmelerinden devamlı haberdar edecek ve onların üretim faaliyetlerini buna göre düzenliyeabilecek nitelikte ve selâhiyette bir ziraî yayım teşkilâtı kurulmalıdır. Bu teşkilâta başka bakımlardan da şiddetle ihtiyaç vardır.

3 — Üretimden tüketime kadarki pazarlama işlerinin (çeşitli ürünler için standartların ve ambalaj şekillerini ntesbiti ve kontrolü, muhafaza usullerinin araştırılması ve bu usullerin uygulanmasını mümkün kılacak tesislerin yapılması, uygun taşıma araçlarının sağlanması, reklâm v.s.)

düzenlenmesi yolunda devlet sektörü, hem direkt olarak hem de özel sektörü teşvik suretiyle gerekenleri yapmalıdır.

4 — Çiftçi işletmeleri kendi ürünlerini gereği gibi pazarlayamayacaklarından, bunların istihsal ve satış kooperatifleri halinde organize edilmeleri bu bakımdan da lüzumludur.

5 — Tarımsal ürünleri işliyecek endüstrinin gelişmesine öncelik tanımak gerekir. Endüstri bitkileri üretiminin arttırılmasını sağlayacak olan bu politika, dolayısıyla, tarımda insan işinden daha fazla faydalanmayı da mümkün kılacaktır. (Şeker Endüstrisi gibi).

B — Fiyat :

1 — Çeşitli tarım ürünlerinin fiyatları arasında normal dengenin kurulması ve idame ettirilmesi lâzımdır. Bu maksatla:

a) İlmî ve teknik esaslara göre fiyat analizlerinin yapılması (A. 1 de sözü edilen organizasyonun görevlerinden olmak üzere) ve Devlet mübayaalarında bu analiz sonuçlarına uyulması,

b) Bölgelere göre değişebilecek esas tarımsal ürünün fiyatında fazla dalgalanmaları önleyici hükümet müdahalelerinin programlaştırılması,

c) Serbest fiyat sisteminin standarizasyon ve araçların değer artışına müessiriyet yönünden kontrolü ile sağlamlaştırılması lâzımdır.

2 — Tüketici tarafından ödenen fiattan, üreticinin eline geçen kısmın mümkün olduğu kadar fazlaştırılması için, üreticinin organize edilmesi, özellikle istihsal ve satış kooperatiflerinin geliştirilmesi lâzımdır. Bu maksatla:

a) Üreticinin kooperatif bilgisini artırmak ve onu bu işe teşvik etmek,

b) Tarım İstihsal Kooperatifleri üzerinde hükümetin idarî ve malî kontrol yetkisini hafifleterek Tarım Bakanlığına devretmek,

c) Bu tip kooperatifleri teşvik ve finanse etmek üzere bir Tarım Kooperatifleri Bankası kurmak,

d) Tarım Bakanlığına bağlı iktisadî devlet teşekkülleri ile, döner sermayeli müesseselerin gerek istihsal, gerek satış konularında çiftçilerle ortaklaşa iş görmeleri ve onları kooperatif çalışmaya teşvik etmelerini sağlamak gerekir.

3 — İhracı geliştirmek istenen ürünler için sübvansiyon tatbik etmelidir.

C — Kredi :

Tarımsal üretim için gerekli yatırımların ve cari masrafların zamanında ve bilgili olarak yapılabilmesi halinde, varılabilecek seviyeler muhakkak ki çok yüksek olacaktır. Şeker pancarı verimindeki hızlı artışta, aynı ve nakdi kredinin zamanında ve kontrollü olarak kullanılmasının büyük rolü olmuştur. Millî gelirin %42 sini sağıyan tarım sektörüne, milli teşekküller tarafından verilebilen kredi, öteki sektörlerle verilebilen kredilerle kıyaslanmıyacak derecede düşüktür. Kontrolsüzlük de ayrı bir problem-
dir. Bu sebeple:

1 — Tarım kooperatiflerinin kurulmalarını ve gelişmelerini sağılayacak yeni bir kredi kaynağı olarak, bir "Tarım Kooperatifleri Bankası" kurulmalıdır.

2 — T. C. Ziraat Bankası tarım sektörünün kredi ihtiyacını yalnız başına karşılayamayacağına göre, diğeri millî bankaların tarım sektörü için belirli ve yeterli miktarlarda kredi fonu ayırmalarını sağılamak gerekir.

3 — Hangi kaynaktan olursa olsun, tarım kredisinin verilmesinde tarım işletmelerinin bir bütün olarak gelişmesini sağılayacak kontrollü bir sistemin uygulanması gerekir. Denizli ilinde denenmesine karar verilen bu sistemin başarıya ulaşması için, ziraî ekonomi ve işletmecilik bilgilerine yeter derecede sahip elemanlardan faydalanmak bir zorunluktur. Bu konuda işbirliği yapılacak tarım teşkilâtının da bu nitelikte elemanlarla takviye edilmesi gerekir.

4 — Hangi sistemde olursa olsun, Tarım İstihsal ve Satış Kooperatiflerinin ve damızlık tohum, fidan ve hayvan yetiştirecek özel işletmelerin kurulup gelişmeleri için lüzumlu kredinin öncelikle sağılanması gerekir. İhraç ürünleri yetiştirenler de bu kategoriye girmelidirler.

5 — Kredi hacminin tâyininde, ipotek edilebilecek gayrimenkullerin halihazır değerlerinin esas alınması lâzımdır. Ayrıca, işletmedeki makina ve ekipman değerlerini ve bilhassa işletmeyi idare eden şahsın ziraî istihsal bilgisini de hesaba katmalıdır. Arıcılık kursuna katılanlara tanınan kovan kredisi hakkı, bu prensibin uygulandığı müferit bir konudur. Bunu, tarım işletmesinin tümüne teşmili gerekir. Bu tutum ziraat işletmelerinin bilgili kişiler tarafından idare edilmelerine büyük çapta yardım edecektir.

D — Maliyetin düşürülmesi :

1 — Çeşitli bölgelerde, tabii ve ekonomik özelliklerine göre en düşük maliyetle yetiştirilebilecek ürünlerin araştırılması ve işletmeleri bu ürünleri yetiştirmeye teşvik edecek tedbirlerin alınması (öğretim ve yayım, kredi tevzii, değerlendirme tesislerinin kurulması, istihlâk maddelerinin sağlanması, taşıma şartlarının ıslâhı gibi) böylece işletmelerinde ihtisaslaşmaya yönetilmesi.

2 — Tarımsal üretimde verimi artıran faktörlerden en ucuz uygulanabilecek olanların ve bu meyanda bilhassa insan iş gücünden faydalanma yollarının araştırılması ve bunların çiftçilere öğretilmesi.

3 — Bu faktörlerden çok müessir olup da, uygulanması pahalı olanlar (meselâ: Sun'i gübre ve kısmen sanayi yemi) için sübvansiyon uygulanması.

4 — Bölge şartlarında en verimli tohum, fidan ve damızlık hayvanların araştırılıp, üretilmeleri ve çiftçilere intikal ettirilmesi lüzumludur.

E — Ziraat işletmelerinde bünye ıslâhı :

1 — Çeşitli bölgeler için, tabii, ekonomik ve sosyal faktörler gözönünde tutularak, optimum işletme büyüklerinin tesbiti ve işletmelerin bu büyüklüğe ulaştırılmaları için gerekli tedbirlerin alınması, toprak reformu, arazi edinme kredisi ve tarımdan nüfus aktarması gibi.

2 — Arazi değerini (verimliliğini) arttırıcı tedbir (Sulama, drenaj, teraslama, ağaçlama, taşkınlardan koruma gibi) çoğu Devle sektörünce yapılacak bu işler büyük yatırımları gerektirdiğinden, evvelâ en çabuk karşılık alınacak bölgelere teksif etmek gerekir. Bu işlerde, özel işletmelerin de iştirâkini sağlamak üzere etkili bir öğretim ve yayım teşkilâtı ile, özel kredi kaynaklarına ihtiyaç vardır.

3 — Tarım işletmelerinin, özellikle ekipman ve malzeme (gübre, tohum, ilaç v.s.) sermayelerinin arttırılması, çeşitli bölgelerde çeşitli işletmelerin muhtaç oldukları ekipmanların, bunların Ziraî Donatım Kurumu ve özel sektörce imal edilerek kredi ile satılması, üretimde verimi arttıracak önemli bir bünye ıslâhı sayılır.

4 — İşletmede önemli bir istihsal vasıtası olan insan iş gücünün aktive edilmesi, başarı derecesinin yükseltilmesi gerekir. Bu da eğitim ve yayım hizmetlerinin geliştirilmesi ile mümkün olacaktır. Tarımda usta işçi yetiştirmek zorunluğu kabul edilmelidir.

F — Ziraat işletmelerinde sistemin değişmesi :

1 — İşletmeleri, üretimde kendi ihtiyaçlarını karşılama alışkanlığından tedricen ayırıp, pazar için üretim yapmağa yöneltmek gerekir. A — Bölümünde sayılan tedbirler bunu da sağlamağa geniş ölçüde yardım edeceklerdir. Dış pazarlarda istenen ürünlerin yetiştirilmesine ayrı bir önem vermeli ve bunu teşvik edici tedbirleri esirgememelidir.

2 — İşletme sisteminde entansiteye gitmek zorundayız. Az yerden çok ürün elde etmenin yeni entansif ziraatin şartlarını geliştirmeden başarıya ulaşamayız. E — Bölümünde sayılanlar, bu şartların en önemlileridir.

3 — Ayrıca, halen nadas bırakılan arazilerden mümkün olanlarını münavebeye alma yollarının araştırılması da önemli bir konudur.

4 — Özel işletmelerin, üretimde kantite kadar, kaliteye de önem vermelerini, özellikle bitkisel ve hayvansal damızlıklar yetiştirmelerini teşvik etmelidir. Son yıllarda ihdas edilen mukaveleli çiftçi sistemini, damızlık hayvan üreticiliğine de teşmil ederek geliştirmek bir zorunluktur.

G — Tarım ürünlerinde zararların önlenmesi :

1 — Gerek bitkisel ,gerekse hayvansal üretime zarar veren haşere, parazit ve hastalıklarla savaşa, çiftçilerin de Devlet teşkilâtının faaliyetlerine katılmaları şarttır. Bu maksatla, çiftçiye savaş usulleri üzerinde lü zumlu ve uyguluyabilecekleri püskürtme, tozlama, hayvanların banyolanmaları, dezenfeksiyon, ilaç içirme, hatta zararsız aşılardan yapılması gibi bilgiler verilmeli, öğretilmelidir.

2 — Hastalıklara dayanıklı bitki çeşitleri ve hayvan ırkları yetiştirmeye gayret etmelidir.

3 — İstihsalden satışa kadarki muhafaza, depolama ve taşıma şartlarının ıslâhı için gerekli tesislerin ve organizasyonun kurulması gerekir. Eğitim ve yayımın rolü burada da büyüktür.

4 — Ziraî sigorta problemlerini çözümlemek gerekir. Ziraî sigorta ve kooperatifler çok daha verimli çalışabilirler.

H — Teşkilât :

Yukarda sayılan problemlerden bir çoğu özel araştırmaları ve verimli bir tarımsal yayım faaliyetini gerektirmektedir. Bu sebeple tarımsal araştırmaları koordine edip denetleyebilecek bir teşkilât ile, verimli bir tarım-

destek fiyatının, memleket dahilinde buğday istihsal miktarı ve stokları ile, dünya hububat istihsalindeki değişiklikler, ihracat imkânları ve dünya hububat fiyatları seyri ile bir arada mütalâa edilmesi, ekonomide kaynakların rasyonel kullanma ve dağılımını teminde zarurî görülmektedir. Bu bakımdan, çiftçiye oldukça iyi bir gelir temin edecek bir destek fiyatı, mevcut dahili ve harici arz ve talebi aksettirici veya hiç olmazsa muvazene fiyatından çok uzaklarda olmayan bir fiyat olarak tesbiti gaye ittihaz edilmelidir.

Muvazene fiyatından çok uzak olmayan ve geçen yıllar fiyatından da çok farklı bulunmayan böyle bir destek fiyatı, ekonomide eksikliği menfi tesirler yaratan hububat istihsalini artırıcı ve dolayısıyla ekonomideki hareketi devam ettirici bir faktör olarak mütalâa edilebilir. Böyle bir destek fiyatı, çiftçinin alım gücünü yükselterek, onları daha çok mahsul yetiştirmeye ve mevcut hububat arazisinden daha fazla verim elde etmeye de yöneltecektir.

Tesbit ve ilân edilecek olan destek fiyatı ile, ayrıca yüksek kaliteye daha yüksek fiyat verilmelidir. Böylece, yüksek vasıflı mahsulün yetiştirilmesi teşvik edilmiş olacaktır.

Hububat fiyatlarımızın tesbitinde, hem müstahsili korumak ve hem de memlekette iktisadî kaynakların rasyonel bir şekilde kullanılmasını sağlamak bakımından göz önünde tutulması icabeden bu hususları belirttikten sonra, fiyat tesbiti kriterlerine göre, fiyatın hangi seviyede tesbit ve ilân edilmesi icabettiğini tetkik edelim.

Fiatları yakın zamanda tesbit ve ilân edilecek hububat çeşitlerimiz buğday, arpa, çavdar ve yulaftır. Buğdaydan yumuşak (topbaş), ekmeklik vulgare ve sert buğday'ın, arpadan biralık ve beyaz arpanın, yulaftan beyaz yulafın fiyatlarının tesbiti bahis konusudur. Çavdar için de tiplere ayrılmadığı için bir tek fiyat konulması uygundur.

Bu raporda, çeşitli hububat cinslerinin ayrı ayrı fiyat tesbiti kriterlerini tetkik ederek, fiyatlarının tesbiti yerine, yumuşak buğday için çeşitli fiyat tesbiti kriterleri tetkik edilerek, buğday çeşitleri ve hububat cinsleri fiyatları tâyin edilmeye çalışılacaktır.

I — Dünya Buğday Fiyatlarının Tetkiki :

Fiyatın tesbitinde, dünya fiyatlarını göz önünde bulundurmak zaruridir. Çünkü dünya buğday fiyatı, memleketimizin de dahil bulunduğu dünya arz ve talebinin neticesidir. Bu bakımdan, dış pazar fiyatlarını gözönünde tut-

mak zorundayız. Bununla beraber dünya buğday fiyatlarında gruplaşmalar mevcuttur ve bu grupların fiyatlarımız üzerindeki tesirleri farklıdır.

a — Dünya Buğday Anlaşması Fiyatı :

Memleketimizin üyesi bulunmadığı Dünya Buğday Anlaşması (İWA) buğday fiyatları, dünya buğday ihracı fiyatını tâyin ettirmesi bakımından önemlidir. Üçer yıllık devreler için asgari ve azamisi kararlaştırılan İWA fiyatları, 1962 - 1965 yılları için asgari 53.74 ve azami 66.96 kuruş olarak tesbit edilmiştir. 1949 dan itibaren asgari ve azami fiyatlarda hafif bir yükselme mevcuttur. Dünya fiyat seviyesinin teşekkülüne yardım etmekle beraber, büyük ihracatçı ve ithalâtçı memleketler arasında daha çok dış fiyat karakterindeki bu fiyat, memleketimiz buğday fiyatları için ölçü olarak alınmamalıdır.

Cetvel: 1
Dünya Buğday Anlaşması Fiyatları (İWA)
Kg/Krş.

	<i>En az</i>	<i>En çok</i>
1949 — 53	49.60	59.53
1953 — 56	51.25	67.79
1956 — 59	49.60	66.14
1959 — 62	49.60	62.83
1962 — 65	53.74	66.96

b — Müsterek pazar fiyatı :

Dünya buğday fiyatlarında müsterek pazar devletlerinin kendi aralarındaki fiyatları, bu pazarın ortak bir üyesi olmamız bakımından ehemmiyet arz etmektedir. Müsterek pazar buğday fiyatlarını, kilosu 86.7 kuruş ile dondurmıştır. Müsterek pazarda fiyatın böyle oldukça yüksek bir seviyede tutulmasının sebebi, bilhassa Almanya, Hollanda ve Benelux gibi ithalâtçı memleketin kendi dahili buğday müstahsillerini desteklemeleri içindir. Diğer taraftan, müsterek pazar memleketlerinin herbirinin memleketleri içindeki buğday fiyatları 80-107 kuruş arasında değişmektedir. Bu fiyat Türkiye buğday fiyatının tesbitinde bir baz olarak alınabilmesinde, bunun yüksek bir fiyat olduğunu kabul etmek zorunluğu vardır. Çünkü beş yıl sonra düşürülecek olan bu fiyat, müsterek pazar içindeki devletlerin buğday ihtiyacını temin için buğday müstahsillerini teşvik sebebiyle konulmuştur.

Cetvel: 2
Müşterek Pazar Devletleri dahili hububat
fiatları
Kg/Krş.
(1962 — 1963)

	Buğday	Arpa	Çavdar
Batı Almanya	80.6—107.2	64.4—92.9	59.2—95.7
Fransa	80.7—107.4	64.5—93.0	59.3—97.7
İtalya	80.6—107.2	64.4—92.9	59.2—95.7
Hollanda	80.6—107.2	64.4—92.9	59.2—95.7
Belçika-Luxenburg	81.1— 87.4	—	—
Ortalama	92.0	78.6	77.7

Müşterek pazar devletlerinin dahili fiatlarını gösteren yukardaki cetvele göre, bu devletlerde buğday fiatı, ortalama 92 Kg/Krş. tur. Müşterek pazar içinde buğday istihsalini teşvik mahiyetinde olan bu fiat, memleketimiz için bir ölçü olarak kabul etmek mümkün değildir.

c — Müstahsil ve ihracatçı memleketler fiatı :

Müstahsil ve ihracatçı memleketlerde buğday fiatı ortak pazara devletlerinininkinden düşüktür .Bu memleketlerde buğdayları ortalama 46.4 ile 53.4 kuruş arasında değişmektedir. Müstahsil memleketlerden bilhassa A.B.D. buğday fiatları, son yıllarda fena hava şartlarından dolayı buğday ithal etmek zorunda bulunuşumuz dolayısıyla, dahilde fiatlarımıza tesirli olmaya başlamıştır. A.B.D.'nin hemen hemen serbest piyasa fiatı üzerinden yapmış olduğu ihracat, fiatlarımız için nazım rolü oynamaktadır. Bu bakımdan A.B.D. nin ihraç fiatları bugün için buğday fiatlarımızın tesbitinde önemli bir unsur olarak mütalâa edilmektedir. Diğer müstahsil memleketlerin dahili fiatları ise, genel olarak desteklenme seviyeleri hakkında bilgi vermektedir.

d — Müstehlik ve ithalâtçı memleketlerde ise buğday fiatları ortalama 72.5—83.0 kuruş arasında değişmektedir. Bu memleketlerde buğdayın oldukça kıymetli bir madde oluşu, fiatın yüksek olmasına tesir etmiştir. Bunların şartları, memleketimiz şartlarından farklı mütalâa edilmelidir.

Cetvel: 3
Müstahsil ve Müstehlik Memleketlerde
Müstahsile Ödenen Garanti Fiatları (Kg/Krş.)
(1962 — 1963)

Müstahsil ve İhracatçı Memleketler

A.B.D.	62.2 — 66.7
Arjantin	25.2 — 46.0
Avusturalya	44.2 — 46.0
Kanada	54.1 — 55.0
Ortalama	46.4 — 53.4

Müstehlik ve İhracatçı Memleketler

İngiltere	42.3 — 59.5
İsveç	76.6 — 85.6
Japonya	100.0 — 104.0
Ortalama	72.9 — 83.0

c — Dünya fiatları tetkikinin neticesi :

Dünya buğday fiatlarının genel olarak tetkiki, memleketimiz buğday fiatlarının halihazır seviyesinden daha fazla yükseltilemeyeceğini göstermektedir.

II — Buğday Fiatlarının Tesbitinde Maliyetin Tetkiki :

Memleketimizde buğday maliyeti üzerinde yapılan çalışmalara göre, ziraat işletmelerimizin büyük çoğunluğunu meydana getiren aile işletmelerinde bir Kg. buğdayın maliyeti 1963 yılı için 55 kuruştur. Büyük işletmelerde maliyet bundan düşük ise de, gerek adetleri ve gerekse işledikleri saha bakımından pek fazla olmamaları sebebiyle, maliyette küçük işletmelerin ele alınması, memleketimiz için daha doğru ve uygun olacaktır. 1964 yılının buğday veriminin 1963 yılına göre yüksek olmayacağı da düşünülürse, verim düşüklüğü sebebiyle maliyet yükselme ihtimali karşısında, küçük işletmelerin bu maliyet rakamını esas almanın isabetli olacağı anlaşılr.

Elde mevcut maliyet fiatı; amortisman ve yatırılan sermayenin faiz haddi ile beraber bütün maliyet unsurlarını içinde bulundurduğundan, bu maliyet fiatı üzerine normal müteşebbis kârı ilâve edilerek, fiatın tesbit edilmesi mümkündür. Ekonomimizde normal ve hattâ asgarî müteşebbis

kârı, maliyetin %20 si nisbetindedir. Buğday istihsalı, anız bozma ile birlikte, bir buçuk yıllık bir zaman kapsadığından, bu zirai faaliyet kolu için maliyete ilâve edilecek müteşebbis kârı nisbetini, bu müddeti göz önünde bulundurarak %30 almak icap eder. Böylece buğdayın müstahsile asgarî müteşebbis kârını vererek fiatı;

$$55 = \frac{30}{100} = 55 + 16.5 = 71.5 \text{ kuruş olmalıdır.}$$

Buğday için 71.5 Kg/Krş. seviyesinde bir fiat tesbiti, ancak iyi mahsul yılı için müstahsile yılda %20 nisbetinde bir müteşebbis kârı bırakılabilir. Verimin 100 Kg. dan aşağı düştüğü hallerde ise, müteşebbis kârı nisbetinin daha aşağı düşeceği şüphesizdir.

III — İstihsal Faktörleri Fiatları Bakımından Buğday Fiatının Tetkiki :

Maliyet fiatı içinde mütalâa edilebilen istihsal faktörleri fiatlarında büyük değişiklikler varsa, fiatın da değiştirilmesi tabiidir. 1963 istihsal yılından itibaren bugüne kadar bazı istihsal faktörlerinin fiatlarında değişimler meydana gelmiştir. Bu faktörlerden gaz ve mazota yapılan ortalama 10 kuruşluk zam, maliyete tesir edecek olan bir faktördür. Gübre, âlet ve makine, tohumluk fiatlarında hissedilir bir değişiklik olmamıştır. Çift hayvanı fiatlarında ise hafif bir artış vardır. Ziraat işçilerine asgarî ücret tatbikatının başlaması, iş gücü fiatını bir miktar yükselteceği tahmin edilmektedir.

Genel olarak istihsal faktörü fiatlarında meydana gelen hafif bir yükselme, maliyete ehemmiyetsiz bir yükselmeye sebep olabilecek durumdadır. Bu durum, fiatın, müteşebbis kârından sonra da hafif bir miktar yüksek tutulması icabettiğini ifade etmektedir.

IV — Serbest Piyasa Fiatları İle Ofis Fiatları Arasındaki Farkın Tetkiki:

1963 yılında serbest piyasa fiatları ile Ofis fiatları arasındaki mesafe birkaç kuruş fark ile oldukça daralmıştır. Aşağıdaki rakamlar bu yıldaki borsa fiatları ile Ofis fiatlarını bir arada mukayeseli şekilde göstermektedir.

Cetvel: 4
Ortalama Buğday İfiatları
(Kg/Krş.)
(1963)

	<i>Borsa Ortalaması</i>	<i>T.M.O. Ortalama fiatı (Alm)</i>
Makarnalık	73.0	74.1
Ekmeklik	70.8	66.7

Tesbit edilen fiatın isabet derecesini ifade eden bu yakın mesafenin yine aynı şekilde muhafazası faydalı olacaktır. Bu mesafeyi değiştirmek için elde sebep mevcut değildir. Halen memlekette bir miktar buğday stoku-
nun da mevcut bulunuşu, piyasa fiatlarının daha fazla yükselemediğini
göstermektedir. Bu bakımdan buğday fiatı seviyesinin aynen muhafazası
icap etmektedir.

*V — Buğdaydan Başka Diğer Malların Fiatlarına Göre Buğday Fiatının
Tetkiki:*

a — Çiftçinin sattığı mallar :

Buğdaydan başka diğer ziraat mahsullerinin fiatlarında, geçen yıldan
bu yana hissedilir derecede değişiklik meydana gelmemiştir. Ancak, şeker
pancarı fiatında bir miktar yükselme olmuştur. Diğer mahsul fiatlarında
normalin üzerinde önemli bir değişiklik olmaması, buğday ekim sahası ye-
rine, diğer mahsullerin ekilmesi üzerine tesir etmemiştir. Böylece, geçen iki
yıl da fiatlar o seviyede tesbit edilmiştir ki, hububattan daha yüksek gelir
getiren ziraat mahsulleri sahaları, hububat lehine azalmamıştır. Bu duru-
mun, bu yıl da muhafazası arzu edilir. Bu bakımdan, ziraat mhsulleri ara-
sında hasıl olmuş olan muvazenenin devamı için fiatlarda büyük değişiklik
yapılmaması doğru olacaktır.

Cetvel: 5
Bazı Ziraat Marsullerinin Fiatları

	<i>Buğday</i>	<i>Ayçiçeği</i>	<i>Susam</i>	<i>Pamuk</i>	<i>Fındık</i>	<i>Üzüm</i>
1961	74.7	100.8	238.3	508.0	517.0	227.7
1962	73.6	109.5	342.39	487.8	562.0	175.0
1963	77.1	129.3	364.92	509.8	539.0	184.1

- 1 — Ankara, Yumuşak
- 2 — Tekirdağ
- 3 — İstanbul
- 4 — Adana borsa fiyatlarından
- 5 — Ordu
- 6 — Manisa

Devlet İst. Enst. Aylık İstatistik bülteni 1963, Temmuz, Ağustos, Eylül, 1963 yılı 9 aylık rakamlardır.

Çiftçinin istihsal ettiği ziraî mahsullerin umumî fiyat seviyesi 1960 dan beri aşağıda görüleceği gibi genel olarak buğday ile beraber yükselmiş ve hatta buğdaydaki yükselme değerlerinden fazla olmuştur.

Cetvel: 6
Ziraat Mahsulleri Toptan Eşya Fiyat İndeksi
(1960 = 100)

	1960	1961	1962	1963
Umumî indeks	100	103.9	103.3	107.7
Gıda maddeleri				
indeksi	100	110.8	118.0	127.2
Buğday	100	149.3	147.1	154.1
Nebatî maddeler	100	122.1	125.0	131.2
Hayvanî maddeler	100	94.4	105.3	118.5
Hayvan yemleri	100	96.7	93.4	98.6

İktisat ve Ticaret Vekâleti konjktür dairesi toptan eşya fiyatları indeksinden hesaplanmıştır. Devlet İstatistik Enst. aylık istatistik bülteni, 1963 Ankara.

Bu durum ziraat mahsulleri arasında buğday fiyatlarının sahip olduğu seviyesinin 1960 a göre ve bu tarihten itibaren de oldukça iyi bir seviyede olduğunu göstermektedir.

b — Çiftçinin satın aldığı mallar:

Diğer taraftan, çiftçinin satın aldığı maddelerin fiyatlarında son yıllarda önemli derecede değişiklikler olmamıştır. Çiftçinin satın aldığı önemli bazı maddelerin son bir kaç yıllardaki fiyatları şöyledir:

Cetvel: 7
Çiftçinin Satın Aldığı Bazı Maddelerin Fiatları
Kg/Krş.

	1960	1961	1962	1963
Şeker (toz)	321.25	270.00	270.00	270.00
Sabun	420.00	420.00	375.83	325.0
Tuz	15.00	15.00	15.00	15.00
Basma	200.83	203.96	218.96	276.11
Kabutbezi	150.00	150.00	177.00	203.3
Gaz	66.75	66.75	66.19	

Konya perakende fiatları ,1963 yılı 9 aylık ortalamadır.

Devlet İstatistik Enstitüsü, Aylık İstatistik Bülteni, 1963, Ankara.

Çiftçinin satın aldığı maddelerden bazıları hafifçe yükselirken, bazıları da düşmektedir. Bu hususta toptan eşya fiyatı daha aydınlatıcı malûmat vermektedir. Çiftçinin satın aldığı maddeler, gıda maddeleri, dokuma maddeleri, akaryakıt maddeleri ve iç piyasa maddeleri olduğuna göre, bunların tetkiki bu gruplar içindeki malların yekûn fiyat değişikliğini gösterebilir.

Cetvel: 8
Çiftçinin Satın Aldığı Maddeler İndeksi
(1960 = 100)

	1960	1961	1962	1963
Umumî indeks	100	103.9	103.2	107.7
Gıda maddeleri	100	110.8	118.0	127.2
Mensucat	100	102.0	102.9	91.1
Ham maddeler	100	100.0	88.5	105.4
İç piyasa maddeleri	100	104.6	105.9	111.7
Buğday	100	149.3	147.1	154.1

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odası, toptan eşya fiyatı indeksi

Devlet İstatistik Enstitüsü Aylık İstatistik Bülteni, 1963, Ankara

Görüldüğü gibi buğday fiyatı, 1960 dan itibaren diğer madde fiyatları gibi ve onlardan daha fazla bir ilerleme kaydetmiştir. Bu durum buğday fiyatlarında halen mevcut olan seviyenin korunması icabettiğini göstermektedir.

VI — Netice :

Bugünkü gartlarda fiat tesbiti esaslarını açıklayan bu kriterlerin incelenmesinden sonra, hububat fiyatlarının umumiyet itibariyle geçen yılki seviyeye yakın ve aşağıda gösterildiği gibi muhafazasının faydalı olacağı kanaatine varılmaktadır. Ancak, hububat cinsleri içinde özellik gösterenlerin fiatındaki değişiklikler ayrıca belirtilecektir.

A — Buğday :

Sert Buğday: Kilosu 80 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir.

Ekmeklik Vulgare: Kilosu 75 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir.

Sert Buğday: Kilosu 80 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir. Elde bir miktar buğday stokunun ekolojisi içine çekilmesini temin için, fiatının bu seviyede tutulması faydalı olacaktır. Ancak, bu fiatın %80 ve daha fazla züccaci mahsul yetiştiren köylünün eline geçmesi temin edilmelidir.

Buğday fiyatı, diğer hububat cinslerinin fiat tesbitinde bir esastır. Diğer hububat cinsleri arasındaki nisbet, normalden uzak olmamalıdır.

B — Arpa :

İki sıralı, biralık arpanın, memleketimizde bira sanayiinin gelişmesi ve plânda ön görülen 100.000 ton ihracatın tahakkuku için, Kg. mının 47 kuruştan tesbit ve ilânı uygun olacaktır.

Beyaz arpanın memleketimizde ekim sahası çok genişlemiş ve ekolojisinin dışına çıkmıştır. Kısmen ihracat imkânları da mevcut bulunan bu arpaların, hem ihracatı için istihsalin artırılması bakımından, hem de hayvan yemi yetiştirmeyi teşvik bakımından kilogramı 45 kuruş olması uygundur.

C — Yulaf :

Yulaf'ın iç piyasadaki talebi azalma temayülündedir. Askerî birliklerin motorize olması ile beyaz yulafın önemli bir satış kanalı kapanmıştır. Köylü ise ofisin elindeki bu hayvan yemine alım gücü düşüklüğü, eğitimi ve yayım noksanlığı sebebiyle talip olmamaktadır. Halen sadece dış piyasa için ofis tarafından alınacak olan beyaz yulafın kilosunun 43 kuruş olarak tesbit ve ilânı faydalı olacaktır.

D — Çavdar:

Çavdarın mevcut iç ve dış pazar şartları ve çavdar yetiştiren müstahsilin daha çok tabii şartlar tesiri altında kalarak bu ziraatı yaptığı gözönünde tutularak, fiyatının 57 kuruş olarak tesbiti uygun olacaktır. Dış piyasalara satışının iyi organize edilmediği hallerde, memleket dahilinde kıymetlendirilmesi için tedbirlerin alınması da faydalı olacaktır.

Hububat fiyatları seviyesi hakkında görüşlerimizi belirttikten sonra, bu fiatın köylüye intikali ve fiat politikasının istihsale tesiri olması için, aşağıdaki fikirlerin de nazarı itibare alınması faydalı mülâhaza edilmektedir.

1 — Hükûmet tarafından tesbit ve ilân edilen baş fiatlar, hiç bir zaman müstahsile intikal etmemektedir. Satın alma şartları ve baremlerinde yabancı madde, sürme, çavdar v.s. gibi hususların sıfır olarak kabul edilmesi buna sebep olmaktadır. Bu vasıfları haiz mahsul ise hiç bir zaman mevcut değildir. Bunun neticesi olarak müstahsilin eline geçen fiatlar, baş fiatın çok altında bulunmaktadır. Tesbit edilmiş olan fiatın köylüye geçebilmesi için, satın alma şart ve baremlerin ayarlanması lüzumlu bulunmaktadır.

2 — Halen tatbik edilmekte olan hububat fiatlarını Haziran ayında ilân edilmesinin, ne o yılın ve ne de gelecek yılın istihsâl plânlamasına hiç bir tesiri yoktur. Fiatın ekim mevsiminden önce ilân edilmesini derpiş eden kanunun bir an önce çıkarılması faydalı olacaktır.

*Hububat fiatları hakkındaki tekliflerimizi
aşağıdaki şekilde toplamaktayız*

	<u>Kilo/Krş.</u>
Buğday	
Ekmeçlik buğday	75.00
Yumuşak buğday	73.00
Sert buğday	80.00
Arpa	
Biralık arpa	47.00
Beyaz arpa	45.00
Yulaf	
Beyaz Yulaf	43.00
Çavdar	57.00

VI — Netice :

Bugünkü şartlarda fiat tesbiti esaslarını açıklayan bu kriterlerin incelenmesinden sonra, hububat fiyatlarının umumiyet itibariyle geçen yılki seviyeye yakın ve aşağıda gösterildiği gibi muhafazasının faydalı olacağı kanaatine varılmaktadır. Ancak, hububat cinsleri içinde özellik gösterenlerin fiyatındaki değişiklikler ayrıca belirtilecektir.

A — Buğday :

Sert Buğday: Kilosu 80 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir.

Ekmeçlik Vulgare: Kilosu 75 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir.

Sert Buğday: Kilosu 80 kuruştan tesbit ve ilân edilmelidir. Elde bir miktar buğday stokunun ekolojisi içine çekilmesini temin için, fiyatının bu seviyede tutulması faydalı olacaktır. Ancak, bu fiatın %80 ve daha fazla züccaci mahsul yetiştiren köylünün eline geçmesi temin edilmelidir.

Buğday fiyatı, diğer hububat cinslerinin fiat tesbitinde bir esastır. Diğer hububat cinsleri arasındaki nisbet, normalden uzak olmamalıdır.

B — Arpa :

İki sıralı, biralık arpanın, memleketimizde bira sanayiinin gelişmesi ve plânda ön görülen 100.000 ton ihracatın tahakkuku için, Kg. mının 47 kuruştan tesbit ve ilânı uygun olacaktır.

Beyaz arpanın memleketimizde ekim sahası çok genişlemiş ve ekolojisinin dışına çıkmıştır. Kısmen ihracat imkânları da mevcut bulunan bu arpaların, hem ihracatı için istihsalin artırılması bakımından, hem de hayvan yemi yetiştirmeyi teşvik bakımından kilogramı 45 kuruş olması uygundur.

C — Yulaf :

Yulaf'ın iç piyasadaki talebi azalma temayülündedir. Askerî birliklerin motorize olması ile beyaz yulafın önemli bir satış kanalı kapanmıştır. Köylü ise ofisin elindeki bu hayvan yemine alım gücü düşüklüğü, eğitimi ve yayım noksanlığı sebebiyle talip olmamaktadır. Halen sadece dış piyasa için ofis tarafından alınacak olan beyaz yulafın kilosunun 43 kuruş olarak tesbit ve ilânı faydalı olacaktır.

D — Çavdar:

Çavdarın mevcut iç ve dış pazar şartları ve çavdar yetiştiren müstahsilin daha çok tabii şartlar tesiri altında kalarak bu ziraatı yptığı gözönünde tutularak, fiyatının 57 kuruş olarak tesbiti uygun olacaktır. Dış piyasalara satışının iyi organize edilmediği hallerde, memleket dahilinde kıymetlendirilmesi için tedbirlerin alınması da faydalı olacaktır.

Hububat fiyatları seviyesi hakkında görüşlerimizi belirttikten sonra, bu fiatın köylüye intikali ve fiat politikasının istihsale tesiri olması için, aşağıdaki fikirlerin de nazarı itibare alınması faydalı mülâhaza edilmektedir.

1 — Hükûmet tarafından tesbit ve ilân edilen baş fiatlar, hiç bir zaman müstahsile intikal etmemektedir. Satın alma şartları ve baremlerinde yabancı madde, sürme, çavdar v.s. gibi hususların sıfır olarak kabul edilmesi buna sebep olmaktadır. Bu vasıfları haiz mahsul ise hiç bir zaman mevcut değildir. Bunun neticesi olarak müstahsilin eline geçen fiatlar, baş fiatın çok altında bulunmaktadır. Tesbit edilmiş olan fiatın köylüye geçebilmesi için, satın alma şart ve baremlerin ayarlanması lüzumlu bulunmaktadır.

2 — Halen tatbik edilmekte olan hububat fiatlarını Haziran ayında ilân edilmesinin, ne o yılın ve ne de gelecek yılın istihşâl plânlamasına hiç bir tesiri yoktur. Fiatın ekim mevsiminden önce ilân edilmesini derpiş eden kanunun bir an önce çıkarılması faydalı olacaktır.

*Hububat fiatları hakkındaki tekliflerimizi
aşağıdaki şekilde toplamaktayız*

	<u>Kilo/Krş.</u>
Buğday	
Ekmeklik buğday	75.00
Yumuşak buğday	73.00
Sert buğday	80.00
Arpa	
Biralık arpa	47.00
Beyaz arpa	45.00
Yulaf	
Beyaz Yulaf	43.00
Çavdar	57.00

**FINDIK DİKİM SAHALARININ TAHDİT EDİLMESİNİ ÖNGÖREN
“FINDIK ZİRAATI HAKKINDA KANUN” TASARISI ÜZERİNDE
ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ GÖRÜŞÜ**

Ordu Milletvekili Ata Topaloğlu, Büyük Millet Meclisinde, “Fındık Ziraatının Belli Bölgelerde Yapılması Hakkında Kanun” adlı bir Kanun teklifi sunmuş (Ek: 1) ve bu Kanunla fındık dikim sahalarının tahdidini istemiştir. Tarım Bakanlığı bu teklifi benimsemiş “Fındık Ziraatı Hakkında Kanun” adlı yeni bir Hükümet tasarısı hazırlamıştır. (Ek: 2). Odamız bu iki tasarıdan daha mütekâmil olan ikincisini dikkate alarak böyle bir müdahalenin ekonomik, zirai ve sosyal yönlerini tetkik etmiştir.

Fındık son yıllarda, memleektimize her yıl 50 milyon dolarlık döviz sağlamakta; anenevî ihrac maddelerimiz arasında kıymet itibariyle umumiyetle 2 nci ve 3 ncü sırada gelmekte ve hattâ bazı yıllarda (1960) genel ihracat kıymetinin %26 sını temin etmektedir (Açıl, 1963). Nüfusun kesif, arazisinin dar ve dağlık olduğu Karadeniz bölgesinde geçimlerinin mühim bir kısmı veya tamamı bu meyvaya bağlı olan nüfus miktarı, takriben 2 milyondur. Ayrıca, dünya iç fındık ihracatının ortalama %80’ini (1958-1962) Türkiye yapmakta ve bazı ekolojik alanlarımızda çok yüksek kaliteli fındıklar yetişmektedir. Dolayısıyla gerek kalite ve gerekse kantite bakımından Türkiye dünya iç fındık piyasasında mutlak bir ticari hâkimiyete sahiptir.

Ekonomimizin, bilhassa tediye bilânçomuz ve dünya ticareti bakımından bu derecede önemli bir mahsulümüzün dikim sahalarının tahdidi konusunda, Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanmış bulunan hükümet tasarısının dayandığı esaslar ve bu konudaki Odamız görüşleri özet olarak aşağıda belirtilmiştir.

Hükümettsar ısının gerekçesinde “Memleketimizin hakiki fındık bölgesi Doğu Karadeniz illerimizden Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu sınırları içindeki saha”dır ve “Ekolojik şartlar bu bölgede dünyanın en kaliteli fındığını yetiştirmeye imkân vermektedir.” “Fındık bu bölgeden, yetiştirme şartlarının daha az elverişli olduğu” diğer bölgelerde “Süratle yayılma istidadı göstermiştir. Bunda fındığın yüksek fiyatla satılabilmesi başlıca âmîl olmuştur” denilmektedir.

Evvvelâ Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illerinde aynı kalitede fındık yetiştirdiği iddia edilemez ve meslâ Giresun fındıklarının kalitesi Rize ve Artvin fındıklarında da daha iyidir. Şu halde, bu gölgenin her tarafında *"Dünyanın en kaliteli fındığını"* yetiştirdiğimizi iddia edemeyiz. Ayrıca bu tasarı, biri nci standart bölge dışında kalan Samsun ilinin Terme ve Çarşamba ve Bolu ilinin Akçakoca ve Düzce ilçelerinde de fındık yetiştiriciliğine müsaade etmektedir. Bu ilçelerde yetiştirilmekte olan fındıkların da Giresun fındıklarıyla aynı kalitede olduklarını iddiaya imkân yoktur. Şu halde fındık dikim sahalarının tahdidinde, kalitenin bir esas unsur olarak dikkate alınmış olduğuna inanmak güçtür.

Tasarıdaki "Yetiştirme şartlarının daha az elverişli olduğu bölgeler" tâbiri de çok izafidir. Fındık dikiminin yapılmakta olduğu batı Karadeniz bölgesinin ekolojik durumu, Doğu Karadeniz bölgesinkine çok benzemektedir ve Batı Karadeniz bölgesi de fındığın tabii ekolojik alanlarına dahildir. Kaldı ki ziraat mahsulünün herhangi bir bölgedeki yayılmasını mahsulün o sahada ekonomik olarak istenilen kalitede yetiştirilebilmesi tâyin eder. Kanun tasarısı, hem Batı Karadeniz bölgesindeki bazı illerde fındık yetiştiriciliğine müsaade etmekle, nispeten düşük kaliteli fındığın yetiştirileceğini ve hem de fındık dikim sahalarının yayılmasında *"Fındığın yüksek fiata satılabilmesi başlıca âmîl olmuştur"* demekle değişik kalitelerdeki fındıkların yüksek fiatlarla satılabildiği hakikatlerini de esasen kabul etmiş bulunmaktadır.

Gerekçede fındık, Doğu Karadeniz bölgesi dışındaki bölgelerde *"Süratle yayılma istidadı göstermiştir"* denilmektedir. Bu süratle yayılma tâbirinin ifade ettiği önem ve bunun Türkiye'nin toplam fındık sahası artışındaki payı Cetvel 1 ve 2 de görülmektedir.

Kanun tasarısının gerekçesindeki tasnif dikkate alınarak hazırlanmış olan Cetvel 1 de son 10 yılda, I Standard bölge ve bu bölge dışında kalan yerlerdeki fındık dikim sahalarının artış nisbet ve indeksleri gösterilmiştir. 1963 yılında, I Standard bölgenin indeksi 119, I inci standard bölge dışında kalan yerlerde ise 145 dir. İlk bakışta bu fark önemli gibi görülmektedir, Cetvel 2, I. Standard bölge içindeki mutlak artışların bilhassa son beş

yılda (1959 - 1963) Türkiye fındık artışının %85.8 ini teşkil edecek derecede fazla ve önemli olduğunu göstermektedir.

Şu halde, eğer Türkiye fındık dikim sahalarının artışını düzenlemek veya bu konuda bazı tedbirler almak düşünülüyorsa, artışların %85.8 inin meydana geldiği I. Standard bölgeyi, tedbir alanı düşünde bırakmaya imkân yoktur. Aksi halde alınan tedbirler yeter derecede müessir olamayacaktır.

Kaldı ki, Kanun tasarısının maddeleri, I. Standard bölge dışında kalan bazı illeri de içine almıştır. Bu kanun tasarısının tevlit ettiği esaslar dikkate alınarak hazırlanmış olan Cetvel 3 ve 4 tasarıda tahdidi istenen bölge ve bu bölge dışındaki artık miktarı ve nisbetlerini göstermektedir ve son beş yılda, tasarının fındık dikimine mücade ettiği sahalardaki gelişme nisbeti Cetvel 4 de görüldüğü gibi %92,5 dir. Gelişmenin %7.5 ünün meydana geldiği sahada alınacak tedbirlerden fayda ummanın ve hattâ bu kadar düşük nisbette bir gelişmenin önlenmesi için yeni bir hükümet kanun tasarısı hazırlamanın sebeplerini anlamak güçtür.

Kanun tasarısının gerekçesinde, *“Birinci beş yıllık kalkınma plânında, teknik bakım usullerinin uygulanmasıyla mahsulün artışı kabul edilmiş, saha artışı ise 5 sene için % 4 olarak hesaplanmıştır. Halbuki senelik saha artışı ortalama %2.52 miktarındadır. Artış bu tempo ile devam etse bile 5 yıllık kalkınma plânı devresi içindeki miktar %12.65’e varacaktır ki bu arzulanmayan bir durumdur”* denilmektedir. Bu anlayışı, plânın ifadesi ve ruhu ile bağdaştırmaya imkân yoktur. Çünkü plânda aynen “Fındık üretimiştirmindeki artış, özellikle iyi bir gübreleme, koruma ve bakımla elde edilecektir. Ekim alanının ancak %4 kadar artacağı tahmin edilmiştir” denilmekte ve fındık üretimi mhedefinin gerçekleşmesinde, kendiliğinden meydana geleceği kabul edilen %4 saha artışının ilâve edeceği miktardan geri kalanının, dekara verimin artırılması konusunda alınacak tedbirle elde edileceğini kabul etmiş bulunmaktadır. Yoksa sahanın ormal olarak %4 yerine %12.65 artması *“Arzulanmayan bir durum”* yaratmayacak bilâkis, dönüme verimin arttırılmasının yeter derecede temin edilememiş olmasından meydana gelen noksan üretimi bu yolla kapamak gibi bir fayda da sağlayacaktır.

CETVEL: 1

Standard bölgelere göre Türkiye'nin fundık sahalaları ve bu sahalarm artış Nisbetleri

Yıllar	T ü r k i y e T o p l a m ı			I. Standart bölge (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illeri			I. Standart bölge dışında kalan sahalalar		
	Bir evvelki			Bir evvelki			Bir evvelki		
	Saha hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100	Saha Hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100	Saha Hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100
1954	181663	—	100.00	164048	—	100	17615	—	100
1955	184202	1,39	101.40	166064	1,62	101	18138	2,97	103
1956	189104	2,71	104.10	168167	1,27	103	20937	1,54	119
1957	196286	3,80	108.00	174500	3,76	106	21786	4,05	124
1958	197373	0,55	108.65	175129	0,36	107	22244	2,10	126
1959	199506	1,08	109.82	177187	1,17	108	22316	0,30	127
1960	201257	0,68	110.78	178236	0,59	109	23021	3,15	131
1961	211448	5,06	116.40	188304	5,65	109	23144	0,53	131
1962	218577	3,37	120.32	194443	3,26	119	24134	4,27	137
1963	220353	0,81	121.30	194857	0,21	119	25496	5,64	145
Ortalama									
1954 - 58	189726	2,11	—	169582	1,75	—	20144	2,66	—
Ortalama									
1959 - 63	210227	2,84	—	186605	2,17	—	23622	2,78	—
Ortalama									
1954 - 63	199976	2,48	—	178093	1,96	—	21883	2,72	—

Kaynak: Başb. Devlet İst. Enstitüsü Ziraî Bünye ve İstihsal. 1958-60, 1959 -61 ve dosyalardan.

CETVEL: 2

Standard Bölgelere göre Türkiye'nin Fındık sahalarının artık miktar ve nisbetleri (1)

Devreler	Türkiye toplamı (hektar)	I. Standart Bölge		I. Standart Bölge dışında kalan sahalara	
		Genişlik Hektar	Nisbet %	Genişlik (Hektar)	Nisbet %
1954 - 1958	15 710	11081	70,5	4629	20,4
1959 - 1963	22 980	19728	85,8	3252	14,2
1954 - 1963	38 690	30809	79,6	7881	29,5

(1) Devlet İst. Enst. Ziraî Bünye ve İstihisalden hesaplanmıştır.

Tasarıda, ayrıca, "Çiftçi tarafından fındık ziraatının teknik esaslara uygun olara yapılmaya başlanmış oluşu mevcut sahadan elde edilen mahsulün sür'atle artmasını intaç edecektir" denilmektedir. Türkiye'de tehdi istenen ve istenmiyen bölgelerdeki hektara fındık verimi ve seyri Cetvel 5 de görülmektedir Cetvelde ilk nazarda dikkati çeken hususlar şunlardır:

1. Türkiye'de, fındığın hektara verimi son yıllarda artmamış, bilâkis 1954 - 1958 ortalaması 561 Kg. iken 1959 - 1963 ortalaması 427 Kg. a düşmüştür. Burada istatistik rakamlarımızın gereği ölçüde hassa olmamalarının ve geniş ölçüdeki yeni dikimlerin ortalamayı düşürmüş olabileceği düşünülse bile, hiç değilse verimde süra'tli bir artışı düşünmeğe imkân yoktur.

2. Türkiye'de fındığın hektara verim ortalaması 500 Kg. dan daha azdır. Halbuki İtalya'nın hektara verim ortalamasının bu derece düşük olmasının başlıca sebepleri; Doğu-Karadeniz bölgesi fındık işletmelerimizin hemen hemen % 90 ın 25 dönüm veya daha küçük işletmelerin teşkil etmesi ve bunun sonuncu olarak kaynaklarını ekonomik şekilde kullanmamaları ve fındık bahçesine sadece hasat maksadiyle yılda bir defa gidilmesi gerekliliğine inanmış bir zihniyetin mevcudiyetidir.

3. Fındık dikim sahasının tahdidi istenen alanlardaki hektara verim ortalaması 1100 Kg. ın üstündedir. Bunda, plântasyonların genç oluşu ve toprak bakım şartlarının iyiliği önemli rol oynamaktadır.

CETVEL: 3

*Kanun tasarısında tahdit edilmesi istenen ve istenmiyen bölgelere göre
Türkiye'nin fındık sahaları ve bu sahaların artış nisbetleri (¹)*

Yıllar	T ü r k i y e T o p l a m ı			I. Standart bölge (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun)			ve Ordu illeri I. Standart bölge dışında		
	Bir evvelki			Bir evvelki			Bir evvelki		
	Saha hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100	Saha Hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100	Saha Hektar	yıla göre artış %	İndeks 1954=100
1954	181663	—	100.00	176006	—	100	5657	—	100
1955	184202	1,39	101.40	178214	1,25	101.6	8988	58,88	158
1956	189104	2,71	104.10	183033	2,70	104	6071	32,46	107
1957	196286	3,80	108.00	189392	3,47	107	6894	13,55	122
1958	197373	0,55	108.65	190274	0,46	108	7099	2,97	125
1959	199506	1,08	109.82	192349	1,09	109	7157	0,81	126
1960	201257	0,68	110.78	193401	0,54	109	7856	9,76	139
1961	211448	5,06	116.40	203481	5,21	115	7967	1,41	141
1962	218577	3,37	120.32	210242	3,32	119	8335	4,62	147
1963	220353	0,81	121.30	211531	0,61	119	8822	5,84	156
Ortalama									
1954 - 58	189726	2,11	—	183383	1,97	—	6942	10,73	—
Ortalama									
1959 - 63	210227	2,84	—	202201	2,15	—	8027	4,49	—
Ortalama									
1954 - 63	199976	2,48	—	192792	2,06	—	7485	7,61	—

(¹) Devlet İst. Enst. Ziraî Bünye ve İstihşalden hesaplanmıştır.

Tasarının gerekçesinde "Dünya fındık pazarlarının yıllık istihlak miktarları azamî 70.000 ton iç fındık civarındadır. Bu miktar ancak nüfus artışına bağlı olarak çok cüz'î ilerlemeler kaydetmektedir". "Yıllık mahsulün büyük yekûnlara varması halinde fazla mahsulün ihracı mümkün olmayarak elimizde külliyetli miktarda stok malın kalarak fiatların düşmesi ve çiftçi ile tüccarın müşkül durumlarla karşılaşması mümkündür." "Yeni pazarların temini de çok güç bir iş olduğundan durum feci bir manzara arzedecektir" denilmektedir.

CETVEL: 4

Kanun tasarısında tahdit edilmesi istenen ve istenmiyen bölgelere göre Türkiye fındık sahaları artış miktar ve nisbetleri (¹)

Devreler	Türkiye toplamı	Tahdit edilmesi istenmiyen bölge		Tahdit edilmesi istenen bölge	
		Saha (hektar)	Nisbet %	Saha (hektar)	Nisbet %
1954 - 58	15710	14268	90,8	1442	9,2
1959 - 63	22980	21257	92,5	1773	7,5
1954 - 63	38690	35525	91,8	3165	8,2

(¹) Devlet İst. Enst. Ziraî Bünye ve İstihlalden hesaplanmıştır.

Bunlar gerçeğe uymayan mübalâğalı ifadelerdir. Bilhassa son 9 yıllık istihsalın "çok cüz'î" değil bilâkis önemli nisbetle artmakta olduğu Cetvel 6 da görülmektedir. Dünya 1954 - 58 iç fındık ihracat hacmi ortalaması 40677 ton iken, son 4 yıllık ortalama 54977 tona yükselmiştir. Bu iki devre, yani 9 yıl içindeki ortalama artış nisbeti %19,62 dir.

CETVEL: 5

Fındakta Verim (ha/kg.)

<i>Yıllar</i>	<i>Türkiye ortalaması</i>	<i>Tahdit edilmesi istenmiyen bölge</i>	<i>Tahdit edilmesi istenen bölge</i>
1954	678	651	1503
1955	286	275	608
1956	799	780	1349
1957	374	342	1250
1958	670	657	1015
1959	525	508	683
1960	291	257	
1961	359	329	1126
1962	560	534	1221
1963	401	372	1100
1954 — 59 Ortalaması	561	541	1145
1959 — 63 Ortalaması	427	400	1116
1954 — 63 Ortalaması	496	471	1130

CETVEL: 6

*Dünya Fındık ihracatı (Ton)
(İç fındık)*

<i>Devreler</i>	<i>Dünya ihracat yekûnu</i>	<i>Miktar Ton</i>	<i>Nisbet %</i>	<i>Miktar Ton</i>	<i>Nisbet %</i>	<i>Miktar Ton</i>	<i>Nisbet %</i>
1949 - 53	34003	25388	74.66	4140	12.18	4475	13.16
1954 - 58	40677	33217	81.66	5060	12.44	2400	5.90
1959 - 62	54977	42612	77.51	7605	13.83	4760	8.66
<i>(Kabuklu fındık)</i>							
1949 - 53	12366	1696	13.72	9255	74.84	1415	11.44
1954 - 58	13126	1105	6.13	11377	86.68	644	4.91
1959 - 62	13423	823	8.42	11842	88.22	758	5.65

Bir dünya harbi v.s. çıkmadıkça, dünya istihlâk trendinde önemli bir değişiklik de beklenemez.

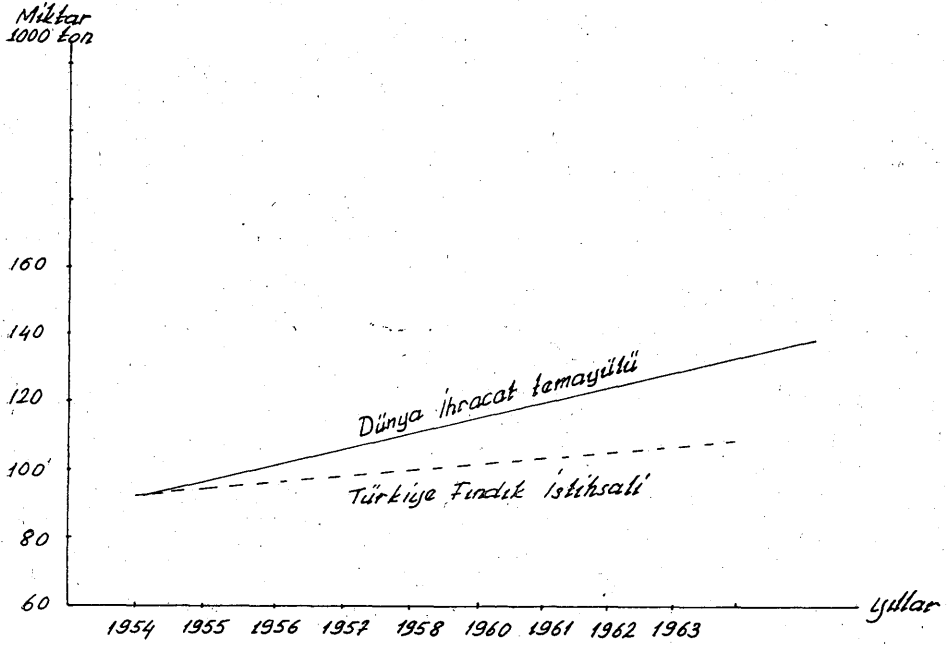
Buna mukabil Türkiye'nin son on yıldaki fındık istihsal durumu 7 de görülmektedir.

CETVEL: 7
Türkiye'nin fındık istihsalı (Ton)

<i>Yıllar</i>	<i>Kabuklu İstihsal Ton</i>	<i>İndeks 1954 = 100</i>
1954	123147	100
1955	52630	43
1956	151001	123
1957	73353	59
1958	132183	107
1959	104705	85
1960	58470	47
1961	76000	62
1962	122380	99
1963	88440	72
Ortalama 1954-58		—
Ortalama 1959-63	89999	—
Ortalama 1954-63	98232	—

Cetvelde, 1954-58 istihsal ortalaması 106464 ton iken, 1959-63 ortalamasının 89999 ton olduğu, yani bir azalma vuku bulunduğu müşahade edilmektedir. Fakat bu fark, fındığın periyodik verimi neticesinde ortalamada alınırken meydana gelen bir tesadüfün neticesidir.

Dünya fındık istihlâki ile Türkiye fındık istihsalı arasındaki artış farkını en iyi şekilde bunların meyillerinin mukayesesi ile anlayabiliriz. Dünya fındık ihracatı 1954-1962 devresinde $b = 4.27$ meyil ile yükselirken Türkiye fındık istihsalı aynı devrede $b = 1.48$ ile yükselmektedir (*). Bu durum memleketimiz fındık istihsal artışının, dünya fındık ihracat artışından hissesine düşen nisbetin gerisinde olduğunu göstermektedir.

Grafikte görüldüğü gibi dünya istihlâk seviyesinin gittikçe yükselmesine karşılık, bu istihlâkın en az %77,51 ini karşılayan Türkiye istihsalinde önemli bir artış bugün için mevcut değildir. Dünya piyasalarında fiatların düşmesini gerektirecek bir tıkanıklık henüz yoktur. Mahsulün pek fazla olduğu yıllarda iç piyasalardaki fiat düşmeleri, depolama ve muhafaza tedbirlerinin alınmamış olmasındandır ve tahdit yapılmış dahi olsa, devamlı ve müessir bir depolama tedbiri olmadıkça iç pazarlardaki fiat dalgalanmalarının önlenmesi belki de mümkün olmayacaktır.

Ayrıca bir malın iç ve dış piyasalardaki talebini en iyi şekilde aksettiren ölçülerden biri de fiattır. Cetvel 8 ve Cetvel 9 fındığın iç ve dış piyasalardaki, mahallî pazarlarla olan ifatlarını göstermektedir. Her iki Cetvelde de görüleceği gibi, fındık fiatları, bazı ufak dalgalanmalar hariç daima yükselmektedir.

CETVEL: 8

Fındık istihsal miktar ve fiyatları (İç fındık)

Yıllar	İstihsal (1) Ton (1)	Cari (2)	(Ton/Lira) Sabit (1954 fi- atları ile)
1954	123.147	26612	34806
1955	52.629	37591	26612
1956	151.001	32586	26069
1957	73.353	43722	25806
1958	104.705	38194	25568
1959	104.705	63889	31165
1960	58.470	86571	40079
1961	122.380	105266	51075
1962	76.000	120088	47417
1963	88.440	112461	44984

Kaynak (1) Başb. Devlet İst. Enstitüsü, ziraî istatistik özetleri 1943-63
Ankara. 1964.

(2) Ticaret Borsaları Kayıtları.

CETVEL: 9

Dış memleketler mahallî fındık fiyatları (İç fındık)

Yıllar	İtalya (1)	İspanya	A.B.D. (3)		
	100 Kg	100 Kg	2000		
	1000 Liret	Pesseta(2)	I	II	III
1950	28.7	523	350	—	—
1951	20.7	547	351	—	—
1952	20.0	550	298	—	—
1953	22.0	560	344	—	—
1954	28.6	720	320	—	—
1955	31.6	812	420	—	—
1956	26.9	1620	510	62.0	54.1
1957	23.4	1575	300	59.6	50.3
1958	22.9	1624	380	60.5	55.8
1959	23.2	1624	376	61.5	58.0
1960	28.0	2086	420	72.3	70.8
1961	31.9	2900	380	81.7	79.6

Kaynak: F.A.O. Production year book, Rome 1963 s. 318

- (1) Kabuklu müstahsil fiatı, Avellino.
- (2) Kabuklu ortalama müstahsil fiatı.
- (3) I A.B.D. nin kendi mahsulleri ortalama müstahsil fiatı.
- (3) II A.B.D. de Türk fıındığı, iç fıındık, büyük tip, peşin, Newyork.
- (3) A.B.D. de Türk fıındığı, iç fıındık, normal, peşin, Newyork.

Burada, (Cetvel 9 da) 'bilhassa Amerika pazarlarındaki Türk fıındık gösteren II ve III numaralı sütunlardaki fiat artışlarına dikkati çekmek isteriz. Cetvellerde görüldüğü gibi bütün dünya memleketlerinde yükselen bir talebi ifade etmektedir.

Fıındığın mmleketimizdeki gerçek durumuna ve yukarda belirtilen görüş ve kanatimize göre alınması gerekli başlıca tedbirler aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Bugün fıındık sahalarımızın önemli genişleme gösterdiği bir gerçektir. Fakat bu genişleme bugün ve yakın bir gelecekte istihsal bakımından bir gelecekte istihsal bakımından bir tehlike teşkil edecek seviyede değildir. Döviz sıkıntısı içinde bulunan ve ihracat gelirinin önemli bir kısmını tarımın teşkil ettiği memleketimizde fıındık sahalarının tahdidine girişmek bugünkü şartlarda düşünülemez.

Dünya istihsal ve ihracatının en az %70 ini elinde tutan 'memleketimizin ,tahdit sebebiyle, gelecekte bu avantajı kendiliğinden diğer memleketlere terketmesi kuvvetle muhtemeldir. İlerdeki muhtemel tehlikelere karşı en kolay olan kanun yolu değil, fakat teknik ve ekonomik tedbirler alınmalıdır.

Bu tedbirlerden başlıcaları şunlardır:

1. Mevcut fıındık bahçelerimizde, iyi bakım şartları ile dönüme verimi yükseltmek ve bu suretle fıındığın maliyetini azaltarak iç ve dış piyasalardaki sürümünü arttırmak,

2. Asya ve Afrika ülkelerinde yeni pazarlar aramak. Son on yıllık ihracatımızın istikrarlı olmasına mukabil, bunların dışında kalan devletlere yapılan ihracatta bilhassa 1960'a kadar bir artma olduğu dikkati çekmek-

(*) 1954 - 1962 dünya fıındık ihracat trendi. $y = -107.0 + 4.27 X$ dir. Aynı devrede Türkiye fıındık istihsalı trendi, $y = 99.2 + 1.48 X$ dir (1958 =0)

tedir. Bu durum bize bu sahada hükümet çapında yapılacak teşebbüslerin başarılı olacağı ümidini vermektedir.

3. Mahsulün tanıtılması, reklâm, ticarî organizasyon ve uygun fiat fiat yollarıyla bugünkü başlıca ithalâtçı memleketlerde daha fazla ihraç imkânları yaratmak. Bu konuda bilhassa hayat standard ıyıksek, şeker ve çikolata sanayii ileri memleketlerde girişilecek faaliyetlerin başarılı olma şansı daha fazladır.

4. Memleket içinde işlendikten (fındık şekerleremeleri, bonbonu, çikolata v.s.) sonra, işlenmiş madde olarak ihraç imkânları yaratmak ve bu konuda çalışanlara yardımcı olmak.

Netice olarak, Odamız bütün yönleri ile, böyle bir kanuna ve dikim sahası tahditleri tedbirlerine lüzum bulunmadığı kanaatındadır.

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU

EK: 1

FINDIK ZİRAATININ BELLİ BÖLGELERDE YAPILMASI HAKKINDA KANUN GEREKÇESİ

Türkiye'de fındık bölgesi, olarak, Karadeniz kıyılarında Ordu, Giresun, Trabzon Vilâyetleri ve Bolu Vilâyetinin Akçakoca ilçesi tanınmaktadır.

Bu illerde yıllardan beri yapılan çalışmalar neticesinde, eski yıllarda sadece 200 tonu geçmiyen fındık istihsali iç fındık olarak bugün 40 bin tonu geçmiş bulunmaktadır. Fındık Türkiye'de ancak istihsalin %5 miktarında istihlâk edilebilen bir maddedir. Bu itibarla bu değerli mahsulümüzün %95 gibi büyük miktarının dış memleketlere ihracı gerekmekte, bu suretle 500 milyon Türk lirasına yakın bir döviz memlekete girmektedir. Memleketimize dünya piyasasında rakip olarak yaklaşmakta olan İtalya 20 bin ton, İspanya 8 bin ton istihsal yapmaktadır ki bu suretle fındık istihsali yekûnu 68 bin tonu bulmaktadır. Halbuki fındık istihlâki bütün dünyada 50-60 bin tonu geçmemektedir. Dünya nüfus artışını da nazara aldığımızda, mevcut fındık bölgesinde yetismekte olan bahçelerde yenden dikilecek olan bahçelerin her yıl %10 nisbetindeki artışı karşısında ihtiyacı çok fazlası ile igdereceği tabiidir.

Fındık bahçeleri sınırlandırılmadığı takdirde dünya istihlâkinin çok üstüne çıkmak suretiyle, fiatlarda anormal bir düşüş olacaktır. Bu itibarla da dar arazisi bulunan Karadeniz bölgemizin halkı tahminimizden ileri derecede büyük bir geçim sıkıntısı duçar olacaktır.

Bu durum muvacehesinde fındık müstahsili fındık ağaçlarını keserek ve yerine başka mahsul yetiştirmeyi tercih edecek, bu takdirde ise çok ârızalı olan Karadeniz mıntakasinda mevcut EROZYON önü alınamayacak derecede kendisini gösterecektir. Çünkü fındık bahçeleri toprağın denize akmasına oldukça mani olmaktadır.

Yukarıda arzolunan mülhazalarla Karadeniz mıntakasının yalnız fındıkla geçimini sağliyan bölgelerinin bugünkü geçim sıkıntısı yanında, gelecek yıllarda vukubulcak ve bir bölgemizi iktisadî kriz içerisinde felâketli günlere itecek olan bu durumun önlenmesi içis kanun teklifini yapmış bulunmaktayım. Ziraî mahsullerimizin değerdendirilmesi veya mevcut değerrinin muhafazası istikametindeki teklifi, kalkınma plânımıza da uygundur. 5 Yıllık Kalkınma Plânımızda 1962 ihracatı 30 bin ton 1963 ihracatı 40 bin ton ve 1967 ihracatı en çok 50 bin ton tahmin edilmektedir ki, 50 bin tonu geçtiği takdirde dış memleketlerden talep azalacak ve dolayısıyla fiatlar düşecektir. Yaptığımız hesaba göre 1967 tarihinde Türkiye'de fındık rekoltesi en az tahmin olunarak 60 bin ton iç fındığa yükselecektir. Bu takdirde de ihracat düzeninde denge sağlanamayacaktır.

Yukarıda arzettiğim sebepler muvacehesinde fındık bölgesinin tahdidi bir zaruret haline gelmiş bulunmaktadır. Kanun kabul edildiği takdirde, tamamen ihraç malı olan fındığımızın değeri dünya piyasasında durumunu muhafaza edecek belki de daha yüksek seviyelere ulaşmış olacaktır. Saygılarımla.

6/7/1964

Ata TOPALOĞLU

Ordu Milletvekili

FINDIK ZİRAATI HAKKINDA KANUN TASARISI TASLAĞI

Madde 1 — Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illeri ile Samsun İlinin Terme, Çarşamba ve Bolu İlinin Akçakoca ve Düzce ilçeleri sınırları içerisinde, bu Kanunun yönetmeliğinde gösterilecek esaslara uygun olarak fındık ziraatı yapılabilir. Bunların dışında kalan diğer bütün il ve ilçeler sınırları içerisinde yeniden fındık bahçesi tahsis edilemez.

Madde 2 — Birinci maddede zikredilen bölgeler dışında kalan il ve ilçelerde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel tesis edilmiş fındık bahçeleri sahipleri tarafından o mahallin en büyük mülkiye âmirliğine 6 ay zarfında verilecek beyannamelerle tesbit olunur.

Bu beyannamelerde gösterilen fındık bahçeleri Tarım Bakanlığınca teşkil edilecek komisyonlar tarafından, beyannamenin verildiği tarihten itibaren (1 yıl içerisinde, yüzölçümleri de bildirilecek şekilde ayrı ayrı tesbit edilir.

Bu tesbitlerin dışında kalan arazide hiç bir şekilde yeniden fındık bahçesi tesis edilemez.

Madde 3 — Birinci maddedeki hükümlere aykırı hareket edenler hakkında 500 liradan 5.000 liraya kadar ağır para cezasıyla bir aydan altı aya kadar hepis cezası verilir. Dikilen fındık ağaçları masrafı suçludan alınmak suretiyle söktürülür.

İkinci maddede zikrolunan beyandan kaçanlar, yanlış beyanda bulunanlar veya zamanında beyanda bulunmayanlar 50 liradan 500 liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılırlar.

Madde 4 — Bu kanunun yayını tarihinden itibaren 6 ay içerisinde Tarım Bakanlığında bir yönetmelik hazırlanır.

Madde 5 — Bu kanun yayını tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 6 — Bu Kanunu Adalet, İçişleri, Ticaret ve Tarım Bakanları yürütür.

EK: 2

TARIM BAKANLIĞINCA HAZIRLANAN TASARI

1 — Giriş :

Memleketimizde fındık ziraatı yapılan sahalara şartları ve mahsulün kalitesi nazarı itibara alınarak üç ayrı bölge halinde mütalâa edilmektedir.

Bu bölgelere dahil illerle bu illerin 1951 ve 1953 yıllarındaki fındık sahaları ilişik cetvele çıkarılmıştır.

Cetvelin tetkikinden de anlaşılacağı üzere Türkiye'deki fındık sahaları yekûnu 220.353 hektarı bulmaktadır.

Son on yıllık (1955 - 1964) istihsal miktarlarına göre de senelik ortalama 12.317 tonluk rekolte ile fındık istihsal ve ihraç eden memleketlerin başında belmekteyiz.

Fındık dış ticaretimizde tütün ve pamuktan sonra üçüncü derecede bir yer işgal etmekte olup 1962 senesinde ihraç edilen fındığın değeri 55.992.000 doları bulmuştur.

de mühim bir yer işgal etmesi, mahsulümüzün kalite üstünlüğü ile temin

Fındığın resmen ihraç mataı olarak 561 seneden beri dış ticaretimiz-
edilmiş bulunmaktadır.

Memleketimizin hakiki fındık bölgesi Doğu Karadeniz illerimizden Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu sınırları içerisindeki sahayı teşkil etmektedir. Ekolojik şartlar bu bölgede dünyanın en iyi kaliteli fındığını yetiştirmeye imkân vermektedir.

Fakat son yıllarda Türkiye fındık sahaları I. Standard bölge diye adlandırdığımız bu muntakanın haricine taşmış ve yetiştirme şartlarının daha az elverişli olduğu II. ve III. bölgelerde süratle yayılma istidadını göstermiştir. Bunda fındığın yüksek fiyatla satılabilmesi başlıca âmil olmuştur.

Son yıllarda fındık yetiştirmede bize rakip vaziyete gelmekte olan İtalya ve İspanya gibi memleketler karşısında dış piyasadaki yerimizi muhafaza edebilmemiz, mahsulümüzdeki kalite üstünlüğünün devamına bağlı bulunmaktadır.

Ayrıca dünya fındık pazarlarının yıllık istihlâk miktarları azami 70.000 ton iç fındık civarındadır. Bu miktar ancak nüfus artışına bağlı olarak çok cüz'î ilerlemeler kaydetmektedir.

Çiftçi tarafından fındık ziraatının teknik esaslara uygun olarak yapılmaya başlanmış oluşu mevcut sahadan elde edilen mahsulün sürat'le artmasını intaç edecektir.

1964 yılı rekoltesi 164.000 ton kabuklu fındık olarak tahmin edilmektedir. Bu mahsul fevkalâde olarak kabul edilse dahi bundan sonra rekoltenin hiçbir sene 100.000 tonun altına düşmeyeceği umulmaktadır.

Birinci beş yıllık kalkınma plânında teknik bakım usullerinin uygulanmasıyla mahsulün artışı kabul edilmiş, saha artışı ise sene için %4 olarak hesaplanmıştır.

Halbuki senelik saha artışı ortalama %2,53 miktarındadır. Artış bu tempo ile devam etse bile 5 yıllık kalkınma plânı devresi içindeki miktar %12.65'e varacaktır ki bu arzulanmıyan bir durumdur.

Yukarda arzedilen sebeple muvacehesinde yıllık mahsulün büyük ye-kûnlara varması halinde fazla mahsulün ihracı mümkün olamıyarak elimiz-de külliyetli miktarlarda stok malın kalarak fiatların düşmesi ve çiftçi ile tüccarın müşkül durumlarla karşılaşması mümkündür.

Nitekim 1956 yılındaki fazla mahsul 4-5 sene içerisinde ancak ihraz edilerek tüketilebilmiştir. Bundan sonra her seneki mahsul fazla olacağından tüketme imkânları da bulunmayacak, yeni pazarların temini de çok güç bir iş olduğundan, durum feci bir manzara arzedecektir.

Bu takdirde fındık bahçeleri sökülerek yerine başka mahsullerin yetiştirilmesine çalışılacak, fakat büyük mikyasta meyilli arazileri kaplıyan bahçelerin sökülmesi erozyonlarla buradaki verimli toprakların aşınıp Karadeniz'e akmasını mucip olacaktır.

Ayrıca fındık sahalarının %85 inden fazlasının bulunduğu ve iki milyon çiftçi ailesinin geçimini sağladığı bu mahsulün fiyatının çok fazla düşmesi halinde başka geliri olmayan bu bölge halkının büyük bir çoğunluğu sefaletle duçar olacaktır.

akliteli mahsul yerine kalitesiz mahsul istihsalı de bu suretle teşvik edilerek dış pazarlara daha kötü mal sevki ile bu pazarları da diğer rakip memleketler lehine kaybetmiş olacağız .

İşte yukarda etrafiyle açıklanan sebepler ve bunların melhuz netice-leri yüzünden Türkiye fındık sahalarının tahdidine gidilmesi bir zaruret halini almış bulunmaktadır.

Fındık bahçesi tesisinin yasaklanması istenilen muntakalardaki hali-hazır fındık alanı 88.226 dekar cvarındadır. Bu ise genel sahanın %4 ü gibi cüz'i bir miktarını teşkil etmektedir.

Bu tasarıda, fındık ziraatının devamına müsaade olunan bölgelerdeki yeni tesislerin de teknik esaslara uygun olarak yapılması için hükümleri konmuştur. Bu suretle başka ziraat kollarına müsait arazilerin fındık bahçelerine çevrilmesi önlenmiş olacaktır.

Bu tasarı kanunlaştığı taktirde ufukta beliren büyük bir tehlike ber-taraf edilmiş, iki milyonluk bir çiftçi zümresinin sefaletle sürüklenmesi ön-lenmiş olacaktır.

Fındık ziraatına müsaade edilen Artvin, Rize, Trabzon, Giresun ve Ordu illeri I. inci Standard bölgesi teşkil eden 5 ilden ibarettir.

Samsun İlinin Terme ve Çarşamba, Bolu ilinin Akçakoca ve Düzce il-çeleri ise II nci standard bölge hudutları içerisinde bulunmaktadır. Aynı zamanda fındık ziraatı I inci standard bölgedeki gibi büyük inkişaf kaydet-miş birer saha durumundadırlar.

Madde 2 — Fındık ziraatı yapılamıyacak olan il ve ilçelerde kanunun neşri tarihinde mevcut olan fındık bahçelerinin tesbitini âmir hükümleri ihtiva etmektedir.

Madde 3 — Ceza hükümlerini havidir.

Madde 4 — Bu kanunun tatbikiyle ilgili yönetmeliğin Tarım Bakanlığınca hazırlanacağını bildirmektedir.

Madde 5 ve Madde 6 — Kanunun yürürlüğe giriş tarihi ile uygulayacak Bakanlıkları göstermektedir.

Bölgeler	İli	1951 Dek.	1963 Dek.	Farkı
I. Standard		3.054	22.645	+ 19.591
	2. Rize	27.177	57.396	+ 30.219
	3. Trabzon	286.750	362.400	+ 75.650
	4. Giresun	790.000	895.000	+ 105.000
	5. Ordu	372.500	611.128	+ 238.628
	Toplam	1.479.481	1.948.569	+ 469.088
II. Standard	1. Kastamonu	292	2.686	+ 2.394
	2. Bolu	96.862	152.836	+ 55.974
	3. Sakarya	—	—	+ 56.400
	4. Kocaeli	34.884	56.363	+ 29.521
	5. İstanbul	1.037	4.725	+ 3.688
	6. Samsun	8.848	13.900	+ 5.052
	7. Sinop	447	947	—
	Toplam	142.370	236.844	+ 94.487
III. Standard	1. Zonguldak	22.713	16.851	— 5.862
	2. Kütahya	312	1	— 311
	3. Bitlis	663	49	— 614
	4. Isparta	115	85	— 30
	5. Denizli	63	67	— 4
	6. Gümüşhane	219	138	— 10
	7. Konya	128	39	— 180
	Toplam	24.213	17.239	— 6.983
Diğerleri (26) il		504	875	+ 371
Genel Toplam		1.646.568	2.203.531	+ 556.963

NOT: 1 Dekar 80 ocak hesabıyla.

Türkiyede fındık alanı 2.203.531 dekardır. (1963) mevcut fındık bahçelerinin %83.43 I inci standard bölgede, %10.75, II nci standard bölgede, %0.78, III üncü standard bölgede, %0.04 diğer illerde bulunmaktadır.

FINDIK ZİRAATININ BELLİ BÖLGELERDE YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Madde 1 — Ordu, Giresun, Trabzon illeriyle Samsun İlinin Terme, Çarşamba ve Bolu İlinin Akçakoca, Düzce ilçeleri sınırları dışında bütün il ve ilçelerde yeniden fındık dikimi yapılamaz.

Madde 2 — Birinci madde dışında kalan bölgelerde bu Kanunun yürür mahalline gidilmek suretile bir tutanakla tesbit edilir. Bu tutanaklar mahallin en büyük mülkiye âmirine tasdik ettirilerek bir sureti dairesinde, diğer sureti de Ziraat Bakanlığına gönderilir. Bu tesbitin dışında kalan hiç bir araziye fındık diktirilmez.

Madde 3 — Birinci maddedeki hükümleer aykırı hareket edenler hakkında 500 liradan 5000 liraya kadar ağır para cezası ile 1 aydan 6 aya kalüğe girdiği tarihten evvel tesis edilmiş fındık bahçeleri mahallin Ziraat Müdürlüğü veya Memurluğu, yoksa en yüksek mülkiye âmirinin vazifelendireceği memur tarafından Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içerisinde dar hapis cezası verilir. Dikilen fındıklar masrafı suçludan alınmak suretiyle söktürülür.

Madde 4 — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5 — Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

İmza ve mühür

L İ T E R A T Ü R

- 1 — Açıl Fethi, Türkiye Ekonomisinde fındık ve Giresun fındık işletmeleri. Ankara Üniversitesi Basımevi 1963.
- 2 — Topaloğlu Ata, Fındık ziraatinin belli bölgelerde yapılması hakkında Kanun tasarısı, 6/7/1964.
- 3 — Tarım Bakanlığı, Fındık ziraatı hakkında Kanun tasarısı.
- 4 — Devlet İstatistik Enstitüsü, Ziraî bünye ve istihsal. Ankara 1963, İhracat istatistikleri.
- 5 — F.A.O., Production Year Book 1960-1961-1962 Trade Year Book, 1960-1961-1962

TOPRAK REFORMU KANUN TASARISI (1/784) HAKKINDA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASININ ÖN GÖRÜŞLERİ

1. GİRİŞ

Tarım Bakanlığınca hazırlanıp Bakanlar Kurulu tarafından 12.1.1965 tarihinde kabul edilerek Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulan Toprak Reformu Kanunu tasarısı, Odamızın evvelce Tarım Bakanlığına bildirdiği ilkelerin ışığı altında özel bir komisyon ve Yönetim Kurulumuz tarafından incelenmiş, varılan ön - görüşler ana fikirlere ve tasarının bölümlerine göre sıralanarak aşağıda verilmişlerdir.

Her şeyden önce belirtmek isteriz ki, Odamız memleketimizde Toprak Reformu yapılmasını gerekli bulmakta ve bunu esas gaye olan Ziraî Reform için zarurî bir başlangıç saymaktadır. Esasen tasarı, Toprak Reformunun ana unsurları yanında, Ziraî reformun memleketimizde ihtiyaç duyulan ve kanunî hükümlere bağlanması gereken bazı ana unsurlarını da kapsamış bulunmakla, Ziraî Reforma bir başlangıç niteliğini taşımaktadır. Ziraî Reformun diğer unsurlarının da malî kaynaklarımızın müsaadesi nisbetinde geliştirileceğine inanıyoruz. Bunun için gerekli müesseselerden pek çoğuna esasen sahip bulunmaktayız.

II. Toprak Reformunun Unsurları :

Memleketimizde yapılacak toprak reformunun ihtiva etmesi lâzım gelen unsurlar bakımından tasarı ile, bir husus hariç, aynı fikirdeyiz. Gerçekten, Odamıza göre de, kamulaştırma, toprak dağıtımı, işletme büyük-lüklerinin tesbiti ve muhafazası, tarımsal yerleşim, toplulaştırma, finansman, arazi ihtilaflarının halli ve tapulama ile reformu uygulayacak özel bir teşkilât, Toprak Reformu Tasarısında mutlaka bulunması gereken unsurlardır. Fakat devlete ait ziraat arazisi oldukları halde mer'aların tasarı dışında bırakılmasını doğru bulmamaktayız. Bilâkis, reform teşkilâtının bölge durumuna göre mer'aları islâh, üzerinde işletme kurma ve dağıtma işleri ile de meşgul olmalarını gerekli görmekteyiz. Mer'alarımızın şimdiki durumundan kurtarılabilmesi için de bunun en müessir yol olduğu, Odamızca hazırlanan ve yayınlanmakta olan özel bir raporda belirtilmiştir. Tasarının 48. maddesinde sözü edilen özel kanunun, yalnız Toprak Reformunun

uygulandığı bölgeler dışında kalan mer'alardaki düzenin sağlanması için lüzumlu olduğu kanısındayız.

Tasarıda yer alan kooperatiflerin kurulması, (Bölüm X), kiracılık ve Ortakçılık esasları (Bölüm IX), Tarımsal Kredi sağlanması ve donatım (Madde 1. f 53, 56 ve 98), işletmelerin teknik kontrolü (Madde 103), aslında toprak reformunun değil, Ziraî reformun ana unsurlarıdır. G i r i ş kısmında belirtildiği gibi, bunlara tasarıda yer verilmesi ile Reformdan beklenen gayeye ulaşma kolaylaşacaktır.

III. Kamulaştırma :

Rasyonel kullanılmaları kaydı ile, bağ, meyve bahçeleri ve zeytinliklerin, miktarları ne olursa olsun, kamulaştırma konusu dışında bırakılmalarında Odamız tasarısı ile aynı görüştedir. Bu gibi arazilerin dışındaki arazilerin kamulaştırılma esaslarında ise farklı, fakat te'lif edilmesi mümkün görüşlere sahibiz. Şöyleki :

1. Tasarıda aileye bırakılacak arazi genişliği, arazi kullanma şekline ve sınıflarına göre hazırlanmış olan 2 sayılı cetveldeki miktarlarla tahdid edilmektedir. (Madde 24). Bu miktarlar 125 ile 2500 dönüm arasında değişmektedir. Odamız bu sınırların memlekette çeşitli genişliklerdeki işletmelerin kurulmalarına imkân sağlamak amacı ile iki misline çıkarılmalarını lüzumlu görmektedir.

2. Mal sahibine bırakılacak bu arazi, mühlet olarak verilecek 4 yıllık süre içinde nitelikleri tüzükle belirtilecek düzenli bir işletme haline getirilmediği takdirde, tasarıya ilişik 1 sayılı cetvelde belirtilen aile işletmelerindeki kadar arazi hariç, gerisi kamulaştırılmalıdır. Böylece aynı zamanda tasarının 23. maddesinin (c) ve (d) bentleri ile 24. maddesi arasındaki çelişmeler önlenmiş ve 2. maddenin son fıkrasındaki hüküm uygulanmış olacaktır, şu farkla ki, Odamız mal sahibine hiç olmazsa aile işletmesi kuracak genişlikte bir arazinin, her hal ve kârda bırakılmasında ve hatta kiracılık ve ortakçılık ile işletme şartları arasına (Madde 73) bunların da dahil edilmesinde sosyal bir zaruret görmektedir.

3. Tasarısı bir "örnek işletme" şekli kabul etmekte (Madde 25) ve bu nitelikteki işletmelere, normal olarak tanınan 2 sayılı cetveldeki azami genişliğin iki katını bırakmaktadır. Bir def'a; tasarıdaki "Örnek İşletme" deyişi bu gibi işletmeler için uygun değildir. Zira bu işletmeler pek nadir olacaklarından hemen kimseye örnek olamazlar. Bunlara "Düzenli büyük işletme" demek daha doğrudur. İkinci olarak, tasarısı bu tip işletmelerin memleket ziraatı için önemini zımnen (özel bir hüküm koymakla) kabul et-

miştir. Gerçek te böyledir. O halde bunlardan faydalanmayı sınırlamamak lâzım gelir. Bunlar inbelirli bir genişliğe indirilmeleri ile kendilerinden beklenen faydalar çok daha sür'atle azalabilir. Ayrıca, bu işletmelerde rasyonel işletilen araziler, yeni kurulacak küçük işletmelere dağıtmakla uzun müddet rasyonellik bakımından aynı seviyeye ulaştırılamıyacaklarından bu tutum toplum yararına olmayacaktır. Keza bu işletmelerden alınacak arazilerin pek büyük bir kısmı düşük kaliteli olacaklarından, (çünkü en iyi arazilerini kendilerine ayırma hakkı tanınmaktadır), bunlar üzerinde kurulacak aile işletmelerinin sayıları, belki bu işletmelerde işçi olarak çalışanlara dahi yetmiyecektir. Bu işletmelerin halen sahip bulundukları taşınabilir istihsal vasıtaları (âlet ve makineler) artık işletmeye fazla geleceğinden, bunların satışından yapılacak zarar da işletmeye kalacaktır. Bu ve buna benzer sebeplerle "Düzenli büyük işletmeler" mecburi kamulaştırma-ya konu yapılmamalıdır.

Toprak mülkiyetinin sınırlandırılması hukukî ve siyasî bir zorunluk ise bu, düzenli büyük işletmelerin halen sahip bulundukları arazilerin arttırılmasını Kanunen yasaklamak suretile yerine getirilebilir. Yeniden büyütülecek işletmeler için de en yakın düzenli işletmelerin büyüklüğü azamî sınır kabul edilebilir.

Düzenli büyük işletmelerden Devlet müesseselerini n bitki ve hayvan damızlığı üretme faaliyetlerine yardım yönünde faydalanmak mümkün ve lüzumludur. Bu hususu kanunî esaslara bağlamak ta düşünülebilir. Meselâ düzenli büyük işletmelerde üretilecek her türlü bitki ve hayvanların en az belirli bir oranının (meselâ yarısının) sertifikalı damızlık olmaları istenebilir. Keza bu işletmelerin Ziraat Mühendisi veya teknisyeni tarafından yönetilmeleri de şart koşulabilir.

4. Yukarıda 2. maddede bildirildiği üzere, tasarının 23/c, 23/d, ve 24. maddeleri uygulamayı güçleştirici, hatta hatalara sebep olucu bir durum arzirmektedirler. 23/c ve 24. maddeleri ile büyük arazi sahiplerine işletme şekli belirtilmeden bir sınır tanımakta, fakat 23/d ile hiçbir sınır tanınmamaktadır. Odamız kamulaştırılacak her türlü arazilerin sahiplerine evvelâ 2. maddenin son fıkrası gereğince bir mehil tanınmasını, ancak büyük arazi sahiplerine bu mehilin sadece 2 sayılı cetveldeki arazilerin iki katı kadarı için uygulanıp geri tarafının derhal kamulaştırılmasını cetvel 1 deki aile işletmesi kadar arazilerin kamulaştırılmadan mal sahibine bırakılmasını, mal sahibinin bu kadar araziye kiraya ve ortağa verebilmesini ve tasarının bu esaslara göre düzeltilmesini gerekli bulmaktadır.

IV. Arazi dağıtımı :

Dağıtılacak arazilerin azami büyüklüğü tasarıya ilisk 1 sayılı cetvelde gösterilmiştir. Buna göre verilecek arazi büyüklükleri iklim bölgeleri ve arazi sınıflarına göre 20 dekar ile 400 dekar arasında değişmektedir. Bunlar azami genişlikler olup, dağıtılacak toprakların sıradaki çiftçilere yetmiyeceği tesbit edildiği takdirde her çiftçi ailesine verilecek miktar bu sınırların 3/4 üne indirilebilmektedir. (Tasarı, madde 42)

Odamız Toprak Reformu tatbikatı ile dağıtılacak arazinin bir çiftçi ailesini geçindirecek ve verilen arazi ile yüklenmiş olduğu borç taksidini ödeyebilecek genişlikle olması görüşündedir. Bu bakımdan verilecek arazinin hesaplanmasında sadece arazi genişliği değil, verilecek arazi ile meydana getirilecek gayri safi gelir de nazarı itibare alınmalıdır. Bu gelirin 12500 ile 15000 lira arasında olması gerekmektedir. Bu bakımdan, tasarının 1 sayılı cetvelinde gösterilen büyüklükler azami değil, asgarî ölçü olarak kabul edilmeli, arazi dağıtacak reform komisyonları bölgelere göre, hayvancılık ve diğer gelirler de dahil olmak üzere, işletmelere 12.500 ilâ 15.000 lira gayrisafi gelir temin edecek bir arazi genişliğini tesbit etmeli ve ona göre arazi dağıtmalıdır.

Tasarı da dağıtılacak her çeşit arazi ve üzerindeki yapı ve tesislerin, bedeli karşılığında borçlandırma yolu ile verileceği ve borç taksitlerinin 6 ncı yıldan borçlanmak üzere 20 yılda 20 eşit taksitte ve faizsiz olarak ödetirileceği belirtilmiştir. (Tasarı, Madde 45 ve 95). Bu bakımdan tasarı ile fikirlerimiz aynıdır.

Ayrıca, kamulaştırılan arazinin tevziinde kamulaştırma bedelinin ve arazide şayet melyorasyon (bina, drenaj, su yolu v.s.) yapılmış ise bu masrafların çiftçilere aynen değil, kısmen intikal ettirilmesi kanatındayız. Kamulaştırma bedelinin ve melyorasyon masraflarının çiftçiye nasıl intikal ettirileceği hususunda tasarıda serahat mevcut değildir (Tasarı madde 95).

Tasarıda Toprak Reformu bölgelerinde arazi dağıtma suretiyle teşkil edilecek işletmeleri ilerde küçülmelerine ve uygulama bölgesi dışındaki işletmelerin de 1 sayılı cetveldeki sınırların altına düşmelerine müsaade edilmemesi, Odamızca da uygun görülmektedir. Ancak buna ait hükümlerin eksiksiz ve nizasız uygulanabilmesinde bazı sosyal ve ekonomik tedbirler ve teşvikler büyük rol oynarlar. Hükümetlerin buna uygun bir politika izlemeleri, esasen genel ekonomik ve sosyal gelişmemizin icabı olarak, beklenir.

Arazinin parçalanmaması ile ilgili bir konu da, asgarî parsel büyüklüğünün tesbitidir ki bu husus tasarıda yer almaktadır. Odamıza göre, teknik ziraatı mümkün kılacak asgarî parsel büyüklükleri bölgelere göre tesbit edilmeli ve mevcut parsellerin bunlardan daha küçük parsellere bölünmelerini önleyen ve halen bunlardan küçük olanlarda mecburî toplulaştırma yapmaya imkân veren hükümler tasarıya konmalıdır.

V. Sulama Şebekesi içinde reformun uygulanması :

Tasarıya göre, yeniden kurulacak sulama şebekeleri içinde kalan arazinin tümü, üzerindeki yapı ve tesisler de dahil olmak üzere, kamulaştırılmakta (Tasarı madde 61) ve sulama şebekesi tamamlandıktan sonra tekrar dağıtılmaktadır (Tasarı madde 63). Odamız, bu hükümlerin ideal olduğu, ancak uygulanmalarındaki güçlüklerin normal bir tutumla yenilemeyeceği kanısındadır.

VI. Arazi toplulaştırılması :

Arazi toplulaştırılmasının tasarıda yer almasını ve bunun uygulama ile ilgili hükümlerini Odamızın görüşlerine tamamen uygun bulmaktayız. Gerçekten Toprak Reformu yapılan her yerde mutlaka total bir toplulaştırma yapmak şart değildir. Ancak, tekniğin ve ekonominin gerektirdiği hallerde toplulaştırmanın mecburî olması, diğer hallerde ise çiftçilerin rızasının alınması hem ekonomik hem de sosyal yönlerden doğru ve lüzumludur.

VII. Kiracılık ve Ortakçılık :

Odamız uzun süredir memleketimizde halen cari kiracılık ve ortakçılık sistemlerinin Tarımsal gelişmemizi frenlediğini, ancak bu işletme şekillerini tamamen kaldırmağa imkân olmadığını, bu sebeple yapılması gerekli işin kiracılık ve ortakçılıkta uyulması lâzım gelen mizanı kurmaktan ibaret bulunduğunu, bunun için de bütün memlekete şâmil bir kanun tedvin etmek gerektiğini savunmuş ve bu yıl konu üzerinde özel bir çalışma yaparak neticelerini yayınlamıştır. Toprak Reformu kanun tasarısının bu önemli konuyu kapsamına almasını ve sade uygulama bölgeleri için değil, bütün memlekete şâmil hükümler ide getirmesini memnurlukla karşılamaktayız. Ancak 81. maddede adı geçen tüzük hazırlanırken, Odamızın yukarıda bildirdiğimiz mesaisindeki hususların da göz önünde tutulmasında büyük faydalar görmekteyiz.

VIII. Kooperatiflerin Kurulması :

Kiracılık ve Ortakçılık konusunda olduğu gibi, Kooperatif konusunda da Odamız, bütün yurttan tarımsal kooperatiflerin teşvik edilmelerini, kurulup işletmelerini mümkün kılacak mevzuata ihtiyaç bulunduğunu görünüşünü savunmuş, bu hususta bir çalışma da yayınlamıştır. Toprak Reformu tasarısı ile bu ihtiyacın hiç olmazsa Reform bölgelerinde karşılanması öngörülmüş bulunmaktadır. Tasarıda kooperatiflerin kurulma ve işleyiş şekilleri ile görevlerine ait hükümler de genellikle arzuladığımız gibidir. Ancak, 83. maddede görevler teker teker sayıldıktan sonra (b) bendindeki genel hükme lüzum görmekteyiz. Bundan başka, kooperatif tüzükleri hazırlanırken Tarım işletmelerinin mülkî ve hukukî bağımsızlıklarına halel getirecek hükümlerden kaçınılmasını da önemle tavsiye ederiz.

IX. Reform Bölgesi :

Tasarıda reformun muayyen bölgelerde uygulanacağı ve bu bölgelerin tâyininde devletçe arazi islahı ve geliştirilmesi programı içerisine alınan yerlere öncelik tanınacağı bildirilmektedir (Madde 11). Odamız da reformun bütün memlekette birden uygulanmasını imkânsız ve hatalı bulmaktadır. Uygulama yerinin tâyininde ekonomik yönü daha kuvvetli olan tasarı hükmüne ilâveten hiç olmazsa ilk uygulamada, sosyal zorunluğu olan bir bölgeyi de ele almada fayda görmekteyiz. Böylece iki ayrı karakterdeki bölgede yapılan uygulamaların kolaylık ve netice bakımından mukayesesi yapılmış ve ilerki çalışmalara ışık tutulmuş olur, kanısındayız.

X. Tarımsal Yerleşim :

Tarımsal yerleşimi Toprak Reformunun kapsamı içine alması ve fakat mecburî tutmaması, tasarının övünülecek diğer bir özelliğini teşkil etmektedir (Madde 49).

XI. Teşkilât :

Toprak Reformunun uygulanması ile ilgili görevleri yapacak devlet teşkilâtı, halen çeşitli bakanlıkların bünyelerinde yer almış bulunmaktadır. Özellikle uygulama yerlerinde bunlara ait personel ve müesseselerin Tarım Bakanlığının organizatörlüğü altında vazife görmelerinin sağlanması gereklidir. Buna paralel olarak merkezde Tarım Bakanının veya tevkil edeceği birinin başkanlığında, görevli devlet teşkilâtının mümessillerini de ihtiva eden bir merkez icra komitesi de kurulmalıdır. Teşkilâtla ilgili kanun çıkıncaya kadar vakit kazanmak için, bu tasarıya hiç olmazsa, yukardaki iki durumu sağlayacak hükümlerin eklenmesini lüzumlu görmekteyiz.

SIĞIRLARDA SUN'İ TOHURLAMA TATBİKATINDA GÖRÜLEN
AKSAKLILIKLAR VE GİDERME ÇARELERİ HAKKINDA ZİRAAT
MÜHENDİSLERİ ODASININ GÖRÜŞÜ

Sun'î tohumlama, yüksek değerli erkek hayvan damızlıklarından fazla sayıda döl almak maksadiyle uygulanan çok faydalı bir tekniktir. Bu suretle gelecek jenerasyonlar, çok nadir olan yüksek değerli hayvanların döllerini olarak evvelki jenerasyonları hızlı bir tempo ile geçerler ki ıslâh çalışmalarının gayesi de budur. Az sayıda hayvanı olan tarım işletmelerinin yüksek değerli erkek damızlıklarını tedarik etmelerine ne malî güçleri, ne de bilgileri elverişlidir. Böyle işletmelerde herhangi bir boğa tutmak bile büyük masrafları gerektireceğinden iktisadî olmaz. Bu sebeple ve bilhassa bölge çapında hayvan ıslâhı (özellikle süt sığırıcılığının geliştirilmesi), sun'î tohumlama ile en verimli bir şekilde mümkün olur.

Ancak memleketimizde bu tekniğin kendinden bekleneni verebilmesi için uygulanmasında yapılan ve en önemlileri aşağıda sayılan hataların bir an önce ve müessir bir şekilde giderilmesi gerekir.

1 — Sun'î tohumlamada kullanılacak erkek damızlıkların, yukarıdaki açıklamadan da anlaşılacağı üzere, gerçekten *yüksek değerli* olmaları gerekir. Düşük değerli erkek damızlıklarıyla sun'î tohumlama yapmak ıslâh bakımından tabii aşımından çok daha geri sonuçlar verir. Yüksek değerli erkek damızlıkların tanınmaları için ileri memleketlerde çeşitli ilmî metodlar geliştirilmiştir. Bizde maalesef bunların hiç biri uygulanmamaktadır. Devlet müesseselerinin pek çoğunda kullanılmakta olan erkek damızlıkların bile gerçek damızlık değerleri bilinmemektedir.

Sun'î tohumlama laboratuvarlarında kullanılmakta olan boğaların sadece Avrupa kültür ırklarına mensup saf hayvanlar olması, aştırılacakları yerli hayvan popülasyonunu ıslâhına yararlı olduklarına delil teşkil edemez. Aynı ırka mensup hayvanlar arasından bu bakımdan büyük farklar vardır. Kullanılan boğaların tamamen başka çevre şartlarında yetiştirilmiş bulunan analarına ait verim kayıtları da emin bir ölçü olamaz. Bir boğanın gerçek değeri, kullanıldığı çevre şartlarında mevcut yerli hayvanlarla vereceği döllerin eski popülasyona nazaran üstünlüğünden faydalanıla-

rak (ve belirli formüller yardımı ile) hesaplanabilir. Bu usulün bizde de uygulanmasında zorunluluk vardır.

Tavsiye: Damızlık hayvan yetiştiren müesseselerle, sun'i tohumlama laboratuvarlarında kullanılan damızlıkların gerçek değerlerini tesbit etmek üzere Tarım Bakanlığı ile Atatürk, Ankara ve Ege Ziraat Fakülteleri ve Veteriner Fakültesi arasında müşterek bir proje geliştirmek sayını tavsiyedir.

2 — Sun'i tohumlama tatbik edilen yerlerde tarım işletmelerinin kendi ğa zorlanmaktadırlar. Veteriner teşkilâtının bu tutumu 7 Haziran 1924 erkek damızlıkları kastre edilmekte ve böylece işletmeler sun'i tohumlama tarihli ve 904 sayılı Islahı Hayvanat Kanununun 13 üncü maddesine dayanmaktadır. Eğer bu maddeden Veteriner teşkilâtının anladığı ve uyguladığı mâna çıkarılıyorsa, bizce tamamen anti-demokratiktir. Zira bir çiftçinin rızası olmadan kendi işletmesinde kullandığı erkek damızlıklarını kastre edip başka erkek damızlıklar kullanmağa zorlanması demokratik değildir. Nitekim bitkisel üretim konusunda aynı çiftçi, ziraat teşkilâtı tarafından belirli tohumluğu, fidanı veya fideyi kullanmağa zorlanmamaktadırlar. Ziraat teşkilâtı, iyi bitkisel damızlıkların kullanılması (ve diğer yetiştirme tekniğini) çiftçiye demokratik memleketlerde uygulanan usullerle, modern tarımsal yayım metodlariyle öğretmektedir ki en verimli yol da madan, modern yayım metodlariyle uygulanan bitkisel damızlıkların (Tobudur. Gerçekten, memleketimizde zorlama ile uygulanan sun'i tohumlama, fide, fidan ve sairelerin) dağıtımına nazaran çok daha geri sonuçlar alınmaktadır. Üstlik tarım işletmeleris un'i tohumlamağa hiç bir para ödemediği halde, bitkisel damızlıkları para ile satın almaktadır.

Kaldı ki 904 sayılı Islahı Hayvana Kanununun diğer maddelerindeki hükümlere göre, kastre edilmesi lâzım gelen erkek hayvanlar, kendi işletmesi dışında, başkalarının hayvanlarına bir menfaat karşılığı aştırılan, fakat gerçekte değeri olmayan damızlıklardır. Böyle yapıldığında vatandaş sahtekârlıklardan koruma amacı güdülmüş olacağından anti-demokratik bir tutum bahis mevzuu olmayabilir.

Tavsiye: Çiftçinin kendi işletmesinde kullandığı erkek damızlıklar, rızası alınmadan kastre edilmemeli ve çiftçiler sun'i tohumlamaya modern tarımsal yayım metodlariyle alıştırılmalıdır. Bu maksatla sun'i tohumlama teşkilâtı ile tarımsal yayım teşkilâtı arasında sıkı bir işbirliği kurulmalıdır.

3 — Sun'i tohumlama yapılan yerlerde bütün tarım işletmelerinin erkek damızlıklarının kastre edilmesi, memleket şartlarına ve tarım işletme-

lerinin ve memleket ekonomisinin menfaatlerine de uygun değildir. Zira bunun neticesinde köy sürülerinde kısırlık artmakta, dolayısıyla verim düşmektedir. Her nekad Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü bütün yurtta sığırlara uygulanan sun'i tohumlamadan ortalama olarak %68 gibi pek düşük sayılmayacak bir gebelik nisbeti elde edildiğini bildirmekte ise de, bu gerçeklere uymamaktadır. Zira sun'i tohumlama yapılan bir çok köylerde sürülerin %80 kısır kaldıkları bu işle ilgili kimselerce bilinmektedir. Bu durum karşısında birçok köylerde çiftçiler kastrasyondan kaçındıkları ve ya sonradan elde ettikleri özel boğalarını gizli olarak yine kullanmağa devam etmekte ve bunlardan elde ettikleri döller de ilgili teşkilâta sun'i tohumlamadan elde edilmiş gibi göstermektedirler. Bu çiftçiler "onlarla iyi geçinmenin yolunu bu suretle bulduk, neticeden onlarda memnun, biz de" demektedirler. Veteriner İşleri Genel Müdürlüğüne verilen %68 gebelik nisbetinin bu beyanlara dayanmış olması kuvvetle muhtemeldir. Sun'i tohumlamada kısırlığın artmasındaki âmilleri üç noktada toplamak mümkündür.

a) Memleketimizin her yerinde sun'i tohumlama ile bilhassa sığırlarda, normal bir gebelik nisbeti elde etmenin şartları mevcut değildir. Kızgınlık gösteren ineklerin sun'i tohumlama laboratuvarına zamanında haber verilmesi, haber verilen hallerde ise boğa tohumunun zamanında yetiştirilmesi çokluk mümkün olmamaktadır.

Tavsiye: Sun'i tohumlamayı muhabere ve nakliye imkânları en müsait olan köylere inhisar ettirmek ve bu faaliyeti, imkânların elverdiği derecelerde tedricen genişletmek, tohumlanan hayvanlardan yüksek gebelik nisbeti elde etmeğ çalışmalıdır.

b) Bazı çiftçiler, muhafazakâr ve geri inançları yüzünden, kısır kalmaları bahasına da olsa, hayvanlarına sun'i tohumlama yaptırmamaktadırlar.

Tavsiye: İleri memleketlerde bile çiftçiler, muhafazakâr olduklarından ve yeniliklere karşı bazı tepkiler gösterdiklerinden, bizim cemiyetimizde bu gibi tutumları daha müsamahalı karşılamak v bunlarla zor kullanılarak değil, eğitim ve öğretim yoluyla mücadele etmek gerekir gi bu da, sun'i tohumlama teşkilâtının, çiftçi eğitiminin metodlarını en iyi bilen Tarımsal Yayım Teşkilâtı ile sıkı bir işbirliği halinde çalışması ile mümkündür.

c) Sun' tohumlamada çalışan teknik elemanlar sayısı, ilgi ve bilgi bakımlarından yetersizdirler. Her Veteriner Hekimin sun'i tohumlama tekniğini bilmesi gerekhez. Fakat sun'i tohumlama laboratuvarlarında yeter sayıda özel olarak yetiştirilmiş elemanların bulundurulmaları gerekir. Ha-

demelere dahi boğalardan tohum alma ve köylü ineklerini tohumlama işlerinin yaptırıldığı sun'î tohumlama laboratuvarları vardır.

Tavsiye: Eğer sun'î tohumlama işlerinde veteriner hekimlerden başkaları çalışmağa mezum değilse (ki veteriner teşkilâtının iddiası budur) o zaman sun'î tohumlama laboratuvarlarında yeteri kadar, özel olarak yetiştirilmiş ve bu hassa işi başından sonuna kadar ilgi ile takip ve icra edecek veteriner hekimler bulundurmamak lâzımdır. Eğer buna, veteriner hekim azlığından dolayı imkân görülmüyorsa o zaman sun'î tohumlama faaliyetini ona göre daraltmak, ya da hayvan sağlığı memurları yetiştirmek lâzımdır.

4 — İşe yaramaz diye kastre edilen erkek damızlıkların sahiplerinden bazıları şu soruları sormaktadırlar: Sun'î tohumlamağa zorlandığımızı göre, bundan mütevellit kısırlığın bize verdiği zararın ödenmesi gerekmez mi? Sun'î tohumlamada kullanılan boğaların bizim şartlarımızda kendi boğalarımızdan daha iyi oldukları nasıl ispatlanabilir? Gerçekten sun'î tohumlamanın uygulandığı *bazı yerlerde* halen kullanılan mevcut sürülerin verimlerinin, sun'î tohumlama kullanılan boğaların yetiştirildikleri devlet müesseselerindeki sürülerin verimlerinden daha yüksek olduğu yabancı mütehasıslarca da tesbit edilmiştir. *Bazı yerlerde* ise melezlemeden elde edilen zaten az miktardaki döllere de, yetiştirme şartlarının geriliğinden, büyük telefata maruz kalmaktadırlar. Keza, kastre edilen erkek damızlıkların işe yaramadıklarına karar veren yetkililerin boğaların gerçek değerlerini tesbit etmeğe yarayan ilmi esasları bilseler bile uygulamadıkları da bir gerçektir. Boğalar için ise yararlığın, kg. veya metre gibi, bütün şartlarda aynı olan bir ölçüsü yoktur.

Tavsiye: Sun'î tohumlamayı bir köyün bütün hayvanlarına değil, hayvanlarına biraz daha iyi bakan, teşkilâtla daha iyi işbirliği yapan çiftçilerin hayvanlarına uygulamak ve elde edilecek döllerin sun'î tohumlama yaptırmayanların döllерinden daha iyi, daha verimli olduklarını bilfiil göstermek, yani şimdiki Teknik Ziraat Teşkilâtının *önder çiftçi ve demonstrasyon* usullerini kullanmak lâzımdır. Eğer sun'î tohumlamadan elde edilen döllere gerçekten çiftçinin kendi damızlıklarından elde ettikleri döllere daha verimli iseler, gelecek yıllar programa iştirâk kendiliğinden artacaktır. Unutmamak lâzımdır ki, çiftçilerimizle çalışmada başarı ancak, onların da çalışmaya gönülden iştirâklerini sağlamakla mümkündür. Bu da keza sun'î tohumlama teşkilâtının Tarımsal Yayım görevini yapan teşkilâtla işbirliği halinde çalışması gerektiğini gösterir.

Özet: Sun'î tohumlama tatbikatı yurt ölçüsünde başarılı olamamaktadır. Uygulama tekniğindeki hatalar yanında bilhassa *zorlama* usulünün ve-

rimsizliği bunda en büyük mildir. Islâh edilmiş bitkisel damızlıkların (tohum, fidan, fide, asma çubuğu ve sairenin) kullanılmasını sağlamada takip edilen modern tarımsal Yayım usulleri, sun'i tohumlama tatbikatında da en demokratim ve aynı zamanda en verimli olduklarından, sun'i tohumlama teşkilâtı ile Teknik Ziraat Teşkilâtının işbirliği halinde çalışmaları gereklidir.

*ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI
YÖNETİM KURULU*

**TOHUMLUK YETİŞTİRİLMESİ VE DAĞITIMI KONUSUNDAKİ
TATBİKAT HAKKINDA T.M.M.O.B. ZİRAAT MÜHENDİSLERİ
ODASI GÖRÜŞÜ**

Çiftçinin hububat tohumluk ihtiyacını karşılamak maksadı ile Tarım Bakanlığı, Islâh ve Üretme Müesseselerinin senelerden beri yaptığı önemli ve değerli çalışmalar takdirle karşılanacak niteliktedir. Hububat verimi artışında ve kaliteli mahsül elde edilmesinde iyi vasıflı tohumluğun rolü oldukça fazladır. Bu sebeple, birinci beş yıllık kalkınma plânında tohumluk teminine daha fazla yer ve önem verilmesi çok isabetli olmuştur.

Bakanlığınız ilgililerinin yaptığı çalışmalar sonunda tohumluk temini işi hızlandırılmış bulunmaktadır.

Tarım Bakanlığınca beş yıllık kalkınma plânı gereğince yapılan tohumluk temini çalışmalarında, Odamızca tesbit edilen bazı aksaklıkları sunmayı ve bu hususta ilgililerin ikaz edilerek en verimli tedbirlerin alınmasını mesleğimiz ve zirai kalkınmamız için çok lüzumlu addetmekteyiz.

Tarım Bakanlığı beş yılda bir değiştirilmesi sası üzerinden memleketin sertifikalı tohumluk ihtiyacını 400 000 ton olarak tesbit etmiş bulunmaktadır. 1963 yılı tatbikatında ise, ancak 100 000 ton tohumluğun temin edilmesinin kabil olacağı ve bunun 1967 yılında 300 000 tona çıkarılması hedef alınmıştır. Bu programın yürütülmesi için Tarım Bakanlığına bağlı islâh istasyonları ve çiftliklerin bütün imkânları seferber edilmiş ve bunlara ilâveten Şeker Fabrikaları A. Ş. nin imkânları da kullanılmıştır. Gerek Şeker Fabrikaları A.Ş. gerek Devlet Üretme Çiftlikleri tarafından uygun çiftçiler bulunarak sözleşme esasına göre tohumluk yetiştirilmesi yoluna gidilmiş 1963 yılında başlayan bu çalışmalar semeresini 1964 yılı hasat mevsiminde vermeğe başlamıştır. Arzulanan sayıda sözleşmeli çiftçi bulunamadığından plânda öngörülen miktarda tohumluk temin edilmesi işi aksama gösterebilecektir.

Bu tatbikatlarda meydana gelen aksaklıkların önemlerini şöylece sıralayabiliriz :

1 — Bir Devlet Müessesesi olan Ceylanpınar Devlet Üretme çiftliğinde yetiştirilen sertifikalı ve anaç tohumluk buğdaylar rastık hastalığı ile

bulaşık olduğundan bütün memleket sathında ekilen bu tohumluklardan meydana gelen mahsül tamamen rastıklanmıştır. Bu hatadan dolayı maa-
lesef hastalık her tarafa yayılmış ve geniş çapta çiftçinin zararına sebep ol-
muştur.

2 — Ziraat Bankasının vaktinde ve zamanında yeterli tohumluk kre-
disi vermemesi ve Tarım Bakanlığının ilgili organları tarafından tohumlu-
ğun çiftçiye intikali hususundaki çalışmalar yeterli olmadığından tohumlu-
ğun tamamı tevzi edilememiştir. Bunun sonucu olarak yetiştirilen tohum-
lukların önemli bir kısmı çiftçiye tevzi edilememekte ve elde kalmaktadır.
Devlet Üretme Çiftlikleri depolarında 25 000 ton ve Şeker Şirketi depola-
rında da 800 ton civarında tevzi edilemeyen tohumluk bulunduğu söylen-
mektedir.

3 — Tohumluk kredisi faizinin %11-12 arasında oluşu çiftçi için büyük
kölfe teşkil etmiştir.

4 — Ziraat Bankası ile Tarım Bakanlığı ve diğer ilgili müesseseler
arasındaki tohumluk kredisi kullanılması için tesbit edilen esaslar ve iş-
birliği faaliyeti yetersizdir. Bunların çiftçiye kolaylık sağlanacak şekilde
düzenlenmesi lüzumludur.

5 — Araştırma müesseseleri ile tohumluk üretimi yapan teşekkül ve
müesseseler arasında iyi bir koordinasyonun mevcut olmaması da çalışma-
ları yavaşlatmaktadır.

6 — Üretilen tohumluklar memleketimizin her bölgesinde iyi netice
vermediğinden bir kısım çiftçiler tohumluk almak istememektedirler. Eko-
lojilerinin tam olarak tesbiti ile tohumluklar hakkında çiftçilere yeterli
propaganda yapılması ve bu tohumlukların Ekolojileri içinde tevzi edilme-
si gerekir.

7 — Konunun en önemli ve üzerinde durulması gereken meselesi ise
şudur:

Araştırma ve üretici müesseselerinin binbir emek ve masraf yaparak
meydana getirdikleri tohumluk buğdaylar, daha önce il ve ilçelerde yapılan
tevziata göre Toprak Mahsulleri Ofisi, Ziraat Bankası depolarından çift-
çiler tarafından alınmakta ve bu tohumluklar yine aynı mahalde zahirecile-
re, un fabrikalarına ve bulgurculara düşük bedelle satılmaktadırlar.

Genel olarak bütün memlekete şamil olan bu olayda tohumluğun gaye
dışı kullanılma nisbeti %50-70 arasında değişmektedir.